Kızıl Oktobr'ın 99. Yılında Yeni Hedeflere (Sy:16) / Komünistler Tartışıyor (Sy: 18) / Kürtler ve Ulusal Mücadele (Sy: 22) / Firardan Sürgüne... (Sy:12) / Özel Görevler (Sy: 28)

Politika

SAVAŞSIZ SÖMÜRÜSÜZ BİR DÜNYA İÇİN

15 Kasım 2016 | Yıl: 2 | Sayı: 36 | On Beş Günlük Gazete | Fiyatı: 1.5 TL | Yurtdışı: 1.5 EUR/1.5 USD

Öncelikle bütün dostlara selam ve sevgilerimi iletiyorum. Ülkemizin her gün daha fazla karanlığa itildiği bu günlerde, bizim hukuksuz bir şekilde tutuklanmamız, sadece bu karanlığın biraz daha koyulaşmasına sebep olmuştur. Ancak bizi bu karanlıkta teslim alacağını sananlar, unutmasınlar ki tek bir kibrit çöpü, tek bir mum bu karanlığı aydınlatmaya yeterlidir. Bulunduğumuz yer ve koşullar ne olursa olsun halkımızın özgür yarınlarda barış içerisinde yaşaması için gerekirse mum gibi yanmaya devam edeceğiz. Herkes demokrasi mücadelesinde görev başında olmalı, canla başla bu karanlığı ortadan kaldırıp aydınlık geleceğimiz için çalışılmalıdır. Moralim ve sağlığım çok iyidir. Sevgilerimle.

Selahattin Demirtaş

Teslim Olmayacağız MUTLAKA KAZANACAĞIZ

Rüyayı Kabusa Dönüştürmek

AKP-Saray Diktatörlüğü kendine göre tüm barış, demokrasi, özgürlük ve sosyalizm güçlerine ölesiye saldırıyor. Basın, akademisyenler, partiler, vekiller ve belediyelerden sonra sıra derneklere geldi. Kürt halkına karşı imha savaşı ve Ortadoğu'da işgal harekatı karşısında dudağını kıpırdatmayan, kalem oynatmayan, sokağın yolunu salonun yolu ile karıştıran sözde Barış Derneği'ne dahi tahammül edemediler. Herhalde sadece adından dolayı olsa gerek... Mahmut Dikerdem hocamızın kemikleri sızlıyordur.

Neden bütün bu kin, öfke, yok etme psikolojisi ? Yanıtı karmaşık değil.

1) AKP-Saray Diktatörlüğü Rojava'da, Kuzey Suriye'de, Irak'ta, Mısır'da, Libya'da, Tunus'ta yenilmiştir. Bütün öngörü ve planları karşılıksız çıkmıştır.

2) AKP-Saray Diktatörlüğü Türkiye Kürdistanı'nda yenilmiştir. Tüm maddi-manevi devlet olanaklarını kullanmasına rağmen halkın direnişini kıramamıştır.

3) AKP-Saray Diktatörlüğü'nün siyasal ve ekonomik programları başarısızdır. Çok ciddi –muhtemelen ülkeyi alt/üst edecek- bir ekonomik kriz ve bunun doğal sonucu olarak siyasal kriz adım adım yaklaşmaktadır.

Özcesi; Sınıf hareketi yükselecek, keskinleşecek ve emekçi halk yığınlarını saracaktır. Bu sürece girilmiştir.

Bu gerçekler ışığında AKP-Saray Diktatörlüğü en çaresiz, sıkışmış ve demoralize olmuş dönemini yaşamaktadır. Korku dağları sarmış, paranoya ve şizofreni tepe yapmıştır. Bakmayın yağıp gürlediklerine, üstten konuşmalarına, dünya aleme tehdit savurmalarına, kibirlerine... Bu davranışlar sıkışmışlığın sonucu olarak savunma psikolojisinin emareleridir.

Kürt Özgürlük Hareketi direniyor, Türkiye Devrimci Hareketi ile yolları daha fazla kesişmeye, birlikte düşünme, birlikte hareket etme yetisini geliştirme eğilimi güçleniyor. Bu karşılıklı bir etkileşim. Önemli ve belirleyici...

Onun için saldırıyorlar. Bu saldırıları daha da artacak. Bütün emelleri Kürt halkının özgürlük ve eşit yurttaşlık mücadelesi ile Türkiye işçi sınıfının devrimci mücadelesinin bir mecrada birleşip akmasını engellemek. Onun için demokrat akademisyenler, gazeteciler ve aydınlar, görevden alınan Belediye Başkanları ve tutsak alınan HDP vekil ve yöneticileri ile dayanışma gösterdikleri için tutuklandılar.

Birleşik devrimci sınıf mücadelesinin gelişmesi, AKP-Saray Diktatörlüğü'nün kurguladığı rüyanın kabusa dönüşmesinin teminatıdır.

Politika

Bir Kronoloji ve Çözüm Önerisi:

Çözüm Kendi Ellerimizdedir

❑ **Kemal ATAKAN**

Ülke gündemi çok hızlı değişiyor. Fakat dikkat edilirse bu değişiklik 7 Haziran 2015 seçimlerinden beri aynı istikamette gelişiyor. Özünde bu gelişmeleri hepimiz yaşayarak takip ediyoruz. Neki, bazı dönemlerde konuyu sadeleştirip bir özet halinde gözümüzün önünde resmetmek yararlı oluyor. Bu yazımızda 7 Haziran'dan biraz daha gerilere giderek bu görevi yerine getirmeye çalışacağız.

AKP'nin Yöntemleri:

Aslında her şey 2011 genel seçimleri ile su yüzüne çıkmaya başladı. Erdoğan'a göre "ustalık dönemi" başlamıştı. "Ustalık" kavramının ne olduğunu halk kısa bir süre sonra öğrenecekti. Kendisini bu mevkilere taşıyan ABD emperyalizmi ve bu yolun döşenmesinde belirleyici rol üstlenen Fethullah Çetesi ile hesaplaşarak devlete hakim olmayı hedefledi. ABD, NATO ve AB, ya Erdoğan'ın görüşlerine ve amaçlarına olur verecekti, ya da Erdoğan ona rağmen kendi amaçlarını gerçekleştirmek için yürüyecekti. Gerek iç politikada ve gerekse dış politikada bu değişimin etkileri hemen hissedilmeye başlandı.

2008'de **Oslo Görüşmeleri** olarak başlayan ve belirli kesintiler sonrasında 2012'de İmralı Görüşmeleri niteliğine yükselen Kürt Ulusal Sorunu'nu çözmeye yönelik girişimler Türkiye Cumhuriyeti Devleti bileşenleri arasında farklı reaksiyonlar doğurdu. R.T. Erdoğan, kendileri açısından çözüm süreci riskine girdi fakat bunu başlatırken ve yürütürken en baş amacı Kürt Özgürlük Hareketi'ni etkisizleştirmek, AKP'yi güçlendirmek ve PKK'yi tasfiye etmekti. Kendisiyle uzlaşıldığı ve kendi politik amaçlarını güçlendirdiği oranda bir çözüm süreci söz konusuydu.

Kürt ulusal sorununun çözümünden ve AKP'nin daha da güçlenip devlete hakim olmasından yana olmayan devlet güçleri bu süreci engellemek için farklı yöntemlere baş vurdular. **17-25 Aralık 2013 Yolsuzluk Operasyonları** bu dönemde gündeme geldi. **2013 Haziran Gezi Direnişi** sırasında zaten köşeye sıkışan AKP Rejimi, Aralık 2013 operasyonları ile iktidarda kalıp kalamama seçeneği ile karşı karşıya kaldı. R.T. Erdoğan'ın yerini koruması ve "güçlendirmesi" için tek seçeneği vardı. Ergenekoncu Kemalistler başta olmak üzere, Kemalistlerin her rengi ile VP, MHP ve CHP uzlaşarak ve TSK ile ilişkilerini yeni bir düzeye taşıyarak, temelde uzlaşarak pozisyonunu korumak. Darbeci, Ergenekon sanıklarını yüksek hapis ve çifte müebbet hükümlerine karşın önce serbest bıraktı, ardından da beraat ettirdi. Ardından Harp Akademileri Komutanlığında bir törende çıkıp özür diledi. Kendisine iktidar yolunu döşeyen, ortağı Fethullah Çetesi hesaplaşmaya yöneldi.

Aynı dönemde özellikle sınıfsal alanda işçi ve emekçi kitleleri kontrol altında tutabilmek için kendilerine bağlı **Hak-İş** Konfederasyonuna bağlı işkolu sendikalarına yetki ve üye artırma çalışmalarına ağırlık verildi. Bir yandan **Türk-İş** içinde etkilerini artırırken, kongrelerinde boy gösterirken, Hak-İş'i özellikle kilit sektörlerde yetkilendirebilmek için türlü entrikalar çevirdiler ve hukuki usulsüzlükler yaptılar. İşkolu tanımlarını değiştirdiler, yetkili sendikaları bu yolla etkisizleştirmeye çalıştılar.

Buna paralel olarak işsizlere, kent ve kır yoksullarına yönelik, yoğun bir maddi olanak yaratma süreci başlattılar. Devlet kaynaklarını, örtülü ödenekleri, belediye bütçelerini seferber ettiler. Eşya ve yakacak yardımlarına ilave olarak, belediye bütçelerinden ve bakanlık bütçelerinden maddi yardım kaynakları yarattılar. Yoksulları maddi yardım ile kendilerine köle yaptılar.

Bu süreçler **31 Mart 2014 Yerel Seçimleri** ve ardından da **10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri** için bir hazırlık niteliği taşıyordu. Belediye seçimlerinde dönemin partisi BDP Kürdistan'da 110'u aşkın, Büyükşehir, İl, İlçe ve Belde belediyesi kazanarak AKP'yi hedeflerine ulaştırmamayı başardı. CHP'nin var olan bazı mevzilerini korumak dışında belediye seçimlerinde ilave bir başarısı olmadı. CHP Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Ekmelettin İhsanoğlu gibi bir aday belirleyerek ve HDP adayı Selahattin Demirtaş'a karşı kampanya yürüterek R.T. Erdoğan'ın ekmeğine yağ sürdü. R.T. Erdoğan yerel seçimlerde fazla güç kaybetmeyerek ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ciddi bir oy oranıyla seçilerek moral üstünlüğü tekrar ele geçirdi.

AKP Kaybetmeye Başlıyor:

BDP'nin yerel seçim başarısı ve Selahattin Demirtaş'ın Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yüzde 10'a yakın oy alması AKP ve Erdoğan çevrelerinde ama aynı zamanda devlet bileşenlerinde alarm zillerinin çalmasına neden oldu. **7 Haziran 2015** seçim kampanyalarına bu politik ortamda girildi. Çözüm süreci henüz sürüyordu, ancak Erdoğan'ın tüm ısrarlarına ve MİT Müsteşarı Hakan Fidan üzerinden Abdullah Öcalan'ı da devreye sokarak HDP'nin parti olarak değil, bağımsız adaylarla seçimlere katılmalarını istemesine karşın, HDP'nin parti olarak seçimlere katılma kararı ve kampanyayı ***"Seni Başkan Yaptırmayacağız"*** eksenine oturtması, bunun sonucunda da yüzde 13 gibi bir oy oranı ile 80 milletvekili kazanması Erdoğan'ın bütün planlarını alt-üst etti. Bu sonucu HDP parti olarak adaylığını ilan ettiğinde sezen Erdoğan,

> *AKP-Saray Darbesi güçlü olduklarından değil, en güçsüz dönemde olduklarından ve iktidarlarını başka türlü sürdürme olanakları kalmadığı için gerçekleştirilmiştir, saldırganlıklarının ana nedeni budur. Daha önce sadece hükümet, daha sonra iktidar olan AKP, bu aşamadan sonra devleti ele geçirip kurumsallaşmanın kendi açısından gereğini bir zorunluluk olarak yapmıştır. Ya bu adımı atacaktı, ya da gidecekti.*

Şubat 2015'den itibaren çözüm sürecinden vaz geçti ve Dolmabahçe Mutabakatı ertesi masayı tek taraflı bir kararla devirdi. O dönemde Ukrayna ziyareti dönüşü uçakta gazeteciler ile yaptığı sohbette *"Bize bir yararı olmayacaksa ve HDP'yi güçlendirecekse çözüm sürecini neden sürdürelim"* mealinde bir ifadede bulunarak gerçek niyetlerini de açıklamış oldu. Ergenekoncu Kemalistler, MHP ve savaş yanlısı milliyetçi faşist güçler bu karara alkışlar ile katıldılar. Çözüm süreci bitirildi ama yine de 7 Haziran seçim sonuçları beklendi.

Bu arada şu gerçeği de unutmamak gerekir. 7 Haziran seçim kampanyası sürecinde, Birleşik Haziran Hareketi bileşenleri ve Halkevleri, HDP'yi desteklemek konusunda açık tavır alsalardı ve kampanyaya aktif katılsalardı, bu tavrın CHP tabanına da olacak ilave etkisiyle HDP'nin oy oranı yüzde 13 değil, yüzde 15'lere ulaşır, vekil sayısı da 100'lere dayanırdı. Hatırlanacağı üzere, **Selahattin Demirtaş** tüm ziyaretlerde *"seçime beraber girelim, en yüksek oranı alalım, ondan sonra mecliste Aleviler ayrı, Sosyalistler ayrı, Demokratlar ayrı grup oluşturabilsinler, biz buna karşı değiliz, tümümüz beraber de HDP grubu oluruz"* önerisinde bulunmuştu. Ancak maalesef bu kadar açık ve herkesin kabul edebileceği bir öneri dahi kimi güçler tarafından kabul edilmedi. 7 Haziran'da HDP'ye destek vermeyen Türkiye'nin kimi devrimci-demokratik ve sosyalist güçleri bu hatalarını 1 Kasım 2015 seçimleri sürecinde telafi ettiler, ancak bu konuda geç kalınmış olundu. **20 Temmuz Suruç Katliamı** Türkiyeli sosyalistlerin Kürt Özgürlük Hareketine desteğini bozma eylemiydi. **10 Ekim Ankara Katliamı** da bunun bir adım daha ilerisi, 7 Haziran'da HDP'yi desteklemeyen güçlerin HDP'yi desteklemeye başlamaları sürecini ve Kürt halkının mücadelesi ile dayanışmayı engelleme, göz dağı verme ve devrimci muhalefeti sindirme eylemiydi. 1 Kasım seçimlerine bu terör ve baskı atmosferinde girildi, HDP barajı aştı ama yaklaşık 1 milyon eksik oy aldı, AKP ise tam istediğini elde edememiş olsa da oy oranını ve vekil sayısını artırdı. Bundan sonrası AKP-Saray Rejiminin pekişmesi, MHP ile sürekli ve CHP'nin tepesi ile dönemsel, TSK ile ise ortak hareketin geliştirildiği süreç oldu. **AKP-Saray Rejimi, AKP-Saray Devleti'ne evrildi.** Bunun baş sebebi de Ergenekoncu Kemalistlerin, geleneksel Cumhuriyetçi statükocu güçlerin, uzlaşmalar sonucunda AKP ve Saray ile uzlaşarak bütünleşmeleridir. AKP'nin eski ortağı Fethullah Çetesine karşı mücadelesinin de şartlardan biri olduğu bu uzlaşma, Kürt halkının özgürlük mücadelesini boğmak ve kazanılmış tüm hakları yok etme kararı eşliğinde baskı, terör ve bu kararlara uygun çıkarılan yasalarla desteklendi.

AKP Saldırganlaşıyor:

Aynı dönemde AKP-Saray Rejimi içeridek siyasal güçsüzlüğünü aşmak ve diğer gerici faşist güçler ile işbirliğini pekiştirmek için özellikle **Ortadoğu'da Suriye ve Irak**'a yönelik maceracı, işgalci planlar geliştirmeye başladı. Tüm uzlaşıcı unsurların ortaklaştığı ilk konu **Rojava Demokratik Devrimi**'nin boğulması ve Kürt halkının Suriye'de statü kazanmasının engellenmesiydi. Bu yönde ciddi savaş planları yapıldı, ancak Kürt Özgürlük Hareketi'nin savaş stratejisinde uyguladığı taktiklerle AKP-Saray Rejimi bu girişimini bir yıl erteleyerek Kürdistan şehirlerinde halkların oluşturduğu barikat ve hendeklerle uğraşmak zorunda kaldı. Şehirleri yerle bir etmelerine, yüzlerce sivili diri diri yakmalarına, bebek, yaşlı ve kadın demeden insanları katletmelerine rağmen Kürt halkının onurlu direnişi ile karşılaşan Rejim, savaş planlarını ertelemek durumunda kaldı.

Kürt halkı bu dönemde ölümüne diren-

di. Kimi dönemlerde Türkiye'nin batısına da uzanan alışılmışın dışında eylemlere yöneldi. Türkiye devrimci-demokratik hareketleri, hatta kimi sosyalist çevreler bu konuyu anlayamadılar. *"Bu tür eylemler Türkiye devrimci hareketinin Kürt halkının mücadelesini desteklemesini engelliyor"* dediler. HDP PM sıralarına kadar bu görüşler yaygınlaştı. Burada iki konu var, **birincisi** Kürt Özgürlük Hareketi'ne akıl vermek Türkiye devrimci-demokratları ve sosyalistlerinin görevi değildir. **İkincisi**, ölüm kalım mücadelesi veren ve kazanılmış hakları sadece savunmak değil, daha da genişletmek için mücadele eden bir hareketin uygulayacağı tüm mücadele yöntemleri, sonuçlarının sorumluluğu kendilerine ait olmak üzere tabiri caiz ise mubahtır. Biz durduğumuz yerden bunun muhasebesini yapamayız, buna hakkımız da yoktur ve bu mümkün de değildir.

15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi ve AKP-Saray Rejimi Darbesine bu koşullarda geldik. Bu konuda görüşlerimizi daha önce yazdığımız için tekrarlamayacağız. Ancak altının kalın çizgilerle çizilmesi gereken bir gerçekliğe değinmemiz gerekiyor. **AKP-Saray Darbesi güçlü olduklarından değil, en güçsüz dönemde olduklarından ve iktidarlarını başka türlü sürdürme olanakları kalmadığı için gerçekleştirilmiştir, saldırganlıklarının ana nedeni budur.** Daha önce sadece hükümet, daha sonra iktidar olan AKP, bu aşamadan sonra devleti ele geçirip kurumsallaşmanın kendi açısından gereğini bir zorunluluk olarak yapmıştır. **Ya bu adımı atacaktı, ya da gidecekti.** AKP-Saray Rejimi kendine göre 4 düşman kesim ile mücadele ediyor. **Birincisi;** arkasında özünde ABD ve NATO olan Fethullah Çetesi. **İkincisi;** AKP'nin kurucu iradesine katılan ABD, NATO ve AB destekli kurucu yönetici kadrolar. **Üçüncüsü;** Kürt Özgürlük Hareketi, **Dördüncüsü** de; Türkiye işçi sınıfının devrimci hareketi. İlk ikisi kendi içlerindeki ayrışmadır, son ikisi ise sınıfsal anlamda bu ilk iki unsur dahil AKP-Saray Diktatörlüğünün karşısında duran güçlerdir. Bu mücadelede de, daha önce belirttiğimiz gibi Kemalist Cumhuriyetçi statükocu güçler, Ergenekoncu Kemalistler, Gerici ve Faşistler ile AKP-Saray Rejimi uzlaşarak birleşmiş durumda. 15 Temmuz AKP-Saray darbesi kendilerine karşı yapılan darbeyi önceden haber alarak, sızma yöntemi ve değişik taktiklerle tersine çevrilerek, ciddi bir hazırlık dönemi sonucu gerçekleştirilmiş ve AKP-Saray Rejimi ittifak ettiği güçlerle ülkede gerici faşist bir AKP-Saray Diktatörlüğü tesis etmiştir. OHAL'in, KHK'ların, ülkenin bir polis devletine dönüştürülmesi ve en ufak ilerici hareketin olağanüstü orantısız yöntemlerle ve hukuksuzlukla bastırılmasının koşulları böyle oluşturulmuştur.

Diktatörlüğe Karşı Ne Yapılmalı?

Buradan çıkan doğal politik sonuç şu olmalıdır. Liberal demokratlardan, sosyal demokratlara, devrimci-demokratlardan, Kürt devrimci-demokratlarına ve sosyalistlerine, muhafazakar demokratlardan, devrimci Müslümanlara, Alevi devrimci-demokratlardan, Kemalist devrimci-demokratlara, devrimcilerden sosyalistlere ve komünistlere kadar tüm güçler nesnel olarak AKP-Saray Diktatörlüğüne evrilen gerici-faşist rejimin karşısındadırlar. Tüm bu güçlerin birlikte mücadelesinin örülmesi, klişelere, formüllere bağlı kalınmadan yaşamın her alanında bu güçlerin birliğinin sağlanması ve bu birlikteliğin mahallelere, semtlere, fabrika ve işyerlerinin içine kadar yaygınlaştırılması en yakıcı güncel devrimci görevdir.

Bu yazıda ele aldığımız kronolojik bilgiler **Kürt halkının özgürlük ve eşit yurttaşlık hakkı mücadelesi ile, tüm Türkiye halklarının şeriatçı dinsel gericiliğe karşı, ırkçı faşizme karşı ve işçi sınıfı ile emekçi halkların sömürülmesine karşı mücadelesinin bir potada birleştirilmesi** gereğine işaret ediyor. AKP-Saray Diktatörlüğü işçi sınıfını ve tüm emekçi halkları daha fazla sömürmek ve sınıfın buna baş kaldırmasını engellemek için eğitim sisteminden başlayarak tüm kültürel yaşamı dinsel siyasal gericilik ve ırkçı milliyetçi içerik ile yeniden şekillendiriyor. Bu yolla geniş halk kesimlerini etkisi altında tutmaya çalışıyor. Öte yandan bu gerici faşist uygulamalara karşı mücadele, bir demokrasi ve sosyalizm mücadelesi ise, Kürt halkının eşit yurttaşlık ve ulusal haklarının sağlanması mücadelesi de bir o kadar bir demokrasi ve sosyalizm mücadelesidir. Onun için bu iki temel mücadele alanının düşmana inat, gerici faşist AKP-Saray iktidarının emellerine karşı olacak şekilde hem günlük mücadeleler, hem de orta ve uzun vadeli stratejik hedefler anlamında birliğinin sağlanması ve mücadelenin birlikte yürütülmesi gerekmektedir. Bu öznel bir tercih değil, politik durumun dayattığı nesnel bir gerçekliktir. **Bu mücadelenin ortak platformlarını, meclislerini, konseylerini, cephelerini, siyasal anlamda ortak demokratik, kitlesel çatı partisini oluşturmak da en başta devrimcilerin, sosyalistlerin, komünistlerin görevidir.**

Halkların Demokratik Kongresi'nin **(HDK)**, **Birleşik Haziran Hareketi**'nin **(BHH)**, **Halkevleri**'nin **(HE)** öncelikle bu birlikteliği yaratmaları, ardından da **DBP**'nin de bileşeni olduğu ve oluşacak platformun (Cephe, Meclis, Kongre, Konsey... adı önemli değil) siyasal temsili açısından, HDP bileşeni tüm güçleri de kapsayacak HDP tarzında (tüm bileşenlerin kendi bağımsız örgütlenmelerini korudukları biçimde) yeni bir girişimde bulunmaları başarılması ve atılması gereken ilk belirleyici niteliksel adımdır. Böyle bir siyasal oluşumun toplumda, Aleviler, CHP tabanı, devrimci Müslümanlar üzerinde nasıl toparlayıcı etki yaratacağını her halde anlatmaya gerek yoktur. Zor mudur bunu başarmak? Bizce hayır. **AKP-Saray Diktatörlüğü karşısında oluşabilecek olan ve olması gereken tek gerçekçi devrimci alternatif budur.** 7 Haziran ve daha sonra geliştirilmiş şekliyle 1 Kasım seçimlerinde HDP'yi destekleyen güçlerin yeni bir oluşum çatısı altında kurumsal olarak bileşenler biçiminde bir araya gelmesi ve ortak bir güncel eylem programı çerçevesinde halka inmeleri tüm bu siyasi çevre ve kuruluşların varlık nedenleri olsa gerek diyelim ve yazımızı tamamlamış olalım.

Barış, Demokrasi, Dayanışma

Sloganlaşmış bu ifadenin Türkiye'nin siyaset gündeminde bu denli bir arada oluşu yeni bir olgudur. Bunun anlamı üç alanda da bir arada sorunların keskinleşmesidir.

Durumun böyle olması partimizin önüne üç cephede savaşımı bir arada ve biri birine bağlı olarak yükseltme görevi koyuyor. Bunun böyle olması da olağanüstü bir duruma işaret etmiyor. Sonuç itibarıyla bu üç alan da Sosyalizm mücadelesinin ögeleridir.

Türkiye'nin, Kürdistan'da ve Ortadoğu'da yürüttüğü azgın savaş politikaları karşısında barış mücadelesini geliştirmek ve yığınlar arasında barış bilincinin yaygınlaşmasını sağlamak. Bu çalışmayı yürütürken, savaşın sebeplerini, kapitalist-emperyalist cephenin neden savaşa gereksinim duyduğunu ve savaşın ekonomik yükünün, savaşta en fazla zarar gören emekçi halkların sırtına yüklendiğinin açıklanması günceldir.

Türkiye'nin üç temel burjuva partisinin "Milli Mutabakatı" sonucunda gelişen Başkanlık Sistemi tartışmalarının ancak OHAL koşullarında mümkün olabileceğini. 7 Haziran seçimlerinde elde ettikleri yenilgi sonrası hem savaşı başlattıkları, aynı süreçte Kürdistan'daki belediyelerin görevden alınmaları, HDP'li vekillerin dokunulmazlıklarının kaldırılması, tüm barış ve demokrasi güçleri üzerinde devlet terörünün ve baskının artırıldığı yığınların bilincine çıkarılmalıdır. Buna karşı çıkarları - faşist diktatörlüğü kurumsallaştırma çabası içinde olan egemen güçlerle ve AKP-Saray iktidarı ile - çelişen en geniş güçlerin tabanda örgütlenmesini, demokratik halk meclislerini kurma görevinin bilince çıkması ve gereğinin yapılması sağlanmalıdır.

Kürt halkı ve başta Arap halkları olmak üzere Ortadoğu halkları ile ulusal ve uluslararası anlamda dayanışma fiilen mücadeleye katılarak, savaşa karşı barış, faşist diktatörlüğe karşı halkın demokrasisi istemleri temelinde yükseltilmesi gereken zaman şimdidir. Savaş ile sömürü ve sömürgeciliğin bağını, savaşa karşı demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin belirleyiciliğini halk yığınlarına anlatmak ve bilince çıkarmak için başka hangi zamanı beklememiz gerekiyor?

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Organı Atılım Başyazı Ekim 2016
(sayı: 276)

(www.türkiyekomünistpartisi.org sitesinden alınmıştır.)

HDK 7. Genel Kurulu'ndan Mücadeleyi Büyütme Çağrısı

HDK 7. Genel Kurulu Ankara'da toplandı. Genel Kurulda HDP Eş Başkanları ve milletvekilerine yönelik tutuklamalara tepki gösterildi.

Halkların Demokratik Kongresi (HDK) 7. Genel Kurulu ***"Geleceğimiz için Örgütleniyor, Özgürlüğümüz için direniyoruz"*** sloganıyla Ankara Plaza Otel'de toplandı. HDP Milletvekilleri **Garo Paylan, Çağlar Demirel, Besime Konca, Burcu Özçelik**'in aralarında bulunduğu bir heyet de genel kurulda yer aldı. HDK Eş Sözcülüğüne **Gülistan Kılıç Koçyiğit** ile **Onur Hamzaoğlu** seçildi.

Açılış konuşmasını yapan HDK Eş Sözcüsü **Gülistan Kılıç Koçyiğit,** 15 Temmuz darbe girişiminin 7 Haziran'da ortaya çıkan demokratikleşme için bir fırsat olabileceğini ve bunun için hükümetin aslında yapması gerekenin darbeyi besleyen tüm klikleri ortaya çıkarmak olduğunu söyledi. Ancak bunu yaptıklarında hükümetin hesap vermek zorunda kalacağına dikkat çeken **Koçyiğit**, Erdoğan'ın başkanlık sistemine kadar ülkeyi OHAL ile yönetmek istediğini ifade etti. Tüm muhalif kesimleri susturduktan ve direnç noktalarını kırdıktan sonra başkanlık sistemini getirilmek istendiğini dile getiren **Koçyiğit**, *"Onun için HDK'yi ev ev örgütleyeceğiz, mücadelemizi örgütleyeceğiz"* dedi.

HDK Eş Sözcüsü **Ertuğrul Kürkçü**, HDK meydana getirilirken pratik bir şey yapmaya çalıştıklarını ancak eylem içerisinde yaptıkları hakkında daha çok fikir edindiklerini söyledi. **Kürkçü**, *"Keşke kendi eserimiz olan bu şeyin değerini daha fazla bilseydik ve daha işler bir hale getirseydik. Bugün daha aktif bir noktada olabilirdik. Artık parlamentoda şekli olarak bile yoksunuz diyorlar. Biz parlamento siyasetinin önemini yadsımış değiliz. Oradan yapılan çağrı her yerden duyulur, önemi o kadardır. Şimdi bizim o minareden seslenmemiz de engelleniyorsa halkın kendi zemininde sesleneceğiz. O da sizsiniz"* dedi. Bu genel kurulda yeniden aday olmayacağını belirten **Kürkçü**, hala kongrenin hizmetinde olduğunu ve yeni mücadele saflarında yer almaya devam edeceğini söyledi.

DTK Eş Genel Başkanı **Leyla Güven**, Kürtlerin ağır bedellerle yarattığı kurumların kapılarına mühür vurulduğunu söyledi. Bu yüzden konuşmasına Kürtçe devam edeceğini belirten **Güven**, şöyle konuştu: *"Büyük bir faşizmle karşı karşıya olduğumuzu belirtmek isterim. Kürdistan'da nasıl bir zulüm olduğunu yerinde görmek gerekiyor. Türkiye halklarından bir isteğimiz var. HDK'den bir isteğimiz var. Barışa olan umudumuz için buradayız ve daha büyük bir desteğe ihtiyacımız var. Birlik ve ittifakımızı geliştirerek direnişimizi büyütmeliyiz. Durduğumuz yerden olayları izleyemeyiz."*

DBP Eş Başkanı **Kamuran Yüksek**, yüzlerce yıl da sürse mazlumlarla zalimlerin mücadelesinin hiç bitmediğini dile getirdi. Zulmedenler hatırlanmasa bile haklı olanları, mazlumların mücadelesinin bilindiğini belirten **Yüksek**, **Nesimi**'nin şiirini okuyarak konuşmasına devam etti ve *"Minnet eylemeyiz, baş eğmeyiz"* dedi. **Yüksek**, *"Çünkü esas olarak çember zalim hükümet için daralıyor. Dünyada nasıl izole olduğunu görüyorsunuz. Bir avuç şoven gerici kesimi arkasına alan, devletin topunu tüfeğini kullanan bir iktidar. Taraftarları Cumhurbaşkanı'nı destekliyor değiller, korktukları için destekliyorlar. Derneklere mühür vuruluyor basına baskılar uygulanıyor ifade eden yüksek, bu yollarla bizim için çemberin daraldığını zannediyorlar. Ülkede ve Ortadoğuda Kürtlerin kazanım elde etmemesi için çaba harcıyorlar"* diye konuştu.

Genel Kurulda konuşan HDP Parti Sözcüsü **Ayhan Bilgen** ise, yaşanan baskı politikalarına dikkat çekerek şunları söyledi: *"Kendi eksiklerimizi giderip kararlılıkla yol yürüdükçe, hiçbir baskın, hiçbir rehin almanın onların istediği sonucu sağlayamayacağını onlar da göreceklerdir. Zor zamanlarda önemli olan kuyunun derinliği değil, ipin uzunluğudur. Baskıları göğüsleyecek olan örgütlülüğümüzle ilgili çalışma yaparsak, her durumda biz kazanırız. Ve öyle inanıyoruz. Mutlaka kazanacağız."*

İZBAN'da grev başladı

İzmir'de Demiryol-İş Sendikası ile İZBAN AŞ arasında süren sözleşme görüşmelerinden sonuç çıkmaması üzerine işçiler greve başladı.

İzmir'in kuzeyinden güneyine uzanan 110 km hattı ile İzmir'deki toplu ulaşımın belkemiğini oluşturan İZBAN ile her gün ortalama 350 bin yolcu taşınıyor. Sendika üyesi 305 işçinin bulunduğu İZBAN'da çok sayıda işçi asgari ücretle çalışırken, makinistler de açlık sınırının altında bir ücretle çalıştırılıyor.

Demiryol-İş İzmir Şube Mali Sekreteri **Hamdullah Giral**, İZBAN'da asgari ücretle çalışan 105 işçi bulunduğunu belirterek, en yüksek ücretin brüt 2 bin 56 lira olduğunu bunun net olarak 1500-1600 liraya denk geldiğini dile getirdi. Makinistlerin 1990 lira çıplak brüt maaş aldığını ifade eden **Giral**, İZBAN yönetiminin yaptığı açıklama ile halkı yanlış bilgilendirdiğini söyledi.

İZBAN yönetimi grevi kırıcılığında elinden geleni ardına koymuyor. Bir yandan elindeki tüm otobüsleri, şoförleri fazla mesaiye zorlayarak sefere koyarken, öte yandan İZBAN çalışanlarının taleplerinin karşılanması durumunda, bunun yolcu biletlerine yansıyabileceği uyarısının da üstü kapalı bir şekilde yaparak İzmir halkını grevci işçilerle karşı karşıya getirmeye çalışıyor. Yapılan açıklamada, *"Yolcuların bilet ücretini makul rakamlarda tutabilmek ve İZBAN AŞ'nin devam eden yeni tren seti alımı ile Selçuk hattının açılmasına yönelik yeni yatırımları dikkate alarak ve tüm şartları zorlayarak yapmış olduğumuz ücret artış oranının Demiryolu-İş Sendikası tarafından sağduyulu hareket edilip kabul edilmesini, kentimizi ve çalışanlarımızı olumsuz yönde etkileyecek grev kararından ise bir an önce vazgeçmesini temenni eder, İzmir kamuoyunun bilgisine sunarız"* denildi.

TCDD ve İzmir Büyükşehir Belediyesinin ortak şirketi İZBAN A.Ş.'de örgütlü Türk İş'e bağlı Demiryol İş Sendikası ile işveren yetkilileri arasında süren toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde, sendika üyelerinin ücretlerinin insanca yaşama yetecek bir şekilde arttırılmasını isterken İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı **Aziz Kocaoğlu** bu talebi *'ülkenin dengeleri alt üst olur'* diyerekten geri çevirdi. Yüzde 15'lik zammın iyinin de üstünde olduğunu ifade ederek bu oranın üzerine çıkmayacağını söyledi. **Kocaoğlu**, çözüm olarak ise otobüs ve vapur seferlerini artırdı ve İzmirlilere *"Yola erken çıkın"* çağrısında bulundu.

Politika / ***İzmir***

Emaar İşçileri İradesine Sahip Çıktı

HDP eş başkanları ve milletvekillerinin tutuklamasını kendi iradelerine dönük pervasız bir saldırı olarak gören **Emaar** şantiyesinde çalışan ve aralarında **İnşaat İş** sendikasına üye işçinin de bulunduğu yüzlerce işçi bir yürüyüş düzenledi.

"HDP halktır halk burada!" diyerek operasyonların halk iradesine karşı gerçekleşmiş bir saldırı olduğunu ifade eden işçilerden 19'u akşam şantiye çıkışında gözaltına alınarak mahkemeye çıkarıldı. İfadelerinin alınmasının ardından serbest bırakılan işçiler, burjuvazi ve devletinin işçi sınıfına siyaseti, düşünmeyi, sorgulamayı yasaklayan, onu basit bir meta derekesine düşüren tarihsel tutumunun çarpıcı bir ifadesi olarak değerlendirdiler. İnşaat İş Sendikası da arkadaşlarının gözaltına alınmasının aradın şu yaptığı açıklamayı yaptı:

"İşçi sınıfına köle gibi çalışmak dışında bir seçenek tanımayan, işi ve emeği dışında bir şey düşünmemeyi salık veren, bu sınırların dışına çıktığındaysa karşısına polisi-mahkemeleri-hapishaneleri çıkaran bu tutumu nefretle kınıyoruz.

*İşçi sınıfı ezilen-sömürülen-horlanan-dışlanan tüm toplumsal kesimlerin acılarını, dertlerini, çığlıklarını yüreğinden duyabildiği oranda **'insanlaşacağının'** bilincine vardıkça; sistem ve devletleri çıldırmaktadır.*

*Emaar'da arkadaşlarımızın mensubu oldukları mazlum halkın siyasi-toplumsal iradesine dönük gerçekleşen son tutuklama saldırganlığına tutum alması kadar doğal bir şey yokken, bu tutuma **'yasadışı'** muamele yapmak işçi sınıfına **'had bildirmek'** dışında bir anlam taşımamaktadır.*

*Burjuvazi ve devletinin bu **'had bildirme'** saldırganlığını protesto ediyor ve **'işçi sınıfı örgütlenerek ruhunu-bilincini kazanacak!'** diyoruz.*

- Kavga, sokak, direniş!
Yaşasın İnşaat-İş!"

Politika / **İstanbul**

TÜMTİS: Sessiz kalmak onaylamaktır

TÜMTİS Merkez Yönetim Kurulu, OHAL'le beraber kamuda süren görevden uzaklaştırma ve açığa almalara tepki gösterdi. Sendikadan yapılan açıklamada, sağlık çalışanı, öğretmen, akademisyen, rektör, hakim ve savcıları içine alan bu uygulamaların demokrasi ve adalete olan güveni yok ettiği belirtildi.

"Herhangi bir mahkeme kararı olmaksızın hükümler kuruldu, kararlar verildi ve infaz edildi. Halkın darbecilere karşı öfkesi ve nefreti, hukuksuzluğun, haksızlığın, insan hak ve hürriyetlerine karşı saldırının dayanağı yapıldı. AİHM gibi uluslararası mahkemeler önünde açılacak yüklü miktarda tazminat davalarına konu olacak bu hukuksuzluklar, ne yazık ki cılız itirazlar dışında muhalefet partilerinin de desteği ile kolayca uygulamaya konulmuştur" denilen açıklamada, özellikle KESK'e yönelik baskılara tepki gösterildi.

Üniversitelerde başlatılan açığa alma uygulamalarının sürek avı ile devam ettiği ifade edilen açıklamada *"Kocaeli ve Mersin başta olmak üzere pek çok üniversitede akademisyenlerin görevine son verilmiştir. Vicdanı ve birikimiyle işçi sınıfı mücadelesinin yanında yer almış hocalarımızın akademiden uzaklaştırılması kabul edilemez. Akademiye yönelik bu hukuksuzluğu kınıyor, hocalarımızın yanında olacağımızı ve işbaşı yaptırılana kadar desteğimizin süreceğini ifade ediyoruz"* dendi.

Bu hukuksuzluklara karşı sessiz kalmanın, mücadele etmemenin, bundan sonra yapılacak bütün hukuksuzluklara onay vermek anlamına geleceği belirtilen açıklamada, haksızlığa uğrayanların yanında olma çağrısı yapıldı.

OHAL dinlemeyiz güçlü eylemler yaparız

Batman'da yeni bir özelleştirme süreciyle karşı karşıya kalan ve geçtiğimiz günlerde de iş bırakan TPAO işçileri olası bir sürece karşı yeni eylemlere hazırlanıyor. Petrol-İş Batman Şube Başkanı **Şehmus Kaygusuz**, *"Böyle bir süreç gelişirse OHAL dinlemeyiz. Biz tek bir cevap bekliyoruz, netleştiği anda eylemlere başlarız. Bu bizim şah damarımıza dokunulmasıdır"* dedi.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının (TPAO) Adıyaman, Batman ve Trakya Bölge Müdürlükleri ile Ankara Genel Müdürlüğünde çalışan 3 bin petrol işçisi, şirketin küçültülerek özelleştirmeye hazır hale getirilmek istenmesine karşı 17 Ekim'de iş bırakmıştı. TPAO'nun sondaj, sismik, kuyu tamamlama gibi bazı işlerinin 1 Ocak 2017 tarihine kadar Turkish Petroleum International Company (TPIC) şirketine devredilmesi planlanıyor.

"OHAL nedeniyle bir şey yapacağımızı sananlar var" diyen **Kaygusuz**, Türkiye'deki bu ortamı da eleştirdi. **Kaygusuz**, *"15 Temmuz sonrası tüm kesimlere yönelik bir müdahale oldu. Öğretmenlerin istediği şey, insanlar ölmesin, barış olsun. Barış istemek bir ülkede suç olabilir mi? Barışı istemek kadar doğal bir şey olamaz. Birileri birlikte yaşam duygularını öldürmek istiyor. O nedenle bu ülkede yaşayan bütün halklar, barış, demokrasi isteyen kesimler buna karşı güçlü bir ses çıkarmalıdır. Korku iklimini atmamız lazım. Bu da ortak bir mücadeleyle olur. Bakın bugün bu ortamda bizlerin sesi bile duyulmuyor. Çok ciddi meselelerde, Türkiye'nin geleceği, işçinin geleceği söz konusu olan durumlarda bile sesiniz duyulmuyor. Ya da korku ortamından kaynaklı kimse sokağa çıkamıyor. Biz örneğin, grev yapıyoruz işçi tedirgin. Hepimizi etkileyen, gündemlerimizi görünmez kılan bir ortam var. Savaşın olduğu yerde huzur olmaz. Bu ekonomik, sosyal taleplerimizden bağımsız değil. Bunun için de mücadele etmeliyiz. Barış ve çözüm süreci devam ederken insanlarda bir huzur vardı. Bir çözüm olabileceğine herkes inanmıştı. Türk, Laz, Alevi, Kürt bu süreci benimsemeye başlamışken 7 Haziran 2015 seçimleri sonrası bu durum bozuldu. Bu ülkede yaşayan bütün kesimlerle barışık olan bir ülke ancak daha büyüyen ve üreten bir ülkeye dönüşebilir. Savaşın kazananı olmaz. Bir an önce müzakerelere dönülmeli"* diye konuştu.

Bu süreçte emek örgütlerinin de ayrıştırıldığını, seslerini duyuramaz olduğunu, birlik ruhunun dağıtılmak istendiğine vurgu yapan **Kaygusuz**, sendikaların bayraklı ırkçı eylemleri ve hükümete destek eylem ve açıklamalarını eleştirdi. **Kaygusuz** şöyle konuştu: *"Türkiye'deki emek örgütleri siyasi düşünceleri kişilerin ne olursa olsun Türkiye'nin geleceği için savaştan yana yer almamalı, barış ve çözüm dilini kullanmalıdır. Şunu bilmemiz lazım savaş varken tek bir kesim değil, herkes kaybediyor. Emekçiler olarak savaşın bitmesi, insanların ölmemesi için birlik olmalıyız. Siyasi düşüncelerimiz farklı olabilir ama tek bir sloganda ortaklaşabiliriz; emeğin dili birdir, barış ve kardeşliktir. Aynı sömürüyü, aynı yaşam mücadelesini verenlerin derdi ortaktır. Ülkeyi ayrıştırmak isteyenler, bu tür yöntemlerle emekçileri de ayrıştırmaya çalışıyor. Ortak mücadele edebilmeliyiz. Benim çağrım emek örgütlerinin bunu geliştiren bir tutum izlemesi yönünde çaba göstermesidir. Hep birlikte geleceğimiz için bir araya gelerek emeğin ortak dilinde buluşalım diyorum."*

Politika / **Batman**

Bir Maden İşçisinin Kaleminden Madencilik ve Sömürü Gerçekliği

❑ Ali SÖĞÜT

İşçi sınıfı hayatını devam ettirmek için sürekli çalışmak zorundadır. Çünkü işçi sınıfının beden gücünden başka satacak bir şeyi yoktur. İşçi sınıfının geçimini sağlamak üzere kapitalistlere satmak zorunda olduğu bu şeye "emek" diyoruz. Bir ürünün pazarda para eder bir hale gelmesi için gerekenler yani makinalar, enerji, hammade kendi kendine bir değer bir ürün bir "meta" haline gelmezler, gelemezler... Bunların üretilip kapitalist pazarda satılabilmesi için bir iş gücü bir emek gereklidir. Biliyoruz ki kapitalizm hic bir zaman beden gücünü satmak zorunda olan işçiler, emekçiler olmadan kendi varlığını sürdüremez. Fabrikalar madenler ve kapitalist tarım işletmeleri ne kadar makinalaşırsa makinalaşsın hep iş gücünü emekçilerin emeğini kullanmak zorundadır .

Kapitalistler zenginliklerini korumak ve artırmak için fabrikalarını büyütmek yeni makinalar, yeni yatırımlar yapmak zorundadır. Bunun için gerekli olan makinalar da belki bir başka ülkenin bir başka kentinde ama gene emeğinden başka satacak bir şeyi olmayan emekçiler işçi sınıfı tarafından üretilir. Bu yüzden kendi yaşamını daim ettirmek için makinalar üretir.

Bu makinaların ham maddeleri de çelik, demir, krom, bakır, alüminyumdur. Kapitalist toplumda üretimin başladığı yerde ve zamanda sömürü de baslar. Ülkemizde yeraltı madenlerinin çıkartılmasında ve işlenmesinde çok ilkel teknolojiler kullanılmakta, üretimin önemli bir bölümü kol işçiliğine dayanmaktadır. Madenlerin neredeyse tümü kentlere uzak kırsal alanlardadır. Madenlerde çalışanlar da bu maden ocaklarına yakın köylerde yaşayan henüz şehirleşmemiş bölgelerin sınıf mücadelesinde yeterli deneyimi olmayan işçileridir. Zorunlu ilköğretimin üstünde bir eğitim gören işçi sayısı oldukça azdır.

Bazen bir düğün parası bazen baba evinin üzerine yapılması planlanan bir ek kat için "girilir madene" . İş dışarıdan görüldüğü gibi değildir, ama katlanılır... "Şunun şurasında bir yıllığına" girilmiştir yer altına. Lazım olan para biriktirilip çıkılacaktır kısa sürede feraha... Ama o gün bir türlü gelmez... gelemez. Çünkü madende verilen ücret ücret değil sadakadır. Ev yapılsın, tarla alınsın traktör alınsın diye değil, aç kalınmasın ertesi gün tekrar madene girilip çalışılabilsin işler aksamasın, patron için bir değer üretilsin diye verilir ücret... Günler günleri yıllar yılları kovalar, ve bir traktör almak için madene inenlerin bir süre sonar traktör almak bir yana dursun çaresizlikten tarlasını sattığı az görülmüş bir şey değildir. Yıllar geçer tarlasının yanına yeni bir tarla alıvermek şöyle dursun eldekiler de gider. Bağdan bahçeden olunmaz sadece, topraktan da kopulur. Yorgunluktan bir evlek domates bile yetiştirilmez olur arka bahçede... Toprak unutulur... Oysa ki toprak kötü gün dostudur bir madencinin. En kötü günlerinde bir tencere fasulye kaynatır insan iyi kötü ama kalmamıştır ya da unutulmuştur unutturulmuştur toprakla ilgili her şey... Bu durum yani maden işçilerin madene tam bir çaresizlikle bağlı olması maden sahiplerinin bayıldığı bir şeydir. Başka şansı kalmadı mı bir madencinin önüne ücret diye konan her şeyi kabul etmek zorundadır artık.

Bir maden işçisi günde ortalama 8 ton kömür çıkarır. Maden patronu çıkan bu kömürün tonunu 80 TL'ye satar. Gene bir işçinin ortalama günlük ücretinin 80 TL olduğunu kabul edersek, bir işçi madende çalışarak yani 8 ton kömür çıkaran bir işçi bundan sadece 1 tonunu ücret olarak alır. Bu bir tonun içinde yevmiyesi, sigorta vs. vardır. Kapitalizm bir işçiden ortalama 7 ton kömür kâr eder ve bunun 2 tonunu kendi idare sistemini yani devletin kurum ve kuruluşlarına işletme kirası olarak verir, vermek zorundadır Çünkü 1 işçiden 100/500 kazanmıştır. Üç bin madencinin çalıştığı bir ocaktan elini sürmeden bir maden patronunun cebine attığı haksız kazancı siz hesaplayın artık. Bu paradan küçük de olsa bir iki yağlı kemiğin sarı sendikanın , bölge bürokratlarının ve patron yanlısı işçilerin önüne atıldığını tahmin etmek zor değil.

Devlet, kapitalizmin beynidir. İstediği gibi yönetip yönlendirir. O yüzden dağınık durumdaki işçi sınıfı hiç bir zaman kendi gücünü gösteremez, biliyoruz ki işci sınıfı ancak birleştiği zaman, kendi gücünü gösterdiği zaman 15-16 Haziran büyük işçi direnişi ve madenci yürüyüşü örneklerinde olduğu gibi kapitalistleri ve onların koruyucu kalkanı devlete haklı taleplerini kabul ettirebilmiştir.

Tez Koop-İş İzmir Şube'de 12 Yıllık Yönetim Devrildi

Türk-İş'e bağlı Tez Kop İş İzmir şubesinin olağanüstü genel kurulu yapıldı. 12 yıldır şube başkanlığı yapan **Birol Aslanoğlu**'nun ekibi devrildi. **Sabahattin Şen** ve arkadaşları yeni yönetimi oluşturdu.

Carrefour, Migros ve Miget işyerlerinde örgütlü olan şubenin 3 bin 700 kayıtlı üyesi var. Geçtiğimiz Nisan ayında olağan kongresini yapan İzmir şubesi, delegelerin yeterli imzayı toplamasıyla birlikte olağanüstü genel kurul yaptı.

Nisan ayında yönetimi kazanan **Salim Birol Aslanoğlu**, yönetim kuruluna giren tüm üyelerden, acil durumlarda kullanılmak üzere, boş kağıda atılmış imzalar almıştı. Bu imzalı boş kağıtlardan üçünün, yönetim kurulu üyelerinin istifa dilekçesi olarak doldurulup işleme konulması üzerine mevcut yönetime tepki artmıştı.

Anemon Fuar otelinde yapılan olağanüstü genel kurula 103 delegenin hepsinin katılması dikkat çekti. Seçimlere katılan 2 listenin liderleri, eski yönetimi temsil eden **Birol Aslanoğlu** ve muhalefet adına **Sabahattin Şen** oldu.

Adaylığını açıklayan **Sabahattin Şen**, *"Şube başkanlık makamı, işçinin hakkının korunması gereken bir makamdır, tazminatsız işten attırma makamı değildir. Bu sebeple, tehditlere boyun eğmedik. Bu şubenin itibarı, saygınlığı, güveni ve maneviyatı tüm üyelere hissettirilecektir. Toplu sözleşme süreçlerinden, çalışma hayatıyla ilgili yasal düzenlemelerde sizleri bilgilendireceğiz. İşçi ile omuz omuza olan, sendikal hareketlerin içinde saygınlığı olan, diktatörce değil, tüm üyelerin katılımıyla hep birlikte yönetebileceğimiz bir şube için adayız "* dedi.

Birol Aslanoğlu ise yaptığı konuşmada *" İmzalı kağıtları bana*

güvendiğiniz için verdiniz. 12 yıldır ne yapıyorsam, yine onu yapacağım " dedi.

Sabahattin Şen'nin liderliğini yaptığı liste 73 oy alarak seçimleri kazandı. Birol Aslanoğlu liderliğindeki liste ise sadece 26 oy aldı.

Yeni yönetim kurulunda görev dağıtımında yer alan isimler, Şube Başkanı **Sebahattin Şen**, İdari Sekreter **Mert Özen**, Mali Sekreter **Turgut Bilgen**, Örgütlenme Sekreteri **Murat Karayoluk**, Eğitim Sekreteri **Cemal Budak** oldu.

Hangi sendikada olursak olalım, kullandığımız oylara sahip çıkalım. Bütün sendikalar işçilerin parasıyla kurulmuştur. İşçilerin parasını sendika bürokratlarına yedirmeyelim.

Politika / *İzmir*

SOMA Davasında Son Durum

Av. Berrin DEMİR:
"Rödovans Sistemi Cinayetlerin Artmasına Sebep Oluyor"

Hatırlanacağı gibi Manisa'nın Soma ilçesi Eynez köyünde, Soma Kömürleri AŞ tarafından işletilen ocakta 420 metre derinlikte ve 3.5 kilometre uzunluğundaki galeriler dumanla dolmuş, 301 madenci iş cinayetinde ölmüştü. İki yıldır süren yargılamalar, bilirkişi raporları , tanık, sanık ve mağdurların ifadeleri sonucunda gelinen nokta hukuk ve vicdan açısından bir sıfırdır. İki yıldır devam eden yargılamalar ayak sürüyen bir hukuk sistemi, devlet bürokrasisi, patronlar ve her zaman olduğu gibi sarı sendika (sadece sarı sendika mı!) el ele verip tamamen patronların açgözlülüğünden, kaynaklanan bu büyük seri cinayeti mağdurların sırtına yüklemeye çalışıyorlar...

Arkadaşımız **Ali Kayahan**, Soma faciasını başından beri hem iki yakınını madende kaybeden bir bölge insanı olarak hem de ***"Bir Umut"*** grubunun davaya müdahil aktif bir hukuk savaşçısı olarak izleyen **Av. Berrin Demir**'i İstiklal Caddesi'ndeki bürosunda ziyaret ederek Soma'daki iş cinayetleri ve mahkemelerdeki gelişmelerle ilgili sorular sorduk.

Politika: Berrin Hanım, Soma cinayetiyle ilgili gelişmeleri yakından izleyemeyenler için önce kendinizi kısaca okuyucularımıza tanıtabilir misiniz?

Av. Berrin Demir: Aslen Bergama'nın köyündenim. Köyümüz Bergama'ya bağlı olmasına rağmen Soma'ya daha yakındır, ilkokulu bitirinceye kadar o köyde yaşıyorduk. Daha sonra eğitimime devam edebilmek üzere ailece İzmir'e taşındık. Eğitimimi tamamlayıp avukat oldum. Babam da DİSK üyesi bir emekçiydi, o nedenle ve Soma'daki kazada iki yakınımı kaybetmem nedeniyle burada bana da bir sorumluluk düştüğü inancıyla ben ve diğer sorumluluk sahibi insanlar ve meslektaşlarımla duruşmalara müdahil olduk.

Politika: Söyleşiye başlamadan önce "Bir Umut" derneğinden söz ettiniz...

Av. Berrin Demir: Evet, biz ***"Bir Umut"*** gönüllüsü avukatlar olarak 1999 DÜZCE DEPREMİ ile başlayan, Davutpaşa patlaması ile devam eden çok acılı iş cinayetlerinde yakınlarını kaybeden ailelerle beraber adalet mücadelesi veriyoruz. Her ayın 1. pazar gününde Galatasaray lisesinin önünde vicdan ve adalet nöbeti tutuyoruz. Grubunuz sadece avukatlardan oluşmuyor tüm meslek disiplinlerinden arkadaşlarımız var. Her yıl *"İş cinayetleri Almanağı çıkarıyoruz"*. Bu nedenlerle adımız *"Adalet Arayana Destek Grubu"* .

Politika: Soma'nın geçmişini bilen birisi olarak biraz bu kırsal yapının hızla nasıl bir madenci kasabasına dönüştüğünü anlatabilir misiniz?

Av. Berrin Demir: Bütün Ege Bölgesi'nin İç Anadolu'dan denize uzanan zengin vadileri gibi Soma, Bergama ılıman iklimi ve sulak arazileriyle çok verimli ekolojik özelliklere sahiptir. Tarımı hem kendisini besler, hem de İzmir gibi büyük metropollere ürün yetiştirirdi. Bizim bölgemizde tütüncülük de yaygındı, zeytin, pamuk, şekerpancarı, domates de üretilirdi. Kısaca dünyanın en verimli toprakları... Ne ekerseniz biter, ama gübre tohum mazot tekelleri ve bunları destekleyen devlet politikaları yüzünden hiç bir ürünümüz pazarda para etmemeye başladı. Son on yıldır uygulanan göstermelik tarım teşvik politikaları, özelleştirmeler tarımsal yaşamı bitirdi. İşte tam bu noktada köylüler hiç bir güvenlik önlemi alınmayan bu madenlerde çalışmaya başladı. Uygulanan tarım politikaları da madenlerde çalışmayanları açlığı mahkum etti...

Politika: Peki kazada ortaya çıkan en acı gerçek nedir sizce?

Av. Berrin Demir: Rödovans sistemi... Rödovans sistemi cinayetlerin artmasına sebep oluyor, devletin maden ocaklarını işletmeciye kiralaması ve üretimi belirli bir fiyattan satın alması şeklinde kurgulanmıştır. İşverenlerin maliyeti düşürmek için riske ettiği güvenlik önlemlerinin başında havalandırmanın doğal yöntemlerle yani havalandırma bacalarıyla yapılması geliyor. Yeraltı ekipmanlarının alev ve kıvılcım sızdırmaz olmaması, çalışma yollarının yüzeye en az iki koridorla bağlanmaması, patlamalara karşı önlem alınmaması, modern gaz ölçüm sensörlerinin yerleştirilmemesi -ki bunların fiyatları çıkarılan maden ölçeğine bakarsanız çok düşüktür-, kişisel kurtarıcı cihaz yatırımı yapılmaması, yaşam odalarının kurulmaması ve bunuı izleyen diğer işveren "kurnazlıkları". Kazanmak, daha çok kazanmak için herşeyi göze aldılar. Soma'daki kazada gördük ki alınması gereken en küçük bir tedbir bile alınmamış, ihmal edilmiştir. Yapılan anlaşmaya gore 1,5 milyon ton kömür alınması planlanmışken maden sahiplerinin kâr hırsı bunu 4 milyona çıkarmıştır. Madeni periyodik kontrollerle denetlemekle görevli bakanlık müfettişleri, işverenlerin kendilerine söyledikleri yalanlarla yetinmişlerdir.

Politika: Şimdi hukuki sürecin neresindeyiz?

Av. Berrin Demir: Bildiğiniz gibi, Soma davasının 10'uncu duruşmasında ara kararını açıklayan mahkeme heyeti, bazı tutuksuz sanıklar için adli kontrol uygulanmasına karar vererek, yurtdışı yasağı getirdi. Tutuklu sanıkların tahliye taleplerinin de reddedildiği duruşma 12 Ekim'e ertelenmişti. 12 Ekim'de ise, Manisa'nın Akhisar ilçesinde 6'sı tutuklu 46 sanığın yargılandığı Soma davasında, sanık avukatlarının "reddi hakim" talebi mahkeme heyeti tarafından kabul edilmedi, davada okunan bilirkişi raporlarına ciddi hiç bir itiraz gelmedi... yolun sonu görünüyor... ek bilirkişi talepleri belki davayı 1-2 ay daha uzatabilir ancak gerek bilirkişi raporu, gerekse tutukluluklarının devamına karar verilmesi az da olsa umutlandırıyor biz hukukçuları...

Politika: Bu röportaj için teşekkür ederiz...

İŞ CİNAYETLERİ ALMANAĞI

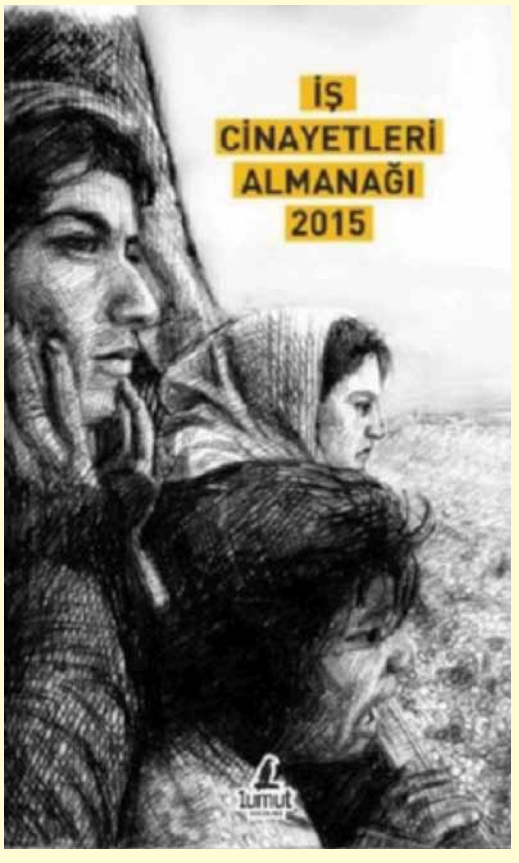

Maalesef bu yıl da elinizde yeni bir **İş Cinayetleri Almanağı** tutuyorsunuz. Türkiye'de hiç iş cinayetleri olmasa, biz de almanak hazırlamasak diyoruz, fakat temennimiz gerçekleşmiyor. 2015'te en az 1703 işçi iş cinayetinde hayatını kaybetti. Hayatını kaybeden işçilerin 57'si çocuktu. Başka işçiler iş cinayetinde hayatını kaybetmesin diyen Adalet Arayan İşçi Aileleri'nin mücadelesinden el alarak bu yıl almanağımızda mevsimlik tarım işçilerinin, meslek hastası işçilerinin, madencilerin ve direnen işçilerin hikâyelerini dinliyoruz. Çalışmanın, insanın yaşama hakkını ihlal eden bir faaliyet olmaktan çıkmasına dair umudumuzu koruyarak, bilinsin-paylaşılsın-anlaşılsın, insanlık ülküsü güçlensin diye bir defa daha almanağımızı dikkatinize sunuyoruz.

(Tanıtım Bülteninden)

Aliağa Termik Santrali Projesinde Direnenler Kazandı

İzmir'in Aliağa ilçesinde yapılmak istenen termik santralere karşı yürütülen mücadelede kazanım elde edildi. SOCAR (Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi) geri çekilmek zorunda kaldı. Yapmak istediği termik santral projesinden vazgeçtiğini açıkladı.

SOCAR'ın kurmak istediği 672 KW'lık termik santral, yine aynı şirketin kuracağı rafinerinin ihtiyaçlarını karşılamayı hedefliyordu.

Greenpeace Akdeniz, Bankwatch ve Banktrac'ın finansman şirketleri üstünde baskı kurması sonucunda, EBRD ve IFC finansal destekten çekilmişlerdi. Çevre kuruluşları itirazlarını doğru bir hukuki zemine oturtmuşlardı. Rafineri için sağlanan kredinin, termik santral yapımı için kullanılamayacağını söyleyerek, finans şirketlerinin geri çekilmesini sağladılar.

Türkiye' deki sivil toplum kuruluşları ve çevre hareketleri, geçtiğimiz mayıs ayında Aliağa' da büyük bir çevre buluşması örgütlemişlerdi. **KÖMÜRDEN KURTUL** diyerek, bölgede yapılmak istenen termik santrallere karşı seslerini yükselttiler.

SOCAR'ın bölgedeki finansörleri (7 büyük ihracat kredisi kurumu) resmi bir açıklamayla, şirketin projeden çekildiğini açıkladı.

1. derecede sit alanı olan, Kyme antik kenti üzerine yapılması planlanan termik santral, arkeologlardan da tepki görmüştü.

Aliağa ilçesi, hava kirliliği yüksek olan bir bölge durumuna geldi. Var olan termik santrallere yenilerinin eklenmesi durumunda, hava kirliliğinin, başta insanlar olmak üzere tüm yaşamı tehdit edeceği bilimsel verilerle açıklığa kavuşturulmuştu.

Aliağa ve Foça'daki çevre örgütleri, emeklerinin iyi bir neticeye yol açmasından memnunlar. Paris iklim anlaşması şartlarının yerine getirilebilmesi için, termik sant-ral yapımlarına son verilmesi gerekiyor.

Hükümetin, termik santral yapımlarına gösterdiği kolaylıklar ve teşvikler, çevre hareketlerinin uluslararası desteğiyle çekiciliğini kaybediyor.

Dünyanın, yenilenebilir enerji alanında attığı adımları izlemek ve özellikle güneş enerjisinden faydalanmayı artırmak gerekiyor. Fosil yakıtlara bağlı enerji politikalarında ısrar eden fosil zihniyeti aşmak için mücadele etmeliyiz.

Politika- İzmir

Artıyorlar, Eksiliyorlar Hasta Mahpuslara Özgürlük!

Üzerinde yaşadığımız topraklar insanlık tarihinde onurlu bir yere sahip birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Birçok evrensel değer bu topraklarda boy vermiş, dünyaya yayılmıştır. Maalesef uzunca bir süredir durum farklılaşmıştır.

Bu topraklar çatışmalara, savaşlara, işkencelere, insanlık tarihinin en kirli sayfalarında yer alacak bir kısım uygulamalara ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Bu kadar kötülük karşısında susup oturmak yerine iyi ve doğru olanı savunacak, evrensel değerleri yükseltmek için daha fazla mücadele edeceğiz. İşte bu nedenle yine hasta mahpuslar için sokaklardayız.

İHD Genel Merkez verilerine göre Türkiye cezaevlerinde 323'ü ağır toplam 905 hasta mahpus bulunmaktadır. Bu kadar hasta mahpus olur mu ya da bu kadar mahpus hasta olur mu diye merak edip durumu sorgulayan bir sistem olmadığı için bu insanların sayıları her geçen gün eksilerek artmaktadır.

Evet, Türkiye cezaevlerinde bulunan hasta mahpuslar her geçen gün eksilerek artıyor, yaşamını yitiren bir hasta mahpusu cezaevinden tabutla çıkarmış olmanın utancını yaşarken yeni birçok hasta mahpusun ismini listelere yazmak zorunda kalıyoruz.

Cezaevinde sağlığını koruyamadığımız ya da ağır hasta olmasına rağmen ısrarla hapsedilen insanların, yani hasta mahpusların hayatlarından ve sağlıklarından toplum olarak hepimiz sorumluyuz.

Eksilen de artan da önce insan, önce aileden biri, önce bir dost, önce bir köpeğin sahibi, bir çocuğun annesi/babası ya da önce bir kitabın yazarı, sonra hasta ve sonra mahpus.

Hapishane duvarlarının arasında ölüme terk ettiğimiz 800 insan, ışığını sönmeye, sözünü tükenmeye bıraktığımız 905 hikâye, 905 hasta mahpus var bu topraklarda.

Tüm hasta mahpuslar serbest bırakılıncaya kadar insan hakları savunucuları olarak onların adını, sayısını, hikâyesini ve taleplerini dile getirmeye, haykırmaya devam edeceğiz.

En temel insan hakkı olan yaşam hakkının, hasta bedenlerin hapsedilmesi yoluyla ihlal edilmesi kabul etmeyeceğiz. Hasta mahpusların serbest bırakılmaması, insan onuruna aykırı bir muamele, işkence ve sürece yayılmış bir idam cezasıdır. Türkiye cezaevlerinde bulunan ve cezaevi koşullarında bulunmamasını gerektirecek düzeyde hasta olan, gerekli tedavilere ulaşmak için dışarıda olması gereken ya da cezaevlerinde hastalığı ağırlaşan insanlar derhal serbest bırakılmalıdır.

Bugün 26 Ekim Dünya Hasta Hakları gününde insan hakları savunucuları olarak hapishanedeki hasta mahpuslarında olduğunu ve bu mahpusların sesi olmaya devam edeceğimizi buradan tekrar kamuoyuna duyurmak istiyoruz.

İnsan Hakları Derneği İzmir Şubesi

40 Yıl Geriye Gitmiş Olmanın Anlamı

❑ **Armağan BARIŞGÜL**

40 yıl! Dile kolay.

Düşünün ki, yeni doğan gözlerini dünyaya açan bir bebek, büyümüş, çocukluğunu ve gençliğini yaşamış, öğrenimini tamamlamış, evlenmiş, çoluk çocuk, iş güç sahibi olmuş ve 40. yaşına girmiş bir insan... 40 yıl önce 18 yaşında olanlar bugün 58 yaşında. Ve biyolojik olarak vücut, en devingen döneminden durgun evreye geçmiş olur. Aradaki uzun zamanı, koca 40 yılı nasıl değerlendirirsiniz veya tasavvur edersiniz?

40 yıl (siz 36 yıl diye okuyunuz) geriye gidelim.

12 Eylül 1980'de faşist darbe yapıldı, Faşist Askeri Cunta işbaşına geldi. 12 Eylül öncesini ve sonrasını kısaca özetleyelim:

12 Eylül öncesinde; işçi sınıfı tarihinin en güçlü sendikal ve politik örgütlülüğünü sağladı. En büyük yığınsal direnişler ve kazanımlar **Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu**'nun **(DİSK)** öncülüğünde gerçekleşti. Güneşli Türkiye'ye giden yolda barış ve demokrasi mücadelesinde işçi sınıfı önder idi. İşçi sınıfının savaş yolunda yürüyen, gücünü işçi sınıfının politikasına katan ve onunla omuz omuza yürüyen ilerici gençler, liseliler, kadınlar, öğretmenler, teknik elemanlar, sanatçılar ve kır emekçileri hep birlikte muazzam bir güç yarattılar. Gündemi, 'sokak' belirliyordu. Bu muazzam güce rağmen eksik olan bir şey vardı, o da şuydu: Devrimci, demokratik ve sosyalist güçlerin eylem ve cephe birliği sağlanamadı. Bu olmayınca faşist darbe önlenemedi.

12 Eylül sonrası; sol örgütler, çöktü. DİSK ve demokratik sendikalar, yığın örgütleri tasfiye edildi. Asimilasyona karşı direnen ve özgürlük isteyen Kürt halkına karşı "kirli savaş" başlatıldı. Cezaevleri ve stadyumlar, gözaltı ve tutuklularla dolduruldu. İşkence yapılarak insanlar hunharca katledildi. Çoğu sendikacı, aydın, yazar, yığın örgütü yöneticisi, gençlik lideri yurt dışına çıktı, sürgün yaşadı. Faşizme karşı direnmeyen kişiler ve örgütler, ya kısa zaman içinde dağıldılar ya da devrimci kişiliği yavaş yavaş yitirerek pasifleşerek burjuvazinin saflarında yer aldılar. Örgütsel anlamda direnen tek güç, Kürt Özgürlük Hareketi oldu. Bu onurlu tavrından dolayı gelişti, güçlendi ve büyüdü. Bugün Türkiye ve Kürdistan'da demokrasi ve özgürlüğün motor gücü, Kürt demokrasi ve özgürlük hareketidir. Yarınların Güneşli Türkiyesi'nin öncüsü işçi sınıfının devrimci politik hareketi bir daha düşmemek üzere sağlam zeminde gelişip güçlenmek zorundadır.

Bugünün gerçekliği: Bugün 'Fırat'ın doğusu'nda güçbirliği de var, direniş de. 'Fırat'ın batısı' proletaryanın yatağıdır. Bugün proletarya ağırlıklı olarak burjuva ideolojisinin etkisindedir. İşçi sınıfının devrimci yolunda yürüyen, onun öğretisini benimsemiş, özümsemiş gençler, kadınlar, aydınlar nicelik olarak yetersizdir. Barış ve demokrasi mücadelesinde çok güçlü bir çığırın açılması için daha çok çalışmak gerekiyor.

'Fotoğraf' böyle olduğuna göre 40 yıl geriye gittiğimizde nasıl bir sonuç çıkarmalıyız?

Egemenlere, burjuvaziye, ezen ve sömürenlere karşı direnen ve direnmesi gereken güçler dün de vardı, bugün de vardır. Olmayan tek olgu, ezilen ve sömürülen kitlelerin birleşik örgütlülüğüdür. Bugün birleşik bir örgütlülüğün oluşması için iki ana damarın, Türkiye işçi sınıfının devrimci güçleri ile Kürt özgürlük ve demokrasi hareketinin buluşması bir zorunluluktur. Bu olgunun gerçekleşmesi için yapılması gereken 'Fırat'ın batısı'nın üzerindeki 'ölü toprağı' kaldırmaktır. İşçi sınıfının devrimci hareketinin, sendikal ve politik birliğinin sağlanmasıdır. İşçi sınıfının devrimci yolunda yürüyen çok yığınsal ve güçlü gençlik ve kadın örgütlenmesini yaratmaktır. Demokratik kitle örgütleri ağını yaygınlaştırarak güçlendirmektir. Her mahallede ve yerleşim birimlerinde halk ve demokrasi meclislerini kurmaktır. Her kişi, kurum ve örgüt sorumluluğunu tam anlamıyla yerine getirirse, doğru çalışmayı uygun zamanda yaparsa faşizm çöker ve güneşli, yaşanası, pırıl pırıl güzel günler doğar.

Övünmek... Ders çıkarmak... Ve iş yapmak...

Türkiye işçi sınıfının en savaşkan ve en şanlı yılları 12 Eylül faşist darbesiyle kesintiye uğratılan DİSK'li yıllardır. Her okur, işçi, sendikacı, devrimci ve komünist, DİSK'in o tarihe kadar olan kesitini mutlaka çok iyi okumalı, araştırmalı ve öğrenmelidir. Eğer işçi sınıfının saflarında yer alıyorsak o dönemden çıkarabileceğimiz çok ders vardır. O dersler bugün mücadelemizde yolumuzu aydınlatacak niteliktedir. O dev mirasa doğru biçimde sahip çıkabilirsek ancak bugünkü görevlerimizi doğru yerine getirebiliriz.

Darbeden sonra DİSK/Maden-İş Genel Başkanı **Mehmet Karaca** yaptığı bir açıklamasında, *"12 Eylül faşist darbesi Türkiye'yi, sendikal hareketi 40 yıl geriye götürdü"* demişti. Karaca'nın bu değerlendirmesi çok ilginç ve düşündürücüydü. O günlere giderek düşündüğümüzde Karaca'nın acı ama çok doğru bir tespit yaptığını görmekteyiz. Bu politik bir öngörüydü. Karaca yanılmamış ve bugün bu gerçeği yaşıyoruz. Ama biz sadece tespit yapmakla yetinmemeli, bu açmazı nasıl aşacağımız konusunda da politik öngörü ve örgütsel pratik sahibi olmalıyız. O gün tespiti yapan Sevgili Karaca bugün çözümünde de var olmalıydı. Gözlerimiz arıyor... (!)

Ülkenin 40 yıl gerilemesini hiç bir yurtsever onuruna yakıştıramaz. O günlerde Türkiye'nin 40 yıl sonraki halini, sendikal mücadeleyi tasavvur etmek kolay değildi. Bugün ülkenin, özelde işçi sınıfının ve sendikal hareketin içinde bulunduğu durum, içler acısıdır. Faşist askeri darbeden sonra geçen acı, yoksulluk, baskı, işkence, ölüm dolu karanlık yılları hiç bir yurtsever içine sindirmedi. Tam tersine kini, öfkesi, mücadele azmi ve güzel bir geleceğe olan inancı büyüdü.

Binlerce acı, işkence ve "kayıp" yaşanırken ülkenin halkı ve demokrasi güçleri neden faşizmi bir türlü durduramadılar, yıkamadılar? O günlerden bugüne faşizmin kılıktan kılığa girerek, her seferinde değişik kitleleri arkasından sürükleyerek ayakta kalmasının tılsımı nedir?

Ezilen ve sömürülen halk yığınlarının ezici çoğunluğunun apolitik olması.

Politik olan kesimlerin ise ön yargılı davranmaları ve faşizme karşı ortak bir antifaşist cephenin örülmemesi, faşizmin önünü açtı. Süreç içinde çoğu "sol" örgütün sonunu hazırlayan bir zemin oluştu. İşçi sınıfının politik örgütlülüğü likidasyona uğratıldı. Burjuvazinin en kanlı iktidar biçimi olan faşizm ile yaratılan ve etkileri günümüze kadar gelen korkunç bir dejenerasyon yaratıldı. Bugün ekonomik ve sendikal hakları için örgütlü bir yapıda olması gereken işçiler kahvelerde, akademik hakları için alanlarda olması gereken gençlik ise fuhuş ve uyuşturucu bataklığında ya da cafelerde zaman geçirerek körelmekte, politikanın dışına itilmektedir. Bütün bunlar burjuva ideolojisinin hegemonyasından kaynaklanmaktadır.

Ne olursa olsun politik yaşama müdahale edebilecek işçi sınıfının devrimci hareketinin yaratılması gerekmektedir. Başından bugüne İşçi Sınıfının Politik Öncüsünden başka hiçbir örgüt veya güç işçi sınıfı adına politika yapmamıştır ve yapamamıştır. Bu, sınıf mücadelesinin bir gerçekliğidir, değişmez kuralıdır, ilkesidir. İşçi sınıfının her kıpırtısı, direnişi, eylemi, grevi ve politik çalışması geçmişte 1980 yılı 12 Eylül öncesinde olduğu gibi tek bir çatı altında tek bir hat üzerinde gelişirse başarılı olur. Aksi halde ülkeyi sarsan ve saran bir sınıf hareketi oluşamaz. 36 yıl geriye baktığımızda çıkardığımız en önemli ders budur.

Devrimci mücadele gerçeklerden yola çıkarak, burjuvaziye karşı taktikler uygulanarak, stratejiler saptanarak yapılır. Duygusal davranmakla sınıf mücadelesi verilemez.

Bir 40 yıl daha geriye gitmemek için ne yapmalı? Burjuvazinin (Sermaye sınıfı) dayattığı, AKP-Saray'ın başını çektiği faşizm durdurulmalıdır. Dün olduğu gibi bugün de ülkede faşizmi durdurabilecek güçler vardır. "Kirli savaş", sınır ötesi operasyonlar, Irak ve Suriye'ye karşı savaş durdurulmalıdır. Bunu yapacak tek güç, ekmek, özgürlük, barış ve eşitlik taleplerivle ayağa kalkan, direnişe geçmesi gereken emekçi halk yığınlarıdır. En geniş güçlerin antifaşist bloğudur, cephesidir.

Kirada ve Ekmekte Enflasyon Çift Haneli

- Resmi olarak yıllık enflasyon yüzde 7.16 olarak açıklanırken bu oran yevmiyeli çalışanlarda yüzde 7.86 olarak gerçekleşti.

- Son 13 yıllık dönemde enflasyon en çok yevmiyeli olarak çalışanları etkiledi.

- Gizli yoksullaşma en yoksul kesim için yüzde 9.47 olarak gerçekleşti.

- Kirada, ulaşımda, ekmekte enflasyon yüzde 10'un üzerinde.

Birleşik Metal İş Sendikası Sınıf Araştırmaları Merkezi (BİSAM) tarafından hazırlanan Enflasyon ve Hayat Pahalılığı Ekim 2016 Dönem Raporu'nun sonuçlarına göre TÜİK tarafından yüzde 7.16 olarak açıklanan aylık Tüketici Fiyat Endeksi'ndeki artış, yevmiyeli olarak çalışanlar için yüzde 7.86, düzenli ücretlilerde yüzde 7.58 olarak gerçekleşti. Mesleğe göre yıllık enflasyondan en çok etkilenenler ise yüzde 7.76 ile *"Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar"* oldu. Enflasyondan en az etkilenenler ise % 7.20 temel gelir kaynağı gayrimenkul kira geliri ve menkul kıymet faiz geliri olanlar olarak belirlendi. Ekim ayı enflasyonu ücretsiz aile işçileri için yüzde 1.66 olarak gerçekleşti.

BİSAM tarafından farklı gruplara göre enflasyon verileri TÜİK Tüketim Harcamaları İstatistikleri ve TÜİK Tüketici Fiyat Endeksi Harcama Gruplarına Göre Endeks Sonuçları kullanılarak hesaplanıyor.

BİSAM tarafından yapılan hesaplamaya göre AKP hükümetleri döneminde enflasyon çeşitli gelir ve tüketim grupları için farklı sonuçlar yaratıyor. Buna göre;

1) Ekim 2003-Ekim 2016 dönemleri arasında genel TÜFE yüzde 180 artış gösterirken bu oran düzenli ücretlilerde yüzde 197,

2) Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışanlar için yüzde 206,

3) Emeklilerde % 203,

4) Nüfusun en yoksul % 20'lik kesimi için yüzde 206 oldu. En zengin yüzde 20'lik dilim için ise enflasyon yüzde 193 olarak gerçekleşti. Buna göre enflasyon yoksulu daha fazla vurdu.

BİSAM tarafından Ekim 2003-Ekim 2016 dönemlerine göre gizli yoksullaşma oranları da hesaplandı. Gizli yoksullaşma genel enflasyon rakamları ile farklı grupların enflasyonlarının arasındaki farktan kaynaklanan ve kayıtlara yansımayan yoksullaşma düzeyini ortaya koyuyor.

Buna göre son 13 yıllık dönemde (Ekim 2003-Ekim 2016) gizli yoksullaşmayı en yoğun olarak yaşayanlar, işteki duruma göre yüzde 10.7 ile yevmiyeliler, mesleğe göre yüzde 9.46 ile Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışanlar, temel gelir kaynağına göre yüzde 10.21 ile diğer transferlerle geçinenler, gelir gruplarına göre yüzde 9.47 ile en yoksul yüzde 20'lik gelir grubunda yer alanlar oldu.

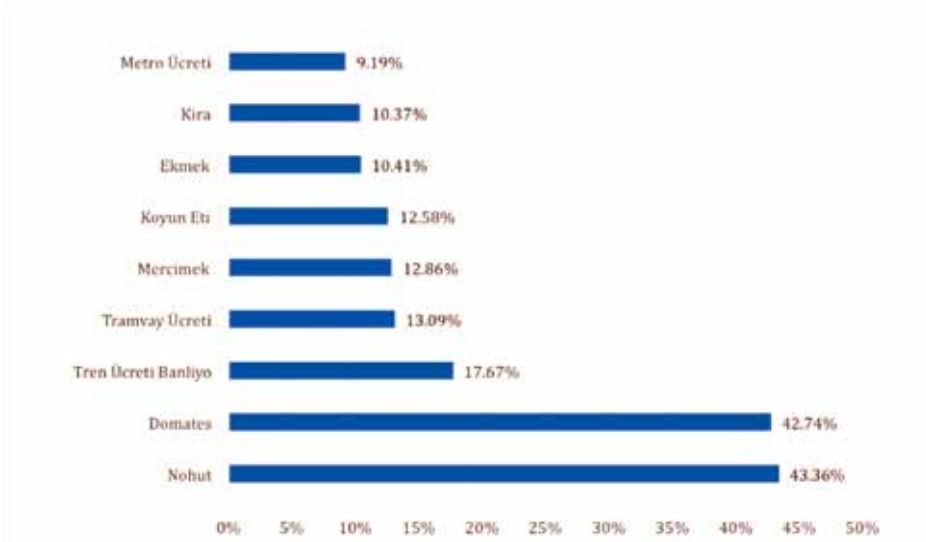

Grafik 1- Ekim 2015-Ekim 2016 fiyat artış oranları **Kaynak**: TÜİK Madde Fiyatları

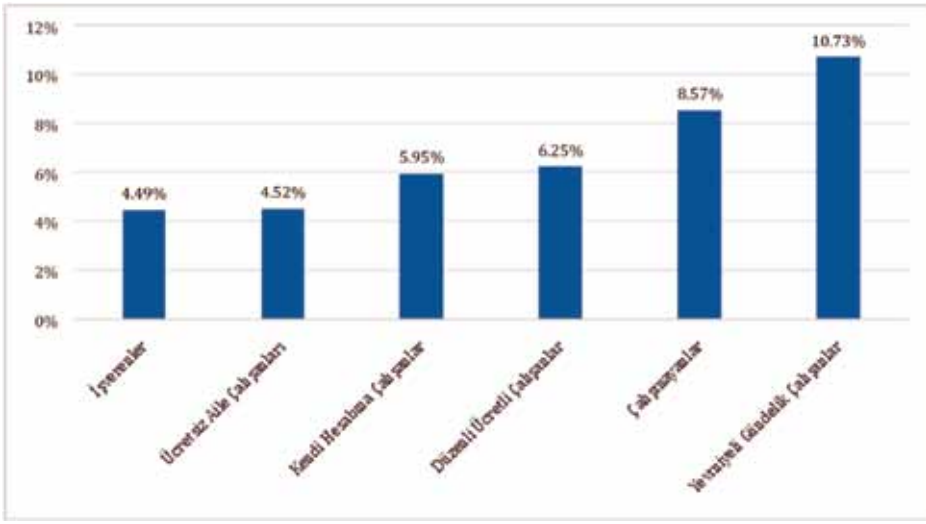

Grafik 2- İşteki duruma göre gizli yoksullaşma oranı (Ekim 2003-Ekim 2016)

Yıllık enflasyon ekmekte yüzde 10.41, kirada % 10.37, metro ücretinde yüzde 9.19, domates ve nohutta yüzde 40'ın üzerinde yükseldi.

Enflasyondaki hareketler doğrudan doğruya alım gücüne etki eden bir role sahip. Kişinin kendi yaptığı harcama kalemlerindeki fiyat artışları (enflasyonu) ile resmi Tüketici Fiyat Endeksi arasındaki fark istatistiklere yansımayan bir yoksulluğa neden oluyor. Bu nedenle;

1) Ücret artışlarında dikkate alınacak ayrı bir endeks oluşturulmalıdır

2) Fiyatı sistematik olarak gerileyen teknolojik ürünler mal sepetinden çıkartılmalıdır.

3) Toplum tarafından yaygın olarak kullanılmadığı halde, yüksek değer taşıdığı için ciddi bir biçimde enflasyonu etkileyen ürünler mal sepetinde yer almamalıdır.

4) Her türlü sübjektif müdahaleye açık olan yıllık sepet değişimi konusunda, sendikalarında onayının alınması sağlamalıdır.

5) İstatistik konseyinin kapsamı genişletilerek emek örgütlerinin katılımı ve denetimi sağlanmalıdır.

6) Hükümet mensuplarının TÜİK'e müdahalesi anlamına gelecek yaklaşımlardan uzak durmaları sağlanmalıdır.

7) Enflasyon hesaplamasında yukarıda belirtilen unsurlardan kaynaklı yaşanan gelir kayıpları giderilmelidir.

Birleşik Metal-İş Sendikası
Sınıf Araştırmaları Merkezi

DİSK-AR Verilerine göre İşsiz Sayısı 6 Milyon

Türkiye genelinde, iş bulmaktan umudunu kesenler de dahil *'geniş tanımlı işsizlik'* kapsamına girenlerin sayısı iki yılda 6 milyonu geçti.

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsünün (DİSK-AR) Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) Hanehalkı İşgücü Araştırması verilerine dayanarak yaptığı hesaplama, toplam işsiz sayısının, mayıs, haziran ve temmuz aylarını kapsayan haziran döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre 247 bin kişi artarak 3 milyon 127 bine yükseldi ve bir önceki yılın aynı dönemine göre de 473 bin kişi arttı.

Yüzde 18.5'e yükseldi

Böylece, geçen yıl haziran döneminde 5 milyon 856 bin kişi olan geniş tanımlı işsiz sayısı, bu yılın aynı döneminde 6 milyon 44 bine yükseldi ve geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 18.5'e yükseldi.

DİSK-AR verilerine göre, haziran döneminde genç (15-24 yaş arası) işsizliği 1.7 puan artarak yüzde 19.4'e, kadın işsizliği de yüzde 12.4'e yükseldi. Haziran döneminde en yüksek işsizlik oranı yüzde 28.7 ile tarım dışı genç kadın işsizliğinde görüldü.

Tarımda 420 bin azalış

Bu dönemde tarımsal istihdamda 420 bin, imalat sanayiinde 47 bin kişilik bir azalma yaşandı. Kamu istihdam artışı 190 bin kişi olarak gerçekleşti. Toplam istihdam içinde kamunun payı yüzde 13 iken, son bir yıllık istihdam artışında kamunun payı yüzde 48 oldu.

Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) verilerine göre, haziran döneminde işsizlik oranı, geçen yılın aynı ayına göre 0.6 puan, mayıs dönemine göre de 0.8 puan arttı.

2016 yılına yüzde 11.1 ile başlayan işsizlik oranı, şubat döneminde yüzde 10.9 ve mart ayında yüzde 10.1 düzeyine geriledi. Nisan ve mayıs aylarında sırasıyla yüzde 9.3 ve yüzde 9.4 olan işsizlik oranı, iki dönemlik aradan sonra haziran döneminde yeniden iki haneye çıkmış oldu.

Haziran döneminde mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı önceki döneme göre 0.6 puanlık artış ile yüzde 10.9 olurken, işsiz sayısı bir önceki döneme göre 166 bin kişi artarak 3.32 milyon kişiye çıktı.

Geçen yıl haziran döneminde 5 milyon 856 bin kişi olan geniş tanımlı işsiz sayısı, bu yılın aynı döneminde 6 milyon 44 bine yükseldi ve geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 18.5'e yükseldi. DİSK-AR verilerine göre, haziran döneminde genç (15-24 yaş arası) işsizliği 1.7 puan artarak yüzde 19.4'e, kadın işsizliği de yüzde 12.4'e yükseldi. Haziran döneminde en yüksek işsizlik oranı yüzde 28.7 ile tarım dışı genç kadın işsizliğinde görüldü.

İŞKUR önünde bir umutla iş bekleyenlerin hergün yüzlerce metre kuyruk oluşturuyorlar.

Mevsim etkilerinden arındırılmış istihdam bir önceki döneme göre 222 bin kişi azalarak 27.13 milyon kişi olarak gerçekleşirken, istihdam oranı 0.5 puan azalarak yüzde 46.2 oldu. Arındırılmamış tarım dışı işsizlik oranı ise 0.5 puanlık artışla yüzde 12.2 düzeyine yükseldi.

En ciddi azalış tarım ve imalat sektöründe

DİSK-AR raporunda kamunun tarım ve imalat sanayiindeki ciddi istihdam kaybına dikkat çekilerek şu tespitler yapıldı: *"TÜİK'in haziran 2016 dönemi Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçları işsizlikte çarpıcı bir artış yaşandığını gösteriyor. İşsizlik tekrar iki haneli rakamlara yükselirken bütün işsizlik türlerinde tırmanış yaşanıyor.*

Tarım ve imalat sanayiinde ciddi istihdam kaybı yaşanırken istihdam artışı inşaat, kamu ve hizmet sektöründe ve bu sektörün belli alt sektörlerinde yaşanmaktadır. Kamunun istihdam artışındaki belirleyici rolü devam etmektedir. Hizmet sektöründeki istihdam artışında toplum yararına çalışma programları ve engelli bakım hizmetleri önemli bir yer tutmaktadır."

Öneriler

Raporda, işsizliğin azaltılması ve istihdamda kalıcı ve güvenceli artış sağlanması için şu önerilerde bulunuldu:

* Haftalık çalışma süresi gelir kaybı olmaksızın 37.5 saate, fazla mesailer için uygulanan yıllık 270 saat sınırı, 90 saate düşürülmelidir.

* Uluslararası çalışma normları doğrultusunda herkese en az bir ay ücretli yıllık izin hakkı tanınmalıdır.

* Kamu girişimciliği ve hizmetleri istihdam yaratacak şekilde yeniden ele alınmalı ve kamuda personel açığı derhal kapatılmalıdır.

* Güvencesiz çalışma biçimlerine son verilmeli, tüm taşeron işçilere kadro verilmelidir.

* Kiralık İşçilik Yasası (6715) Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmelidir.

* Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımı güvence altına alınmalı, sendikal barajlar kaldırılmalı, herkesin sendika hakkını özgürce kullanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

* Toplum yararına çalışma programları kapsamında çalıştırılanlar daimi işçi statüsüne geçirilmelidir.

* İş başında eğitim adı altında çırak ve stajyerlerin ucuz iş gücü deposu olarak kullanılması uygulamasına son verilmelidir.

* İşsizlik Sigortası Fonu'nun amaç dışı kullanımına son verilmelidir

* Kadın istihdamının artırılması ve işsizliğinin azaltılması için iş gücü piyasalarındaki cinsiyetçi uygulamalara son verilmeli, ev içi bakım hizmetleri devletin gereken nitelikli, yaygın ve ücretsiz bakım hizmetlerini sağlaması ile kadının üzerinden alınmalıdır.

Kendini ateşe veren 32 yaşındaki işçi Akın Ulaş yaşamını yitirdi

İşten çıkarıldığı için kendini ateşe veren 32 yaşındaki işçi Akın Ulaş hastanede yaşamını yitirdi.

BenSu kitabının yazarı Hülya Şensoy ile söyleştik:

Firar Yoluyla Özgürlüğe Kavuşan Şiirlerden Sürgündeki Şiirlere...

"En Geniş Beraberliği Sağlamayarak Suç İşliyoruz !"

Değerli Okurlar;

Ben Su şiir demetinin yazarı **Hülya Şensoy** ile söyleşmeye karar vermeden, kitabı biz tanıtalım istemiştik. Fakat bunun bir haksızlık olacağını, **Hülya** arkadaşımızın bizim sorduğumuz sorulara vereceği yanıtların daha değerli olacağını düşünerek kitap üzerine bir sohbet gerçekleştirdik. Çünkü bize göre **Ben Su** şiir demeti bir sonuçtur... Yaşanmışlıkların ve yaşanmak istenenlere özlemin kağıda dökülmüş halidir. Sohbetimiz de bu çerçevede şekillendi. Hülya'dan bu dizelerin arka planını, duygu, düşünce ve özlemlerini dinledik. O çok değerli ve kırılgan bir sözcük olan kavganın farklı renklerini, manalarını irdeledik. Sohbeti okuduktan sonra Belge Yayınları'ndan çıkan **Ben Su**'yu edinip baş ucunuza koyacağınızdan ve değişik dizelerini tekrar tekrar okuma gereksinimi hissedeceğinize eminiz.

Politika **Kültür Komisyonu**

Politika: Hülya arkadaş, önce kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Hülya Şensoy: 1960'da Gaziantep'te doğdum. Doğum yılım dahil, tam bir darbe çocuğuyum ne yazık ki! Ülkemin bir çok insanı gibi, yaşamını darbelerin belirlediği kuşaklardanım. Darbeye doğan, bir başka darbe sürecinde ilk gençliğinin dünyayı algılama, keşfetme sancılarını asker postallarının gürültüsünde geçiren ve daha sonraki darbede özgürlüğünden yaşam boyu koparılan bir insanım. Ortaokul bitmeden babamın ataması nedeniyle Ankara'ya taşındık. Bu benim ilk büyük kopuşumdu. Bu göçü, bir yandan lisede okurken bir yandan da Ankara sokaklarını devrim, eşitlik, özgürlük emelleriyle fethettiğimiz yıllar izledi. O dönem Kürt halkının yaralarıyla da tanıştım ve onlara daha yakın olabilmek için Diyarbakır Tıp Fakültesi'ne girdim. Ama ülkenin siyasal ortamı her geçen gün ağırlaşıyor, üniversite sınırları içinde kalabilmek zorlaşıyordu. 1980 açık faşizminin kapımızı çaldığı gün İstanbul'daydım ve "vur" emriyle aranıyordum. Arkadaşlarımın öldürüldüğü 6 Haziran 1981 çatısmalarında yaralı yakalandım. 3 ay süren İstanbul Birinci Şube İşkencehanesi günlerinden sonra Metris Askeri Cezaevi'ne götürüldüm. 7 yıl sonra orası sivile devredilince bizi toplu olarak Sağmalcılar Özel Tip Cezaevi'ne aldılar. Sağmalcılar'da üst üste iki kez tünel çalışmamız açığa çıkarıldıktan sonra ise Bartın'a sürüldük. İdamla yargılanıp müebbet hüküm giymiştim. Şartlı tahliye ile serbest kaldım. Ve hiç vakit geçirmeksizin arkadaşlarla birlikte bir dergi çıkarmaya başladık. Daha sonra, eşimle birlikte sürgün yılları...

Politika: Okuyucularımızı aydınlatmak açısından, o dönemde hangi davadan yargılandığınızı biraz açar mısınız?

Hülya Şensoy: Mahir Çayan çizgisinin devamı olan THKP-C / MLSPB (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi – Cephesi / Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği) davasının bir insanıyım. Ama ilk gençlik yıllarımda dahi sosyalist kimliğe sahip bütün devrimcilere yoldaşım gözüyle baktım. Bu algısal bakış açısı daha sonraki yılların birikimiyle bilince dönüştü.

Her zaman en yakıcı sorunumuz olan parçalanmışlık, günümüzün dünya, Ortadoğu ve ülke koşullarında yaşamsal bir karakter kazanmıştır.

Hiç kimsenin tezleri Türkiye halklarının kurtuluşundan daha değerli değildir. Hiç kimsenin özgün durumu, bir arada eşit militanlar olarak yürümemize engel değildir. Yeter ki sosyalist etik ve devrimci değerlere sahip olunsun.

Birlikte atılacak her adımın büyük yürüyüş için bizleri biraz daha yakınlaştıracağına, önyargıları kıracağına, beraberlik olgunluğu kazandıracağına, yeni sol refleksler doğuracağına inanıyorum.

Örneğin ve özellikle şimdi, çok ağır bir siyasal tablo ve o denli ağır tarihsel görevler karşısında olunan bu süreçte, ancak birliğin kazanabileceği önemli bir zemin var. Bu ortamın verileri doğrultusunda hareket etmemek, devrim tarihimizin en büyük suçlarından biri olacaktır.

Yani, bu koşullarda en geniş beraberliği gerçekleştirmeyerek suç işliyoruz.

Zaman ve zemin kaybederek suç işliyoruz.

12 Eylül derslerini unutarak suç işliyoruz.

Anadolu topraklarında büyük bir devrimci enerji birikimi var. Bu enerji parçalanarak yok ediliyor.

En geniş muhalif halk güçlerinin cephesinden başlayarak yola çıkılmalıdır. Detaylı ve neredeyse çağları kapsayan teori ve programları öne çıkarmak yerine, somut, net, kapsayıcı güncel programlar için bir araya gelinmelidir.

Tartışmaların diğer boyutları yürüyüş esnasında gerçekleştirilebilir.

Daha ileri aşamalarda, aramızdaki görüş farklılıklarını, zenginliklerimiz haline dönüştürebilme yeteneği kazanıldığında ciddi hamleler yapılabilecektir. Ve bu yetenek de ancak mücadele içinde kazanılır.

Politika: 10 yıl süren tutsaklık sürecinde şiire yönelmeniz nasıl gelişti?

Hülya Şensoy: Sevgili babamın kütüphanesi ve kitap sevgisi, benim en büyük mirasımdır. Her zaman çok okuyan bir insandım. Edebiyatın bütün türleri ve şiirle de erken tanıştım. Şiir yazmaya başlamam; okuma yazmaya başlama sürecime denk düşer. Her zaman birşeyler karaladım. İlkokulda iken yerel gazetelerde şiirlerim yayınlanıyordu. Ortaokul ve lise yıllarında, yaşıtlarım için düzenlenen yarışmalarda edebiyat ödülleri almaya başladım. Fakat ne yazık ki daha sonraki yılların zor koşulları, illegal yaşam, edebiyatla aramın açılmasına neden oldu.

Tutsaklık koşullarında ise uzun yıllar okuma olanağımız olmadı. Kağıt kalemin olağanüstü cisimler olduğu yıllardı. Kalem hakkı için açlık grevleri yaptığımız yıllar... Bulabildiğim eski bir gazete parçasına, sigara kağıtlarına şiirler yazıyordum. O kağıt parçaları koğuş aramalarında, zulalara gizlenmiş olsalar da bulunuyor, suç unsuru olarak alınıyordu.

Bu şekilde kendileriyle sonsuza kadar vedalaşmak zorunda kaldığım yüzlerce şiirim oldu.

Daha sonra aynı dizeleri bir kez daha yazamıyorsunuz. Her şiir, o anın sesidir çünkü. Ve bir kez kağıda döküldü mü, kendi kimliğini kazanır, alır başını gider.

Aralarında hala hasretle anımsadığım, zaman zaman imgelerimde gezinen, beni yeniden ziyaret eden mısralar olur o yılların şiirlerinden. Ama onları yeniden kağıda dökemem bir türlü...

Politika: İlk şiir kitabınızı yayınlatmak o koşullarda kolay olmamış olsa gerek… Nasıl başardınız?

Hülya Şensoy: Bu konuda diğer arkadaşların yanısıra, sevgili Ayşenur Zarakolu koşulları ilk zorlayan insanlardan biri oldu. Cunta sonrasının ilerleyen yılları idi. Yavaş yavaş dışarda yaşam hareketlenmeye, bazı kitaplar yayınlanmaya başlamıştı. Bu nedenle Ayşenur da yayıncı olarak sık sık tutuklanır, kısa süre de olsa bizimle kalırdı. O dönem değişik kadın koğuşları vardı. Ayşenur her seferinde Ayşe Hülya nerede ise ben o koğuşta kalacağım diye diretirdi. Bu şiirler mutlaka dışarıya çıkmalı diye de diretti. Ve bazı arkadaşlar risk alarak, sigara kağıtlarına mikroskobik ölçülerde yazılmış kaçak şiirlerin bir kısmını dışarıya illegal yollarla ulaştırmayı başardılar.

Dolayısıyla ilk şiir kitabı benden çok o güzel kadınların ürünüdür. Bu öyküyü mutlaka daha detaylı anlatacağım.

Politika: Hülya arkadaş. Tüm yaşadıklarınızdan sonra bu kadar mütevazi olmanıza gerek yok. Lütfen bize şimdiden "o öyküden" biraz bahsedebilirmisiniz?

Hülya Şensoy: Özellikle bir arkadaşın tahliye günü, en fazla şiirin firar ettiği gün olmuştu. Bir genç kızın bir kaç şiir için 12 Eylül koşullarının zindanından tahliyesini riske atması, ancak devrimci çılgınlıkla açıklanabilir.

O gün yaşadığım duygu yoğunluğuna benzer bir başka boyutu, geçenlerde Gezi Olayları'nda öldürülen Ethem Sarısülük'ün anma fotoğraflarına bakarken yaşadım. Bilmiyordum. Mezarın üzerine bir kaç dizem kazınmış. Hüzün, isyan, her şey birbirine karışıyor insanın duygu dünyasında...

Gözyaşları, tam da böyle anlar için değil mi?

Koğuşun küçük camlarına tüneyip demirparmaklıklara tutunarak yazardım bazan. Bir kuş uçsa; bir bulut süzülse, dünyanın bütün kapıları açılırdı ruhumda. Gülten Kaya ranzasından bağırırdı: "Yine illegal bir manzara çaldın, gördüm!"

Askerlerin koğuşu aniden basıp bizi copladıkları gecelerde, onlar çekilip koğuş kapısı kapandıktan sonra türküler, şarkılar söylerdi arkadaşlar. Yaralarımıza çok iyi gelirdi.

Söylerdik, diyemiyorum, çünkü sesim inanılmaz kötü olduğu için o koskoca, coşkulu koroyu mahvederdim.

Arkadaşlar sevgiyle 'sen sus' derlerdi. Öyle mi? Ben de mutlaka onlar uyuduktan sonra şiir yazardım.

Nasıl yazmazsın, o güzelim türkülerle bir gecede bütün Anadolu'yu gezmişsin. Yetmemiş, marşlarla kıtaların, ülkelerin serüvenlerini kucaklamışsın.

İlk yıl vücudum alçılı olduğu için ranzamda dümdüz yatardım sadece. O yıl, bana kağıt parçaları bulma işini Nalan Gürateş yapardı. Koğuşa zar zor uğrayan gazetelerin saçma sapan eklerini koşarak bana getirirdi. Diğer arkadaşlar bu gazete eki merakımızı anlamazdı. Oysa onların kenarlarında şiirler yazılabilecek muhteşem boşluklar vardı...

O koşullarda firar yoluyla özgürlüğüne kavuşan şiirlerin ilk baskısında kaçınılmaz olarak ciddi hatalar da olmuştu. Dizeler birbirine karışmış, bazı sözcükler okunamadığı için yanlış yazılmıştı.

Bir başka kitapta o şiirlere yeniden döneceğim.

Politika: Politik sürgün olmak nasıl bir olgu?

Hülya Şensoy: İçtenlikle söylüyorum ve hep söylüyorum ki politik sürgünlük, insanın kendi ülkesinin cezaevinde olmasından daha zor. İdealleriniz için yaşamışsınız. Aldığınız her nefese amaçlarınızın kokusu dolmuş. Ülkenizin geleceğinin daha iyi olması adına kurduğunuz hayallerden başka bir ufuk tanımamışsınız ve bir anda bütün bunlardan kopuyorsunuz.

Yaşamdan kopmak, gerçek boyutlarda değil de sanal alemde yaşamak gibi birşey.

En zor yanı, bu sürecin nerede-nasıl biteceğine dair korkunç bir belisizlik var. Hep karanlıkta yaşamak gibi. Bir küçük tahta parçasına tutunup okyanusun ortasında kaybolmak gibi.

Müthiş bir irade ile kavradığınız yaşamda kendi geleceğinize irade koyamıyorsunuz. Bu çelişki, ruhu zorluyor.

Ülkeden kopuş, sancılıydı elbette ama ilk yıllar sonrakiler kadar zor değildi.

Buradaki işlerinizi bitirip gidecektiniz. Zaten koşullar biraz olsun değiştiğinde topraklarınızla yeniden buluşacaktınız.

Yurtdışındaki bazı sorunlara çözümler bulmak ve dergiyi de burada çıkarmaya devam etmek gibi 24 saat nefes nefese yaşanan bir yığın sorumluluğun ortasında ilk beş yılın çok zor geçtigini söyleyemem. Ülkeyle bağlar yoğundu, dönüş umudu sıcaktı ve acı cekecek vakit yoktu.

Yeniden aranıyordum, infaz yasasıyla çıktığım için zaten boynumda bir müebbet vardı. Yani iki müebbet üst üste... Bir anda tası tarağı toplayıp gitme şansı da yoktu.

Sürgünlük duyguları açısından, daha sonraki yıllarda giderek artan, zaman zaman renk değiştiren, farklı kimliklere bürünen acılar yaşadım...

Politika: Ülkedeki gelişmeleri ne denli takip etme olanağınız oluyor? Ülke dışarıdan nasıl gözüküyor?

Hülya Şensoy: 20 yıl oldu. Ama hala ülkemle yaşıyorum. Buralardaki durum, olaylar, hala yurtdışı gelişmeleri olarak ilgilendiriyor beni. Konuşulan, konuşmak zorunda kaldığım bütün diller türkçe özlemimi kamçılamaktan başka bir şey ifede etmiyor. Ülkedeki gelişmeler, kuşkusuz başta siyasal, sosyal durum olmak üzere hala kentlerimizin günlük hava raporları dahi ilgilendiriyor beni. Ama objektif, sağlıklı, çok boyutlu gözlem için olayların bizzat içinde olmak, orada yaşamak gerekir diye düşünüyorum. Bu yoksunluktan dolayı, belki ülkedeki bir çok insandan daha dikkatli ve detaylı incelemeye çalıştığım, araştırdığım konularda bile söz söylemek, yorum yapmak gibi haklar görmüyorum kendimde. Duygusal bir yaklaşım diyebilirsiniz. Bu durumda, belki içinden geldiğim, içinde büyüdüğüm siyasal geleneğin de rolü var. Zaman zaman kendimi eleştiriyorum, yargılıyorum. Ama bizler, bizzat emek veremediğimiz, tam da göbeğinde olamadığımız durumlar için söz söylemeyi "zulüm" sayan bir çizginin insanlarıyız. 'Yapılması gerekir, yapın, yapılmalı' demek yerine 'yapalım, ben yaparım' demeyi öğrenmişiz. Dolayısıyla, ülkeyi yaşamayı sürdürüyorum bütün hücrelerimle ama dönüş koşulları olgunlaştıktan sonra siyasal planda konuşmanın daha doğru olduğu kanısındayım.

Politika: Yaşadığınız ülkede "Türkiye" kavramı geçince ilk akla gelen nitelemeler önem sırasına göre nedir? TV, gazeteler, mecmualar, politikacılar ve sokaktaki insan açısından...

Hülya Şensoy: Gerçekten zor ve komplike bir soru yönelttiniz. Fransa açısından yanıtlamaya çalışırsam, Avrupa'nın diğer ülkelerinden daha yoğun olumsuz yaklaşımlar olduğunu belirtmek gerekiyor.

Tarih boyunca Türklerin Fransa'ya karşı tek yönlü bir aşk beslediği düşüncesine katılıyorum.

Fransa'da her kuşaktan ve değişik siyasal görüşlerden insanlarla ilişkilerim oldu.

Türkiye'ye ve Türklere yönelik duygu ve düşünceleri genellikle son derece olumsuz. Türkiyeli diğer halklara, muhaliflere daha sıcak yaklaşabiliyorlar. Ama Afrikalılar ve Araplarla aynı düzlemde bir sosyal kategoriye sıkıştırdıkları Türkiyelilerin sırtına bir de ülkedeki siyasal gelişmelere yönelik yargılarını (özellikle eleştiri sözcüğünü kullanmıyorum) yükleyerek ağır bir mesafe koyuyorlar.

Diğer ülkelerin, halkların sorunlarını anlamak icin çaba gösterdikleri, hatta duygusallıkta sınır tanımadıkları halde Türkiyelilere karşı tam bir olumsuz şartlanma, iletişim kanallarını tıkama durumu var. Bire bir denk düşmese de Rusya ve Ruslar da olumsuz önyargıların muhatabı olan bir başka ülke ve halk.

Ben burada siyasal gazeteciliğin dışında da gazetecilik yaptım. Fransız gazetecilerin Türkiye'deki durumu Türkiyelilerden daha iyi bildiklerini vurgulayan tavırları, ülkemiz üzerinde karar mekanizması unsurları imişcesine konuşmaları beni her zaman kızdırmıştır. Bu yaklaşım, sosyalist partililer dahil, bütün kesimler için geçerli.

→

Politika: Şiir yazmak açısından zindan ve sürgün arasında nasıl bir fark var? Veya benzerlik var mı?

Hülya Şensoy: Zindan ve sürgün... İki büyük kara delik gibi. İnsan yaşamının doğal seyrini, insanın geçmiş-gelecek kurgusunu parçalayan süreçler. Toprakta yaşamak zorunda olan bitkinin betonun katı dokusunda, doğal olmayan bir varoluşa mahkumiyeti gibi. Bir mücadele içinde iseniz, zindan bunun öngörülen duraklarından biri olarak yaşanabiliyor. Ama sürgün öyle değil. Bir dönem doğal yaşam alanından ayrı düşmek değildir sürgünlük. Koparılmaktır, kolunun kanadının kırılmasıdır.

Zindanda ve sürgünde şiir yazmak... Eğer benim gibi daha çok isyanlarınız, yaralarınız, akmayan gözyaşı damlalarınız ise mısralarınız, çok fazla bir fark yok. Yanlız kuşkusuz sürgünde yeteri kadar kağıt kalemimiz var!

Politika: Konuyu galiba çok dağıttık, ama demek ki ihtiyaç varmış. Yeni yayınlanan kitabınıza dönersek... Kitaba da adını veren "ben su" şiiri birden fazla anlam taşıyan bir niteleme mi? Değilse bir kıymetlinize atfettiğiniz birden fazla nitelemenin biri mi?

Hülya Şensoy: Su, dünyanın ve yaşamın özü. Su, felsefi bağlamda da, coşkudan dinginliğe, dirençten sabra, yaşam kaynağı olmaktan büyük yıkımlara kadar bir çok kavramın simgesi olabilendir. Ironinin ta kendisidir.

Ben Su şiirinde, O'nun dünyasal kaos karşısındaki çaresiz umutsuzluğunun, bir anda herşeyi yeniden yaratabilmenin gücüne dönüşmesi var.

Kayalarla dalgaların savaşımını her zaman emekçi suyun kazanması gerçeğindeki şafağın da adıdır su...

Suyun son evrede aşamadığı bir engel yoktur. Zaman alır, sancılar çekilir ama su kazanır.

Karanlığı yıkamak!

Bir yudumdan okyanusa dönüşen güç olmak. Su'ya yüklediğim anlamlar, suyun sundugu algılar kadar çoğul.

Ayrıca, yavruma verdiğim isimlerden biridir Bensu.

Ben bu kitap için başka bir isim düşünmüştüm. Sezai Sarıoğlu, şiirleri okur okumaz BEN SU olmalı dedi. Hemen benimsedim. Bizim evdekiler de daha ilk anda onay verdiler. Benim önerilerime sıcak bakmamışlardı.

Politika: Çok yönlü, dünyanın farklı topraklarındaki kavgayı resmeden şiirleriniz de var, kahramanlar, yiğitler, sevdikleriniz de var. Türk de var, Kürt de, Latino da, Filistinli de… Farklı içerikler hangi ve nasıl bir ruh halinizin dizelere yansıması anlamına geliyor?

Hülya Şensoy: Evet, ülkemi çok seviyorum ama ben bir dünyalıyım. Dünyadaki bütün acıları yüreğimde hissediyorum. Dünyanın bütün ezilen halkları için savaşabilirim. Halkların arasında, farklı coğrafyalarda yaşamaktan başka bir ayrım yok. Bu dönem, objektif koşullar ve algılarımız arasında büyük ve tehlikeli uçurumlar oluşturuldu. Sadece halkların değil, devrimcilerin fikir dünyasında da hasarlar var.

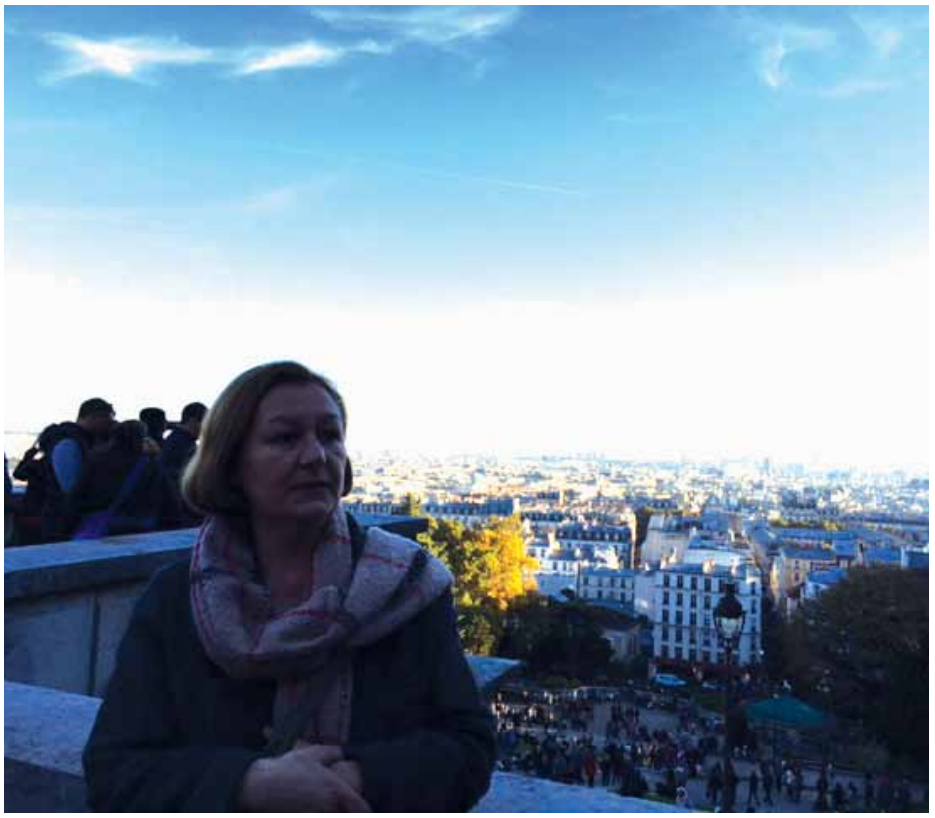

Örneğin ve özellikle şimdi, çok ağır bir siyasal tablo ve o denli ağır tarihsel görevler karşısında olunan bu süreçte, ancak birliğin kazanabileceği önemli bir zemin var. Bu ortamın verileri doğrultusunda hareket etmemek, devrim tarihimizin en büyük suçlarından biri olacaktır.
Yani, bu koşullarda en geniş beraberliği gerçekleştirmeyerek suç işliyoruz.
Zaman ve zemin kaybederek suç işliyoruz.
12 Eylül derslerini unutarak suç işliyoruz.
Anadolu topraklarında büyük bir devrimci enerji birikimi var. Bu enerji parçalanarak yok ediliyor.

Sosyalistlerin en önemli değerlerinden biri olan enternasyonal düşünce ve duygularımızı kapitalizm çaldı örneğin. Kapitalizm, düşünce sistematiğimizin değerli çıkarımlarını çalıyor. Onlar her boyutta dünyasal güç haline dönüşürken biz atomlarımıza bölünmeyi sürdürüyoruz. Sol kesimlerin bir bölümü ne yazık ki diyalektiğin yasalarının üzerinde yükselerek üretemez oldu. Temel yasalar, alfabe unutulunca, düşünsel kirlilik oluşuyor. Çok söz var, çok tekrar var ama sürecin sorularının yanıtları yok. Materyalist felsefenin kurallarını, hırsızlar kendi amaçları doğrultusunda kullanabiliyor. Sosyalizmin asıl büyük ve tehlikeli silahsızlanması, silahsızlandırılması budur.

İnsanların duyguları dünya görüşüne göre şekillenir. Dolayısıyla; dünyanın ezilen bütün halklarının acılarıyla ağlıyorum, dünyanın yiğit ve onurlu insanlarının yarattığı güzelliklerle gülümsüyorum.

Politika: Yeni çalışmalarınız olacak mı?

Hülya Şensoy: Son dönemde göçmen kadınlarla ilgili bir çalışmam var. Ve sosyalizmin sorunları üzerine daha önce birinci bölümü tamamlanan bir yazının yakın tarihimizi içeren devamı üzerinde çalışacağım. Proje halindeki diğer bazı konulara bu iki çalışmayı bitirmiş olmanın huzuru ile devam etmeyi umuyorum. Çünkü her ikisi de değişik nedenlerle boynumda asılı kaldı. Şiirlerin ise, hangi geceyarısı bölünen uykumda, hangi çocuğun gözlerine bakarken, hangi anıya takılıp kaldığım gün, hangi silahın temiz bir alında patladığı karanlık anda kapımı çalacağı belli olmuyor. Onlar kendi

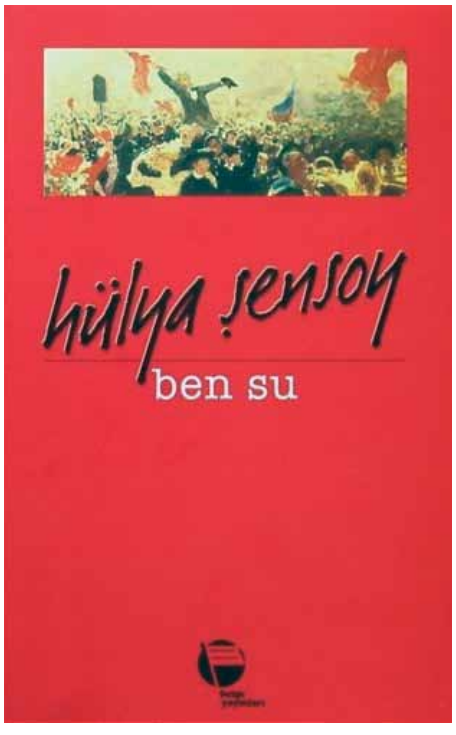

kendilerine birikiyorlar. Kendi kendilerini yazdırıyorlar.

Politika: Şiirler ile zenginleştirilen roman tarzı yaşanmışlıklarınızı kağıda dökmeyi tasarladınız mı? Genç devrimci kuşaklara deneyim, yaşanmışlık ve bu karmakarışık siyasi dünya ortamında cesaret ve umut verecek bir katkınız olabileceğinizi düşünmüyor musunuz? Bizler zamanında Mitka Gribçeva'nın "Seni Halk Adına Ölüme Mahkum Ediyorum", Nikolay Ostrovski'nin "Ve Çeliğe Su Verildi", Manuel Tiago'nun "Yarın Bizimdir Yoldaşlar", Maksim Gorki'nin "Ana"'sı ile tava geldik, ideallerimizi gözlerimizde canlandırabildik. Yeni devrimci kuşaklara sizin çok değerli mesajlarınız olabileceğini düşünüyoruz. Ne dersiniz?

Hülya Şensoy: Bu konuda çok öneri, çok da eleştiri aldım. Yapmanın sorumluluk, yapmamanın suç olduğunu dile getiren arkadaşlar oldu. Haklılar. Uzun yıllar, yazacaklarımın birilerini üzmesi, yeterince objektif olamamak, bir çok insandan sadece biri olduğum halde yazdıklarımla haksız bir biçimde öne çıkmak gibi endişelerle elim bu konuda kaleme gitmedi.

Son yıllarda akademisyen bir arkadaşımın yüreklendirmesi, zorlaması sonucu, tam da belirttiginiz tarzı hedefleyerek (şiirlerle zenginleştirilmiş roman) birlikte çalışmaya başladık. Ama bir araya gelebilme koşullarımız ortadan kalkınca bu çalışma ne yazık ki yarım kaldı.

Sanırım bu anlamda daha fazla cesarete ve yine birlikte çalışabileceğim bir arkadaşa, bir dosta ihtiyacım var.

Politika: Hülya arkadaş, bu içten sohbet için çok teşekkür ediyor, çalışmalarınızın devamını heyecan ile beklediğimizi belirtmek istiyoruz. Sizin gibi yaşanmışlıklara ve deneyimlere sahip devrimcilere gençlerimizin daha fazla kulak vermelerini istiyoruz. Buna ihtiyacımız var.

Hülya Şensoy: Son olarak, çalışmalarınızı, olanaklar ölçüsünde saygıyla izlediğimi bilmenizi isterim. Benimle bu buluşmayı gerçekleştirme isteğinizin onur verdiğini de belirtmeliyim.

Dünya bizlerin ve bize benzeyenlerin emeklerinin toplamıyla, senteziyle, birikimiyle değişecek.

Herbirimiz büyük nehrin dalgalarıyız. Bireyler olarak da su damlalarıyız.

Birlikte akmayı başardığımızda oluşacak debinin enerjisi önünde hiçbir güç duramayacaktır.

Faşizmi ve Diktatörlüğü Devrimci Cepheyle Yıkalım

❑ **Ahmet ÇAVLI**

7 Haziran seçim galibiyetinden sonra gelişen süreçte, 24 Temmuz 2015 ile birlikte bir diktatörün neler yapabileceğini bütün dünya; Kürtlere, Kürtlerin dağlarına, şehirlerine, gerilla mezarlarına atılan bombalarla gördüler. Başarısız NATO darbe girişimiyle birlikte bir diktatörün tüm Türkiye, Kürdistan ve Ortadoğu'ya dönük yapabileceklerini ve yaptıklarını ise yaşayarak görüyoruz. Kürtler yıllardır, *"çocukta olsa, kadın da olsa güvenlik güçlerimiz gerekenleri yapacaklardır"* sözlerinin diktatöre ait olduğunu hep söylediler. Ancak Kürtlerin bu haykırışlarını kimse duymadı. Duymak istemedi. Halen de duymak istemeyen çok kişi, örgüt ve parti var. Kemalistler, adına "komünist" kelimesini oturtan sözde solcu partiler; kulaklarını, gözlerini kapatmışlar, duymak ve görmek istemiyorlar. Söz konusu Kürtler ise gerisi teferruattır onlar için. Ölmesi, öldürülmesi sıradandır, ırkçı, kafatasçı, şoven, faşist yaklaşım sözde sol partilere de yansımış durumda.

Özellikle Karadeniz bölgesinde son dönemde mevsimlik işçilere saldırılar, linç girişimleri, okullarda Kürtlere yapılan sömürgeci mantık ayyuka çıkmış durumda. Üniversite kazanmış Kürt öğrencilerine okul içinde ve dışında saldırılar sürmekte. Kürt halkı ise bölgelerine çalışmaya gelen işçilere, öğretmenlere, memurlara saygıda kusur göstermiyor. Eti Bakır'da çalışan işçiler, emekçiler hayranlıklarını, Kürtlerin hoşgörülü hümanist yanlarını açıkça dile getirmekteler. Tayini çıkmış öğretmenlere evlerini açmaları, birlik ve dayanışma içinde olmaları Kürtlerin ne kadar insani duygular içinde olduklarının en iyi göstergesidir, ki herkes böyle davranmak zorundadır. Bu örnekler kardeşçe yaşamanın en güzel göstergeleridir. Şimdi yaşanılan ise tek adam Diktatörlüğü... Kendisine karşı olanı içeri atmak, vurmak, teşhir etmek, bunlar yetmediğinde faşist grupları harekete geçirerek linçlerle farklı çıkan sesler susturulmakta. Engel olabilecek yargı mensuplarını hedef seçmekte, okulları esir almakta, meclisi fesh etmekte, OHAL'lerle tam bir faşizan yapı oluşturmaktadır. İçerde bunları yapılırken dışarıda Suriye'yi işgal planları sahneye konulurken, kimi sözde sol geçinen partiler (Vatan Partisi gibi), halkına ihanet eden bazı Kürt aşiret reislerinin desteğini almanın verdiği özgüvenle bu kez Irak'ı işgal etmeye hazırlanmaktadır.

Türkiye'de Kürtler, sol ve sosyalistler, emekçiler, işçi sınıfı ve demokrasi güçleri bir diktatörün neler yapabileceğini bizatihi yaptıklarıyla bildikleri için diktatörün hiçbir girişimi, sözü karşısında şok olmadılar. Yıllardır bu diktatörün ülkeyi faşist diktatörlüğe götürmekte olduğunu hep söylediler. Neden? Faşizm: meclisi, sendikaları, basını, DKÖ'lerini, akla gelecek her insani değeri yasak ve işlevsiz hale getirir. Ancak diktatörün yanında bir şekilde yer alanlar, sessiz kalanlar, kerhen katılanlar, arka çıkanlar, tahammül edenler, bir yerde sıkıştığında el atanlar sıra kendilerine geldiğinde zorlanır oldular. Tek adam diktatörlüğü; Kürtlerin, solcuların, Alevilerin basın yayın organlarına el koyarak, adım adım daha da geliştirilecek olan faşizmi deşifre etmediklerinden, üzerini örttüğünden, saldırı üzerine saldırı yürüttüğünden tek bir ses çıkarmayanlar şimdi sıra kendilerine geldiğinde öfkeleniyorlar. Yine benzer bir şekilde bu faşist yapılar Avrupa'daki emperyalist karteller sayesinde kirli ekonomik ve siyasi çıkarlar için, özgürlükçü devrimci demokrat Kürtlerin MED NUÇE TV'sinin, basın yayın organlarının sesini keserlerken de kimse de ses çıkarmamakta ancak sıra kendilerine gelince deliler gibi sağa sola saldırıyorlar. Açıkça belirtelim ki, TC devleti bugün saldırgan konumdadır, sömürgeci politikalarıyla Suriye'ye, Irak topraklarına saldırmakta, işgal etmektedir, Kürdistan Rojavası'na saldırmakta soykırım, jenosit politikalarını yoğunlaştırmakta, Mussoli'nin, Hitler'in, Franco'nun yaptıklarının daha da katmerlisini yapmaktadır. Emperyalist ülkeler çıkarları gereği sağır ve kördürler, Lenin'in dediği gibi sermaye sınır tanımaz, çıkarları nerdeyse emperyalizm oradadır. Emperyalizm; Latin Amerika'dadır, Asya'dadır, Ortadoğu'dadır, çıkarı için savaşları körüklemekte, halkları birbirine kırdırtmaktadır.

Rejim halkların iradesine müdahale etmeye ve bu temelde kendi diktatoryal sistemini, mezhepçi anlayışını ve antidemokratik tutumunu tüm bölgeye dayatmaya kalkışmaktadır. Dahası Suriye'de bu kadar kıyımın baş sorumlusu olan kişi, Kürtlerin kazanımları başta olmak üzere savaşın durmaması için de her şeyi yapmaktadır.

Başkanlık heveslisi diktatör artık tüm Ortadoğu için tehlikeli bir hale gelmiştir. Diktatöre boyun eğmeyenler ise sadece Kürt özgürlük hareketi ile bazı sol, sosyalist, komünistlerdir. Kürtler var güçleri ile faşizme geçit vermemek için ölümüne direnmişlerdir. Direndikleri için şehirleri yerle bir edilmiş, 60 yaşındaki analardan birkaç günlük bebelere kadar hedef alınarak katledilmişlerdir. ABD, Avrupa ülkeleri-özelde de Almanya- diktatöre arka çıkmışlardır. Suudi ve Katar gibi kimi gerici devletlerin tam mali desteğini alan diktatör gözü dönmüş bir şekilde tüm Ortadoğu'ya yakacak bir psikolojiye sahiptir. Bir an önce bu tek adam diktatörlüğünden kurtulmanın zamanı gelmiş geçmiştir. Herkes kenetlenmelidir. Türkiye işçi sınıfının öncü politik örgütü ile Kürt özgürlük hareketinin kararlı duruşuyla, tüm emekten, özgürlükten, demokrasiden, aydınlık yarınlardan yana güçler; birlikte faşizme karşı çıkmalıdır. Barışı gündemleştirelim, bir an bile dilimizden düşermeyelim. Faşizme karşı devrimci halk cephesini örelim, sosyalist TÜRKİYE, özerk Kürdistanı birlikte kuralım. YA ŞİMDİ YA DA HİÇ BİR ZAMAN...

DAYANIŞMA AÇIKLAMASI

İlçemizde görev yaparken açığa alınan ve sonra 675 sayılı KHK ile ihraç edilen üyemiz SEMİH ÖZAKÇA'nın yanındayız. Yapılan bu hukuksuz uygulamayı kınıyoruz. Üyemizin göreve geri iadesini istiyoruz. Semih Özakça onurumuzdur !

Mardin – Mazıdağı
EĞİTİM – SEN Temsilciliği

Kızıl Oktobr'ın 99. Yılında Yeni Hedeflere

❑ **Hurşit SAĞIROĞLU**

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, veya diğer adıyla **Kızıl Oktobr**'ın bu yıl 99. yıldönümünü kutluyoruz. 2017 yılı 100.Yıldönümü olacak. Bu vesileyle başta Rusya Federasyonu olmak üzere tüm dünyada dost-düşman bu konuda yeniden görüşlerini belirtme olanağını elde edecek.

Tarihsel Açıdan

Türkiye açısından, Ekim Devrimi'nin önemi nedir sorusuna biraz yanıt aramak istiyoruz. Konunun bir tarihsel bir de güncel yanı var. Tarihsel yanı, Ekim Devrimi'nin *"Kapitalizm'den Sosyalizme Geçiş Çağı"*'nı başlatmış olmasından kaynaklanıyor. Bu ne anlama geliyor. Dünyada ilk defa işçi sınıfı, devleti ve iktidarı ele geçirerek kendi iktidarını kurmuştur. Ve bu devrim tüm dünyanın işçi sınıflarına, emekçi halklarına, sömürülen halklara ilham kaynağı olmuştur. Kızıl Oktobr rüzgarı bir anda başta Batı Avrupa olmak üzere tüm dünyayı sarmıştır. Almanya, Avusturya ve Macaristan'da Sovyet iktidarlarının kurulması konusunda somut adımlar atılmıştır. Asya ve Afrika halkları sömürgeciliğin zincirlerini söküp atmak için cesaret sahibi olmuşlardır. Başta Çin Halk Cumhuriyeti olmak üzere Asya'da Ekim devrimini takip eden on yıllarda ciddi kazanımlar elde edilmiştir. En sonunda bu rüzgar Latin ve Güney Amerika'ya kadar etkisini göstermiş ve ABD'nin burnunun dibinde Küba efsanesini yaratmıştır. 1918-1919'da Batı Avrupa'da tamamlanamayan devrimler, 1945'den sonra tüm Doğu Avrupa'yı kavurmuş, Almanya'nın kalbi Berlin'e kadar uzanmıştır. Bütün bu gelişmeler şaka değildir. Dünya ikiye bölünmüştür ve barikatın diğer yanında kalan emperyalist blok tüm hareket tarzını, ekonomik ve politik uygulama ve söylemlerini Sovyetler Birliği ve Sosyalist Ülkeler'e göre şekillendirmek zorunda kalmışlardır.

Konunun bir de Türkiye açısından önemli tarihsel yanı var. Anadolu emperyalist işgal altındayken, bağımsızlık ve kurtuluş mücadelesi genç Sovyet devriminin etkisi ile ateşlenmiştir. Sonraki gelişmeler, ve burjuvazinin emperyalizm ile uzlaşarak Sovyetlere sırt çevirmesi işin bir yanıysa, Türkiye'de kapitalizmin dahi Sovyet ekonomisi ve devlet yapısını kapitalist anlamda taklit ederek devlet kapitalizmi olarak oluşturulmasının özel bir anlamı vardır. Genç Sovyet iktidarı, Ankara Hükümeti'nin tüm manevra ve ihanetlerine rağmen Türkiye ile dostluk politikası izlemiştir. Türkiye ne yapmıştır? TC'nin kuruluş kodlarını anti-komünizm ve anti-sovyetizm üzerine oturtmuştur. Türkiye o gün bugündür bu yanlış politik yönelimin acıları içinde kıvranıyor.

Sovyetler Birliği, birinci savaşta milyonlarca insanını yitirmiş, taş taş üstünde kalmamış bir durumdan, tüm ülkenin demiryolları ve elektrik ağları ile donatıldığı, ağır sanayisini oluşturan bir ülke konumuna yükseldi. Sosyal ve kültürel alanda tüm nüfusun rüyasında dahi göremeyeceği bir proletarya devleti yaratıldı. Konut sorunu bir sosyal sorun olarak çözüldü, işsizlik kavramı tarihe karıştı, herkese eşit sağlık ve eğitim hizmeti ülkenin en doğal özelliklerinden biri haline geldi. Koskoca Sovyet coğrafyasında birbirinden farklı kültürel gelişimlere ve ulusal özellikle sahip yüzlerce ulus kaynaştı. Avrupa'nın göbeğinde Rusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde Kaliningrad'da yaşam standartı ve sosyal koşullar ne ise ülkenin doğu ucunda Kamçatka yarım adasında da, Kırgızistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Bişkek'inde de aynı ekonomik yaşam, eğitim, sağlık ve sosyal koşullar yaratıldı.

Bu yetmedi, daha tam kendine gelemeden ikinci dünya savaşında dünya üzerine gelmeye başladığında, dünyaya kafa tutmak zorunda kaldı. Hitler Faşizmi'ne son verdi, Doğu Avrupa'yı özgürleştirdi. Bunu başarırken mükemmel bir savaş tekniği yarattı, ağır sanayisini koruyarak savaş koşullarında dahi geliştirdi ve ikinci savaşın zaferinden kısa olarak nitelenebilecek bir süreden sonra uzaya çıkma başarısını gösterdi. Bugün bu konuları sıralamak bize belki sıradan geliyor olabilir, ancak bu kazanımları dünyanın ilk sosyalist ülkesinde, hangi baskı, rekabet ve imha olma tehlikesi ile karşı karşıyayken gerçekleştirildiğini düşünebilirsek önemini ve Sovyet kahramanlarının emeklerinin kıymetini daha iyi anlayabiliriz. Düşününüz ki, çözülüşünden 25 yıl sonra bugünün Rusya Federasyonu ve eski Sovyet Cumhuriyetleri halen daha Sosyalizm'in kuruculuk ve savaşlar döneminin en zor zamanlarında oluşturulan konut, ulaşım, enerji, ağır sanayi, üretim ve tarım alt yapısı ile bugünkü gücünü koruyabiliyor. Bunlar yabana atılacak değerler değildir. Özellikle Türkiye'nin ve birçok batılı kapitalist ülkenin henüz bu kazanımlardan fersah fersah uzak olduğunu irdelediğimiz zaman.

Tüm bu gelişmeler, kazanımlar ve hem içeride hem dışarıda savaşarak yürütülen sosyalizm kuruculuğu Marksizm-Leninizm'in yaratıcı uygulaması ile **Sovyetler Birliği Komünist Partisi – SBKP** sayesinde yaşama geçebilmiştir. **Lenin** önderliğinde dünyanın çehresini değiştiren **Kızıl Oktobr**, bugün neden dünyanın toplumsal, politik ve ekonomik sorunlarının çözümünde bir ilham kaynağı ve örnek teşkil etsin? Bunun yanıtını vermek için ülkemizin durumuna bakmamız yeterlidir. Bugün güncel olarak ne yaşıyorsak, ülkemizin ekonomik alt yapısında ne eksiklikler tespit ediyorsak, kendimize *"bu ülkenin 93 yıllık tarihi neden diktatörlerin pençesi altında geçti"* sorusunu soruyorsak, yanıt olarak da 1919 ile 1923 arasında Türkiye'de devrim olsaydı bugün nasıl bir Türkiye'de yaşayacaktık diye düşünebilmeliyiz. Örneğin, bu ülkede Kürt Ulusal Sorunu kalır mıydı? Hayır! Mezhep ve din ayrımcılığı sorunu olur muydu? Hayır! İşsizlik olur muydu? Hayır! Sağlık ve eğitim hizmetleri özel sektörün elinde bir kazanç kaynağına dönüşmüş olur muydu? Hayır! Otomotiv, maden, metal, elektronik, yapı, kimya, tekstil, gıda sektörleri bir kaç para babasının elinde olur

muydu? Hayır! Ağır sanayi, uzay sanayi, havacılık ve savunma sanayi bugünkü gibi dışa bağımlı ve önemsiz durumda mı olurdu? Hayır! Bu Hayır'lar çoğaltılabilir. Kısacası Türkiye, halkların, işçilerin, emekçilerin, köylülerin çiçek bahçesi olurdu. Bugün başka sorunlarla ilgilenmek, neyi daha iyi yapacağımızı tartışır durumda olurduk.

Neden?

Bu satırları okuduğunuzda *"madem Sovyet Sosyalizmi bu kadar iyiydi de neden dağıldı?"* sorusunu kendinize soracaksınız. Bu soruyu biz de kendimize sorup yanıtlarını arıyoruz. Bu amaçla Sovyetler'de özellikle son 20 yılında olan gelişmeleri inceliyoruz. Yetmiyor, bu incelemeler bizleri 50'li yıllara kadar geriye götürüyor. Bir sorun olduğu kesin, değilse bu kadar iyi bir sistem neden dağılmış olacaktı. Basmakalıp yanıtlar verip kendimizi teselli etmeye çalışmak yerine iki önemli noktaya değinelim. **Birincisi;** (ki bunu bir bahane olarak ortaya sürmüyoruz) emperyalist-kapitalist sistemin Sovyetler Birliği ve diğer Sosyalist Ülkeler'i boğmak, yok etmek için uyguladığı bin bir çeşit yöntem. Açık savaşlardan, ekonomik yaptırımlara, ideolojik savaştan, ajanlık faaliyetlerine kadar, sızma yöntemleri kullanıp üst düzey yöneticiler arasından hainler üretmeleri de dahil her yöntemi denemişlerdir. Sovyetler Birliği ise kendi ülkesinde sosyalizm kuruluşunu yürütürken, Doğu Avrupa'dan, Asya ve Pasifik'e, Afrika'dan Latin Amerika'ya uzanan geniş bir dünya coğrafyasında her tür ilerici hareketi, ulusal kurtuluş mücadelesini, oluşan halk demokrasisi yönetimlerini, sosyalizme yönelen devletleri, kapitalist ülkeler işçi sınıfı mücadelelerini Proletarya Enternasyonalizmi çerçevesinde maddi-manevi desteklemiş, kadrolar eğitmiş, yetiştirmiş, bu geri bıraktırılmış ülkelerin yeniden kuruluşuna bizzat katılmıştır. Yaratılan bütün bu kaynaklar doğal olarak Sovyet insanının fedakarlığı ile karşılanmıştır. Bu konunun bir yanı.

Diğer yanı; İkinci dünya savaşı zaferi ve Hitler faşizmi yenilgisinden sonra özellikle ***Stalin***'in ölümünden sonra ülkede bir rehavet hali oluşmuş, kazanımlar kanıksanmış, uğruna mücadele ederek geliştirilmesi gerekirken var olan ile yetinme psikolojisi ile yaratıcı yarışma ve gelişme frenlenmiştir. Bunun oluşmasında **Parti**'yi her tür soruna çözüm üreten bir organizma olarak görme alışkanlığı ve öz çabanın ikinci plana düşmesi izlemiş, bu da ülkenin ekonomik ve politik yönetiminde belirleyici bir rol oynaması gereken Sovyet'lerin özellikle yerellerde ve bölgelerde çalışmalarının rutin hale gelmesini beraberinde getirmiştir. Bu gelişmeler bir yandan bürokratikleşmeyi geliştirirken, diğer yandan da insanların ve hatta örgütlü insanların dahi üretime, yönetime, yani ekonomi ve politikaya yabancılaşmasını getirmiştir. Dinamizm, gelişme amacı, yaratıcı rekabet ve başarı elde etme gibi özellikler körelmeye başlamıştır. Bu konularda, ve daha geniş anlamıyla ülkenin ekonomik ve politik yönetiminde kadroların ve örgütlerinin önüne yeni hedefler koyma yerine var olan ile yetinme güdüsü parti çalışmalarını da olağanlaştırmış ve öncülük rolünü ihmal eden bir duruma getirmiştir. Bu olumsuz eğilim ve gelişmelerin yaşanmasında dış müdahalelerin ne denli etkili olduğu konusunda spekülasyon yapmayacağız. Ancak aynı yönetici kadroların, konu *"yenilenme ve açıklık"* yoluyla ülkeyi kaosa sürükleme ve kazanılmış tüm aşamaları yok etme noktasına gelindiğinde *"öncülük"* rolünü anımsamaları çok da doğal olmasa gerekir. Kısacası, dış etkenlerin haricinde içerde de yaşanan olumsuz gelişmelere parti ve devlet aparatı tarafından müdahale edilmemesi bizce normal bir yaklaşım biçimi olarak nitelendirilemez. Keza, iş işten geçtikten sonra parti ve devlet yöneticilerinin anı ve yaşanmışlıklarını içeren kitapları ve makaleleri okuduğumuzda son patlamaya ramak kala noktasına kadar durumu kanıksadıklarını ve dağılma ihtimaline şans tanımadıklarını görüyoruz. Ancak buna rağmen, *"ne daha iyi yapılabilirdi, ve ne yapılmamalıydı"* sorusunun yanıtını bu yazılarda maalesef ne kadar ararsak arayalım bulamıyoruz. Bu da bize dinamizmin ne derece gerilemiş olduğu ve çürümenin boyutlarını gösteriyor.

Düşününüz ki, çözülüşünden 25 yıl sonra bugünün Rusya Federasyonu ve eski Sovyet Cumhuriyetleri halen daha Sosyalizm'in kuruculuk ve savaşlar döneminin en zor zamanlarında oluşturulan konut, ulaşım, enerji, ağır sanayi, üretim ve tarım alt yapısı ile bugünkü gücünü koruyabiliyor. Bunlar yabana atılacak değerler değildir. Özellikle Türkiye'nin ve birçok batılı kapitalist ülkenin henüz bu kazanımlardan fersah fersah uzak olduğunu irdelediğimiz zaman.

Türkiye Açısından Güncelliği

Buradan çıkarılacak en önemli ders, bizim neyi yapıp yapmamız gerekliliği konusunda kendi adımıza sonuçlar çıkarma mecburiyetimizdir. Fakat bir şeyi kesinlikle yapmayacağız. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi ve Sovyet Sosyalizmi'nin deneylerini, elde ettiği kazanımları, dünyada yarattığı etkiyi ve üzerine inşa edildiği ilkeleri tartışmaya açmayacağız. Bunun bize bir getirisi olmayacağı gibi hiç kimseye yararı yoktur. Bir de şu alışkanlığımızı bir kenara bırakacağız; *"acaba Rusya tekrar Sovyetler'e döner mi, orada devrim olur mu?"* veya *"Çin bu ekonomik gücünü ne zaman siyasal bir komünist güç olarak kullanacak?"*. Biz kendi alanımızda, topraklarımızda Marksizm-Leninizm idelerini, savaşsız, sömürüsüz ve sınıfsız bir sosyalist toplum yaratma mücadelemize dikkatimizi verelim. Başkalarından beklemek yerine kendimizin ne yapacağına yoğunlaşalım. Bu öz güveni geliştirip, buna uygun politikalar ve mücadeleler geliştirmezsek, eleştirdiğimiz kanıksamaları ve yabancılaşmaları biz de kendi pratiğimizde uygulamış olmuyor muyuz? *"Bu ülkede bir şeylerin değişmesi zor? Hele devrim ve sosyalizm... Biz görmeyiz"* tarzında ifadeler, ruhsuzluğun, mücadele azmini yitirmenin emareleridir.

Hayır... Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 99. Yılında örgütlenme, güçlenme ve mücadele azmimizi bir kez daha tekrarlayacağız ve Ekim Devrimi'nin 100. Yıldönümünde bu üç alanda çok ciddi mesafeler sağlamış olarak önümüze yeni hedefler koyacağız. Bu ülkede Marksizm-Leninizm'in, Komünizm idelerinin ve Sosyalizm mücadelesinin teminatı **TKP**'dir. Bir yıl içinde TKP'yi ideolojik, politik ve örgütsel olarak güçlendirerek, birliğini genişleterek, ülke sorunlarına müdahale edecek bir özne haline getirmeyi önümüze hedef olarak koymuş olmak Ekim Devrimi'nin 99. Yıldönümünde belirtilecek en önemli kararlılıktır. Güncel olan da budur.

Komünistler Tartışıyor:

HTKP Genel Başkanı Erkan BAŞ: "Önümüzdeki Tarihsel Fırsatı Değerlendirmeliyiz"

Mustafa Suphi Vakfı Bşk. Kemal ATAKAN: "Onbinlerce Devrim Şehidinin Vasiyeti Bunu Gerektiriyor"

***Politika:** Önce hoş geldiniz diyelim. Bugün, geçen sayıda Erkan Başkan ile yaptığınız söyleşinin devamı niteliğinde ama sohbet, diyalog tarzında bir görüşme yapalım istedik.*

Geçen sayı özü itibarıyla HTKP'nin ülkemizde işçi sınıfının politik öncü partisini etkin ve sınıf içinde kök salmış bir örgüt olabilmesine ilişkin görüşlerini ele almış olduk. Bugün sohbeti biraz boyutlandıralım. Örneğin ülkemizdeki güncel politik durum ile ilgili iki tarafında görüşlerini alarak başlayalım. İlk sözü kim almak ister?

Erkan BAŞ: Peki ben güncel politik duruma dair bir giriş yaparak ve madem sohbet edeceğiz, direkt aklımdan geçeni söyleyerek başlayayım.

En özet haliyle, AKP/Saray iktidarı öyle bir durumdaki, saldırmadığı durumda ayakta kalamayacağını biliyor ve sürekli olarak yeni saldırılarla gündemi belirliyor. "Sürekli Saldırı taktiği" diyebileceğimiz bu yaklaşımla, toplumsal muhalefetin ve geniş halk güçlerinin kendilerini çaresiz hissetmelerini sağlamayı amaçlıyor. Çaresizlik, umutsuzluk, moralsizlik hali yayıldıkça ve yenilgi psikolojisi hakim hale geldikçe egemenliğini kuvvetlendiriyor. Geride kalan kısa döneme baktığımızda ardı ardına Diyarbakır'da Belediye eş başkanlarını tutuklatıp, ardından üniversitelerde aynı anda hem rektörlük seçimlerini kaldırıp hem önemli bir tasfiye hamlesi yapılabildi. Yetmedi, HDP'nin eş başkanları dahil milletvekillerini tutuklayıp Cumhuriyet gazetesi yazar ve yöneticilerini de hapse atmaya cüret edebildi. Neredeyse eş zamanlı gerçekleşen tüm bu saldırıları normal bir akıl ve mantıkla açıklamak pek mümkün değil.

Uzatmayayım, böylesi bir dönemde siyasal analiz yaparken sürekli olarak ve sadece karşı tarafın ne yapmaya çalıştığına odaklanmak bizi sıkıştırır. Elbette sistematik saldırılara karşı mümkün olan en büyük dirençle karşı durmak ve elden geldiğince direnmek zorundayız, bunu tartışmıyorum bile. Ancak komünistlere düşen bundan daha fazlasının yolunu bulmaktır. Örneğin tüm bu saldırıların ana mantığını kavramak ve kavratacak bir ajitasyon-propaganda dili kurmak zorundayız. İşçi sınıfının ve emekçi halkımızın bu saldırıların neden doğrudan kendi hayatını etkilediğini kavraması için çaba harcamamızı gerekiyor. En önemlisi, sadece iktidarın saldırılarına karşı direnişler, yanıt verme çabasıyla sınırlı olmayan bir karşı saldırı hamlesinin yol ve yöntemlerine odaklanmamız gerekiyor.

Özetle düzen cephesinde 14-15 yıldır tanımlanan yolda, yeni dönemin kendilerine sunduğu olanak ve düzen karşıtı güçlerin gerçek bir karşı koyuşu örgütleyememesi avantajıyla devam eden bir süreç var. Biz ise kendi hedef ve taleplerimizi açık ve anlaşılır biçimde ortaya koyarak, mevcut düzenin tümünü karşıya alan bir eksende militan-mücadeleci bir karşı hamleyi örgütlemek göreviyle karşı karşıyayız.

Kemal ATAKAN: Yoldaş, söylediklerine katılmamak mümkün değil. Biraz daha zenginleştirmek gerekirse iki noktaya değinmek isteriz. **Birincisi;** 15 Temmuz darbesi ile, onun öncesinde salt iktidar olan AKP-Saray Rejimi'nin, devlet üzerindeki kontrolü sağladığı gerçeği. Bunu kendi gücüyle başaramazdı. Ergenekon hükümlülerinin beraat ettirilmesi ile bugün aldıkları tutum arasındaki bağ bir tesadüf olamaz. Bugün AKP'nin etrafında oluşan blok önemlidir. Ergenekoncular diye anılan isimler, Mehmet Ağar gibiler, ırkçı çeteler ve statükocu Kemalist güçler AKP-Saray ile simgelenen devletin yeni yapısını oluşturuyorlar. Bu uzlaşma ve devlete hakim olmak ne kadar kalıcı olur? Onu zaman gösterecek, ama sorun çıkacağı kesindir.

İkincisi; Mücadele konusu. Direniş, karşı hamle fikrine katılıyoruz. Fakat Türkiye devrimci hareketinde en büyük zaaf sürekli muhalif olma hali ve ne alternatif sunduğumuzu kitlelere, halklara ulaştıramama sıkıntısı. Bunu muhakkak aşmamız gerekiyor ve bu konuda öncelikle komünistlere önemli görev düşüyor. **"Komünistlerin Türkiye İçin Çözüm Alternatifi"** herkesin anlayacağı şekilde çok kısa formüle edilmeli. Bu hazırlandıktan sonra da devrimci ve demokratik güçlerin eylem ve cephe birliği ile doğru içeriklerle öncelikle işçi sınıfına ve ezilen, sömürülen, yoksul emekçi halka ulaşma yeteneğimiz... Bu da ancak bizzat fabrikalar, işyerleri, mahalle ve semtlerde olmalıdır. AKP-Saray Diktatörlüğü artık devletin kendisi oldu. Onunla çıkarları çelişen en geniş kesimleri bir araya getirip senin de dediğin gibi karşı-atak geliştirmek en başta bizim meziyetimiz olmalı. **"En iyi savunma saldırıdır"** diye boşuna dememişler.

***Politika:** Yoldaşlar, isterseniz iki somut başlığa işaret edeyim öyle devam edelim. Birincisi; Cumhuriyet ve Kemalizm sorunsalına yaklaşım. İkinci konu önerim ise; yine Kemalist Cumhuriyet geçmişine bağlı olarak Kürt ulusal sorununa bakış açımız. Sadece sorun anlamında değil, Kürt ulusu ve diğer ulusal azınlıklar için çözüm önerimiz... Bu konuları ele alalım.*

Erkan BAŞ: Cumhuriyet ve Kemalizm ile başlayalım o zaman.

Herşeyden önce meseleyi komünistler olarak tartışıyorsak, tarihsel materyalist bir bakış açısı içinde ele almamız gerektiğini söyleyerek başlamak istiyorum. Zira çift taraflı olarak, gerek gerici-liberal gerekse ulusalcı eğilimler, esas olarak bu olguyu dikkate almamaları nedeniyle yanlış sonuçlara varılmasına neden oluyorlar.

Sonunda geleceğim noktayı başta vurgulayayım; Mustafa Kemal ve onun öncülük ettiği dönüşümler inkâr edilemez, tarihsel olarak yaşanmış gerçekliklerdir. Mustafa Kemal ise burjuva devriminin ve yarattığı mirasın lideri olarak değerlendirilmesi gereken bir burjuva devrimcisidir. 1900'lü yıllarda bir burjuva devrimi ne kadar ilerici ise o kadar ilerici, ne kadar gericiyse o kadar gericidir.

Bizim Mustafa Kemal ve Kemalizm'e dair eleştirilerimizin temeli sınıfsaldır ve esas önemsediğimiz şeylerden birisi bu sınıfsal eleştirilerin hangi nedenle olursa olsun silikleştirilmemesidir. Burjuva devrimcisi dememiz bu sınıfsallığa bir vurgudur.

Sözünü ettiğimiz, bir burjuva devrimi ve onun lideri olan burjuva devrimcisidir. Bu sınıfsal aidiyet, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin kapitalist-emperyalist blokta yer almayı seçmesi ve içeride kapitalist ekonomik/sınıfsal ilişkileri güçlendirmesi, Kemalizm'in burjuva karakterinin bir yansımasıdır. Bu da tarihsel anlamda ilerici değerlerin (bağımsızlık, laiklik vb.) aşınmasının, emek düşmanı, karakterinin belirginleşmesinin nedenleridir. Esas önemli olan nokta bu olmalıdır.

Örneğin bize göre, bugün Türkiye'nin en yakıcı sorunlarından biri olan Kürt

ulusal sorununun çözülememesi de yine Kemalizm'in sınıfsal karakteriyle, daha somut konuşacak olursak, Kürt yoksullarıyla yapılacak bir ittifak ve toprak reformuyla Kürt toprak ağalarının tasfiye edilmelerine engel olan sınıfsal tercihiyle yakından ilgilidir. Diğer tüm inkârcı adımları, emekçi sınıflara ve halka düşman adımları da bu temel üzerinden anlamlandırabiliriz.

Özellikle 90'lı yıllarda sol içerisinde Kürt ulusal sorunu, askeri darbeler ve 1980 sonrası yükselen ideolojik saldırılar sonucunda yaygınlaşan, liberal-gerici bir tarih okumasına dayanan Mustafa Kemal ve Kemalizm düşmanlığını sağlıklı bulmadığımızı söyleyebilirim. **Birincisi,** Kemalizm'i faşizm veya ırkçılıkla bir tutan yaklaşımlar bilimsel olarak doğru değildir. **İkincisi,** Türkiye solunun, sosyalist hareketin büyüyebileceği zeminler bu bakışla yaratılamaz. Hatta tersini söyleyeyim, bu yaklaşımların sosyalist devrimin ve sosyalizm mücadelesinin ayağını basacağı toprağın kaymasına neden olduğu için de özel olarak dikkatli olunması gerekir.

Meselenin güncel siyasal boyutları vardır, Kürt hareketinin bir etkisi vardır ama bence temel sorun Türkiye'de sol dâhil entelektüel ortamı zehirleyen postmodern akıl tutulmasıdır. Bunu özellikle vurgulamak gerekiyor. Bu özellikle Sovyetlerin çözülüşünden sonra, 1990-2000 döneminde etkili olmuştur. Dikkat edin, bu tezleri ileri sürenlerin büyük bölümü Sovyetlere, önemli bir bölümü Lenin'e, Stalin'e, azımsanmayacak bir bölümü de Marks'a açıkça düşmanlık yapanlardır. Pratik pozisyonları itibariyle de çoğunun devrimci bir mücadelenin parçası olmaktan kaçan tipler olması tesadüf olmasa gerek. Memlekette bilinen en önemli siyasal faaliyetleri, *"yetmez ama evet"* söylemi ile AKP/Saray rejiminin kurumsallaşması sürecine destek vermeleri olmuştur.

Geçenlerde **Metin Ağabey (Çulhaoğlu) İleri**'de çıkan bir yazısında *"Türkiye solunun 1990'lardan başlayarak böyle bir tartışma içine girmiş olması zuldür"* diye yazmıştı, ben buna kesinlikle katılıyorum. Komintern'den, Stalin ve Dimitrov'a, Suphi'lerden, Nazım'a, Kıvılcımlı'ya, Bilen yoldaş ve Boran'a; oradan Çayan'a, Gezmiş'e ve diğerlerine uzanan bir geleneğin konuya yaklaşımında kimi nüanslar görüyoruz ama dikkat edin hiç birisi kendisini anti-Kemalist olarak tanımlama ihtiyacı hissetmemiştir. Bu konu tartışılması ve irdelenmesi gereken bir başlık olarak önümüzde durmalıdır.

Sonuçta şöyle özetleyelim; M.Kemal ve Türkiye burjuva devrimi, gerisine düşülmemesi, hataları ve eksiklikleri bilim dışı yaftalarla değil sınıfsal çıkarları, aidiyeti ve tercihleriyle değerlendirilmesi gereken bir birikimdir. Bugün itibariyle bizi ileri götürmez ancak bizim onun gerisinde bir tutum almamız düşünülmemeli…

Cumhuriyet için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Bugün Türkiye'de 1923 Cumhuriyeti diye bir şey kalmış mıdır, ne kadar kalmıştır vb. bunlar çok tartışılır. Bizim işimiz, komünistlerin görevi daha ileri, yeni bir cumhuriyet, sosyalist bir cumhuriyet kurmaktır. Bu görevimizi yerine getirmek üzere dövüşürken bu topraklarda tarihsel olarak ilerici olan ne varsa, emekçi sınıflar yoksul halklar adına kazanım olarak ne varsa bunları da mirasımıza dahil etmekten çekinmemeliyiz.

Kemal ATAKAN: Kemalizm ve Cumhuriyet derken, Kemalist Cumhuriyet kavramı ile adını koyalım istersen. Evet burjuvadır, o anlamda komünistlerin anladığı anlamda ne kadar devrimcidir, o bizce tartışılır. Kemalizm sorununa yaklaşırken, **Birincisi;** salt burjuva olduğunu değil, aynı zamanda burjuva ideolojisine sadık olduğunu da dile getirmeliyiz.

İkincisi; bunun doğal sonucu olarak Ulusal Kurtuluş Savaşını, Toplumsal Kurtuluşa yükseltmek gibi bir amacının olmadığını kabul etmeliyiz. Bu çerçevede öncelikle partimizin kurucularını katlettirmekte engel görmediğini ve kendisinin de, İsmet İnönü'nün ve diğer kurmaylarının da kurucusu ve yönetiminde olan sahte bir *"TKP"* kurduğunu, aynı süreçte partimizi 12 Eylül 1922'de yasakladığını belirtmeliyiz. Bu olguları *"TKP'mize bunları yaptı"* diye duygusal bir kin anlamında söylemiyoruz. Son tahlilde bu işçi sınıfına ve emekçi halklara, hele o dönemde köylülüğe doğrudan sınıfsal saldırı anlamına gelmektedir. **Üçüncüsü;** İngiliz emperyalizmi ile uzlaşmasını yok sayamayız. **Dördüncüsü;** Komünistler ile başlayan imha hareketini Alevi toplumu ve Kürt halkı ile sürdürdüğünü, Ermeni, Rum, Süryani, Ezidi toplumlarına da ağır baskılar uygulattığını görmeliyiz. **Beşincisi;** Türkiye'yi resmen kapitalist dünyaya işbirlikçi niteliği ile bağlamış olarak değerlendiriyoruz.

Erkan BAŞ: Söylenenlere katılıyorum ancak eklemek gerekiyor, tüm bunların sınıfsal yönelimlerinin doğrusal bir sonucu olduğunu görmemiz gerekir. Aklıma geldi, genç bir Kemalist arkadaşla sohbet sırasında, Mustafa Kemal'in bir burjuva devrimcisi olduğunu söylediğimde hakaret ettiğimi düşünüp öfkelenmişti, çok şaşırmıştım. Bazen bizim devrimci-saflardaki arkadaşlarla tartıştığımızda da tam tersine rastlıyorum. Bizim amacımız, hakaret veya yüceltme değil bilimsel bir değerlendirme yapıyoruz.

Kemalizm meselesinde bizi liberal tarih yorumlarından ayıran bir yan olmalı, biz bunun sınıfsal perspektif olması gerektiğinde ısrarcıyız. Bu varsa, temel buysa gerisini bunun üzerinden tartışalım diyoruz.

Kemal ATAKAN: Kaldığım yerden devam edersem... Türkiye Komünist Partisi'nde kurulduğundan itibaren iki damar olmuştur. Birincisi, Mustafa Suphi, Ethem Nejatların, Nazım ve Bilen yoldaşlara uzanan Bolşevik, Kominternci damarı, diğeri ise TKP'nin kuruluş kongresine dahi katılmayan Şefik Hüsnü ile Kıvılcımlı, Belli ve takipçilerinin Kemalist damarı. Tümü bizim tarihimizdir, doğrusu ve yanlışı ile sahip çıkıyoruz, ancak önümüzdeki dönem mücadele hattımız için bu konuda sonuçlar çıkarmalıyız diye düşünüyoruz.

Düşüncemize göre Menderesleri, Demirelleri, Özalları, Erdoğanları yaratan Kemalizmin ta kendisidir. CHP'nin temelden yanlış politikaları bu güçleri başımıza musallat etmiştir. Askeri faşist cuntaların müsebbibi de öyledir. Bu diktatörlükler hep Kemalizm adına gelmedi mi?

Konu siyasi ve ideolojik bir konudur, kesinlikle kişiselleştirme değildir. İlerde, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet kalktığı ve proletarya devleti kurulduktan sonra Mustafa Kemal'i yerli yerine koyabiliriz. **Türkiye Cumhuriyeti'nin geleneksel devlet yapısına karşı olmak ve sosyalist devrim amacına yönelik sınıf mücadelesini geliştirmek Kemalizm'den ideolojik olarak kopmayı gerektirir.** Bu, Mustafa Kemal'in tümden reddi veya tarihteki yerini inkâr değildir. Biz kendisini yok sayamayız, ilerde bir burjuva demokratı olarak toplumsal ilerlemeye yaptığı katkıları değerlendirmemiz mümkündür. Hatta sosyalist devrim mücadelesinde anti-kapitalist, anti-faşist, anti-emperyalist, anti-şovenist, devrimci-demokrat Kemalistler, küçük burjuva bir katman olarak işçi sınıfının bağlaşığıdır. Ancak sınıfsal anlamda yerini doğru belirlemeliyiz.

Kürt ulusal sorununa bu soruda değil, üçüncü soruda değinmek istiyoruz.

Politika: ***Birinci soruda genel mutabakatınız kendini ikinci soruda bazı farklı bakış açılarına bıraktı. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?***

Kemal ATAKAN: Kemalizm ve Kürt Ulusal Sorunu konusunda bakış açılarımızda farklılıklar mevcut. Bunları yok sayamayız. Ama bu bizlerin mücadele yoldaşlığını ortadan kaldırmamalı. Bunlar komünistlerin sıçrama yapabilmesi açısından önemli konular. Onun için de bu konudaki görüşlerimizi kamuoyu önünde tartışıyoruz. Bu medeni cesarete ikimiz de sahibiz. Temel teorik, ideolojik konularda mutabakatımız çok fazla. Politik olarak da ayrı düştüğümüz, ideolojik arka planı olan kimi konuları ise tartışmak ve netleştirmek gerekiyor. Unutmayalım, sınıf mücadelesi öznel duyguları tatmin amaçlı değil, sınıfa karşı görevlerimiz olarak bizlere çok ciddi sorumluluklar yüklüyor.

Erkan BAŞ: Mesele sadece bizim aramızdaki görüş farklılığı değil. Şunu atlamayalım, özellikle SSCB'nin çözülüşü sonrası devrimci saflarda ciddi bir ideolojik kırılma yaşanmıştır. 90'lı yıllar esas olarak liberalizmin sol içine sızdığı, diğer taraftan bunun arabı gibi gözüken ulusalcı eğilimlerin türediği bir dönemdi. Sanırım bu saptamada ortaklaşıyoruzdur.

→

Kemal ATAKAN: Umarım yoldaşım, *"sol içine sızan liberalizmden"* söz ederken bize ithamda bulunmuyordur, öyle değilse tespitine katılıyorum.

Erkan BAŞ: Yok Kemal yoldaşım, aklımın ucundan bile geçmez. Katıldığına göre senden bahsetmiyorum tabii ki...

İzin verirsen devam edeyim, bu dönem bizim tarihsel kazanımlarımızı, teorik-ideolojik hattımızı devrimci bir eksende korumak için özel bir çaba harcamak gerekiyor. Bunun için sağlam kalkış noktalarının belirginleştirilmesi gerekiyor. Devrimci mücadelenin yeniden Türkiye'nin kaderini belirleyebileceği bir dönemde geçmişin olumsuz yansımalarını ortadan kaldırmak için önce "tartışılmaz, tartışılması teklif dahi edilemez" noktaların belirginleştirilmesi iyi olur. Örneğin iktidarın işçi sınıfı tarafından fethi hedefini merkeze almak, bunun için bir zorunluluk olan Leninist ihtilalci bir öncü parti fikrinde ısrar, düzenin tüm kurumlarından ve ideolojik tahakkümünden kesin bir kopuş kararlılığı gibi önemli başlıklar ilk aklıma gelenler. Bunun ötesi önemsizdir anlamında söylemiyorum, buralardaki ortaklık, samimi devrimci bir arayışla birleştiğinde tartışmalarla çözülemeyecek sorun yoktur. Meseleleri kendi sorunumuz olarak değil, Türkiye emekçi halklarına karşı sorumluluğumuz olarak görürsek bu sorumlulukla yaklaşırsak yol almak da kolaylaşır.

Özetle, farklılıklarımızın farkında olmak önemli, açık açık yoldaşça tartışacağız, daha önemlisi birlikte mücadele edeceğiz ve bu aşamada dönüp tekrar baktığımızda kimilerinin önemsizleştiğini, kimilerinde aramızdaki farkların kapandığını göreceğiz.

Kemal ATAKAN: Katılıyorum söylediklerine...

Politika: Evet geldik Kürt Ulusal Sorununa. İsterseniz ilk sözü siz alın Erkan Başkan.

Erkan BAŞ: Kürt Ulusal Sorunu'nu ortaya çıkaran temel neden, sömürü sisteminin yarattığı toplumsal eşitsizlikler ve baskı politikaları olmuştur, bunu en başa yazarak başlayalım.

Türkiye nüfusu içinde her dönem ciddi bir nüfus yoğunluğuna ve ulusal-kültürel farklılığa sahip olan Kürt halkı düzenin inkar politikasına tabi tutulmuştur. Kürt yoksulları sermaye sahipleri tarafından ucuz işgücü olarak değerlendirilip en kötü koşullarda çalıştırılmış ve eğitimsiz bırakılmıştır.

Bu durum patronlar tarafından ağır sömürü koşullarının sürdürülebilmesi için bir avantaj olarak görülmüş ve desteklenmiştir. Şunu özellikle vurgulamak isterim, Türkiye'de sermaye sınıfı ciddi bir bölücülük politikası izlemiş, Kürt ve Türk burjuvalar arasında ittifaklar kurmuş, aşiret reislerini ve tarikat şeyhlerini destekleyerek Kürt emekçilerin düzene itaat etmesini istemiştir. Kürt halkına dönük uygulanan ayrımcı politikalar ve milli-kültürel değerlerin yok sayılması sonucunda, "Kürt Ulusal Sorunu" ve Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin koşulları da ortaya çıkmıştır.

Kürt ulusal sorununun günümüzde sürüyor olmasının temel sebebi, Kürt halkına yönelik ayrımcı bakış açısıyla, kapitalist sömürü ilişkileri arasında sıkı bir bağ olması olarak tespit edilmelidir.

Kürtlerin ulusal talepleri, 1950'lerden bu yana öncelikli olarak Kürt yoksullarını ilgilendirmiştir. Kürt egemenleri ve burjuvazisi, Kürt ulusal sorunu söz konusu olduğunda devlet tarafında saf tutmuş ve Türk sınıf kardeşleriyle çıkar ortaklığı yapmıştır. Buna karşın Kürt yoksulların ekonomik ve sosyal yaşamının ağır sömürü koşullarıyla belirlenmesi ve bu koşulları ortadan kaldırmaya dönük talepleri, Kürt ulusal sorununun ortaya çıkmasında ve tanımlanmasında önemli bir etken olmuş, Kürt siyasal hareketinin de emekçi karakteri baskın bir hareket olarak ortaya çıkmasına yol açmıştır. Kürt coğrafyasında beliren yoksul köylü hareketi, Türkiye sol, sosyalist hareketi de bu kavgada etkili bir taraf oldukça özgürlük ve eşitlik arayışının bir parçası haline gelmiştir.

Bu özetle beraber, şunu öncelikle ve kesin olarak söyleyelim, Kürt halkının emekçi karakterli hak ve özgürlük mücadelesinin yanındayız.

Geçmişle ilgili kısmında bununla yetineyim, öte taraftan "Kürt ulusal sorunu" olarak adlandırılan siyasal mücadele sürecinin tanımı, geçmiş ve bugün arasında bir karşılaştırma yapıldığında önemli farklılıklar göstermektedir. Kürt halkının kimliğinin inkar edildiği ve "Türkleştirilmeye" çalışıldığı birinci dönem 1990'lı yılların sonuna kadar uzatılabilir. Türkiye ve dünyada yaşanan politik gelişmeler ve özellikle bir bütün olarak Kürt siyasal hareketinin yürüttüğü mücadele sonrasında Kürtler önemli kazanımlar elde etmiş, inkar politikası ortadan kalkmış, Kürtlerin varlığı kabul edilmiş ve devlet geri adım atarak kimi hakları tanımak zorunda kalmıştır. Tüm bu gelişmelerle birlikte Kürt siyasal hareketi ve "Kürt ulusal sorunu"nun çözüm yolları da yeni bir evreye girmiştir. Irak'ın 2003 yılında emperyalistler tarafından işgal edilmesi ve sonrasında Kürtlerin de yaşadığı coğrafyalarda, sınırların-iktidarların tartışılmaya, değişmeye ve yok edilmeye başlaması Kürt ulusal hareketleri açısından da stratejik bir yenilenmeye yol açmıştır. İkinci dönemde Türkiye dahil tüm Ortadoğu'da yaşayan Kürtlerin öne çıkan hedefi, "statü kazanmak" olarak özetlenebilir. Irak ve Suriye'de emperyalist müdahaleler sonucunda ortaya çıkan iktidar boşluğu, bu ülkelerde yaşayan Kürtlerin inisiyatif almasına ve gelişme göstermesine olanak sunmuş, bu yükseliş Türkiye Kürtlerinin siyasal tutumunu da etkilemiştir. Türkiye Kürtlerinin kazandığı haklar, kat ettiği mesafe ve bir politik hareket olarak meşrulaşması "statü" talebini de güçlendirmiştir.

Bugün ne Türkiye'de, ne Irak'ta ne de son birkaç yılda tahmin edilenden daha fazla değişime uğrayan Suriye'de Kürt sorunu, "Kürt kimliğinin inkarını ortadan kaldırma mücadelesi" ile tam olarak açıklanamaz. "Kürt sorunu" ve Kürt ulusal mücadelesi için bugün eşit yurttaşlık talebini de kapsayan bir statü kazanma çabası asıl belirleyen haline gelmiştir.

Bizim yaklaşımıza gelirsek, Komünistler, ulusların kendi kaderini tayin etmek istemelerine, bunun için mücadele etmelerine saygı göstermektedir. Kaderin nasıl tayin edildiği, edileceği, hangi sınıfın çıkarlarının belirleyici olacağı ise, komünistlerin bu mücadeleye ilişkin tutumunu tayin eder. Örneğin, Balkanlar'da doğrudan emperyalistlerin müdahalesi ile halkları ve ulusları birbirlerine düşman eden politikalar sonucunda Kosova, Karadağ gibi yeni devletlerin kurulmuş olmasının ilerici herhangi bir yanı bulunmamaktadır.

Aynı şekilde, Irak'ın kuzeyinde Barzani gibi hem Kürt halkı içerisinde egemen sınıfın temsilcisi olan hem de emperyalistlerle kader birliği etmiş bir özne öncülüğüyle devletleşme çabası içinde olan harekete komünistlerin sempatiyle yaklaşması beklenemez.

Öte yandan, Suriye'de Rojava deneyimi ise sınıf karakteri ve hedefleri bakımından Barzanicilikle önemli farklılıklar barındırmaktadır. Partimiz, Kürtlerin Suriye'de statü sahibi olma çabalarına desteklemekte, bu çabanın emekçi sınıflar için ve anti-emperyalist bir kazanım haline getirilebilmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu eksende kazanılan mevzilerin geliştirilmesini de önemli görüyoruz. Komünistler açısından, gericilikle savaş halinde olan Suriyeli Kürtlerin, ABD başta olmak üzere emperyalist güçlerin bölgenin kaderini belirlemesine itiraz etmeleri ve Suriye halkları ile birlikte bir gelecek yaratma iradesi göstermeleri önemlidir. Komünistlerin bölgedeki yeni siyasi şekillenmeler karşısındaki tutumunu belirleyen ve bundan sonra da belirleyecek olan esas kriter budur. Türkiye'de ise komünistler Türk ve Kürt emekçilerinin ortak yurdu olarak inşa edilecek bir Sosyalist Türkiye hedefine sahiptir.

Türkiye işçi sınıfının ağırlıklı olarak farklı anadillere ve kültürlere sahip emekçilerden oluşması bir zenginlik olarak görülmelidir. Bu zenginliği ortadan kaldırmak ve Türkiye işçi sınıfı içinde ayrımcılık yaratmak isteyen sömürü sistemine karşı barış, kardeşlik, eşitlik ve özgürlük kavgasını sürdürmekten vazgeçmeyiz. Kürtlerin ayrımcılığa karşı savundukları eşit yurttaşlık talebinin ve özgürlük ilkesinin, eşitlik ilkesi ile birleştirilmesi mücadelesinin taşıyıcısı ve öncüsü olmak zorundayız. Kürtlerin ana dillerini öğrenme ve kullanma, kültürel haklarına sahip olma isteklerinin de...

Öte yandan Kürt emekçilerin barış, demokrasi ve eşitlik taleplerinin kalıcı bir kazanıma dönüşmesinin güvencesinin ancak sosyalist bir düzende sağlanacağını biliyoruz. Kürt ve Türk emekçilerin kalıcı birlikteliği, mücadele ortaklığı, özgürlük talepleri, ancak sosyalist devrim mücadelesi ile kalıcılaştırılabilir. Tam olarak bu nedenle ve **Kürt emekçilerin Türkiye sosyalist devrimi için yürütülen mücadelenin ana unsurlarından biri olduğu bilinciyle Kürt ve Türk emekçilerinin**

birlikte mücadelesine önem veriyoruz.

Kemal ATAKAN: Erkan yoldaşım. Büyük bir çoğunlukla katılabiliriz. Ancak bizce konunun temelinde yatan asıl etmeni atlamayalım. Bu da Kürt Ulusal Sorunu'nun ortaya çıkması ile doğrudan ilgilidir (Cumhuriyet tarihi dönemi için konuşuyorum). Asıl sorun Türkiye'de Ulus Devlet kuruluşu sürecidir. Doğru veya yanlış... Mustafa Kemal *"Tek Ülke, Tek Millet, Tek Bayrak"* ilkesi çerçevesinde kapitalist ulus kurma yolunu seçmiştir. *"Ne Mutlu Türküm Diyene"* belgisi kendi kendine ortaya çıkmamıştır. Bu da doğal olarak Kürt halkının ve diğer halkların inkarına ve asimilasyon hedefine bağlanmaktadır. Ankara Hükümeti'nin ilk kuruluşunda Kürdistan ve Lazistan'ı **"muhtariyet"** (yani özerklik) çerçevesinde tanımlayan birinci Anayasa, 1924 Anayasası ile milliyetler meselesinde kökten değiştirilmiştir. Bu doktriner görüş de bugüne kadar gelmiştir. **"Şark hizmeti"** (devlet memurlarına zorunlu olan Doğu görevi) veya **"Mahrumiyet Bölgesi"** kavramları taa o dönemde resmi literatüre girmiştir. Biz Kemalizm ile Kürt Ulusal Sorunu arasında böyle doğrudan bir bağ tarif ediyoruz. Yani ortada Kürt halkının ezici çoğunluğunun, işçi, emekçi, köylü ve yoksul olmasının ötesinde, konunun böyle bir boyutu da vardır. Bunu atlamamalıyız.

Diğer mesele **"Ayrılma hakkı dahil ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı"** ilkesi. Lenin ve Stalin'in bu konuda zengin literatürü mevcut. „Ayrılma hakkı dahil" nitelemesini de görmezden gelemeyiz. Buna ezilen ulusun kendisi karar verir. Leninist bakış açısı budur.

Ulusal Kurtuluş Hareketleri, Dünya Devrim Süreci'nin bir bileşenidir. Dünya Sosyalist Sistemi'nin sistem olarak bugün var olmaması bunu değiştirmez. Ulusal Kurtuluş Mücadeleleri'nin en genel anlamında sınıfsallığı, öncelikle emperyalizme karşı savaşta budur. Ayrılma hakkı da herhangi bir şarta bağlı değildir. O konuda doğru etki komünistlerin faaliyetleri sonucu ortaya çıkar. Kuşkusuz ki emperyalizmin lehine yeni bir kapitalist devletin oluşması istenen bir durum değildir. Ama her ayrılma talebini özgün durumuna göre değerlendirmek ve uluslararası sınıf mücadelesinin çıkarları açısından değerlendirmek lazımdır. Komünistlere göre yanlış varsa da bunu değiştirmek ilgili komünist partilerinin güç ve etkisine bağlıdır. Değilse belirleyici olan halkın tercihidir.

Ulus Devlet oluşum sürecinde din konusunda da içerik benzerdir. Sünni İslam resmi din olarak kabul edilerek, Diyanet Kurumu oluşturularak, diğer tüm İslam mezhepleri ve dinler her tür haktan mahrum bırakılmışlar, baskı altında asimilasyona veya zorunlu göçe tabi tutulmuşlardır. Alevi toplumuna yönelik Dersim Katliamı ve daha binlerce örneği nereye koyacağız. Ermeniler, Rumlar, Süryaniler, Ezidiler topraklarını dönmemek üzere terketmek zorunda bırakılmışlardır. Bunu yaklaşımı biz nasıl savunabiliriz? Ve adını neden koymayalım? Biz eksiksiz laiklikten yanayız ve bunu amaçlarımız arasına yazıyoruz. Bugün de diğer demokratik istemlerin arasında dinsel gericilik ve şeriata karşı laikliği kesinlikle savunmak lazım. Ancak Sünni İslamı resmi din ilan eden, camilere ücretsiz elektrik, su, gaz veren, imamları, müezzinleri, vaizleri devlet memuru yapan, ve sadece Diyanet Kurumuna Sağlık Bakanlığından ve Eğitim Bakanlığından daha fazla bütçe ayıran bir ülkede daha önce laiklik olduğundan söz etme görüşüne katılmıyoruz. Din ve devlet işleri tüm Cumhuriyet tarihinde resmen birbirine bağlı olmuştur. Cumhuriyet ile kurgulanan Türk-İslam ideolojisi ile mücadele etmeden bu ülkede sınıfsal anlamda ilerleme kaydetmemiz çok zordur hatta mümkün değildir.

Erkan BAŞ: Yine araya gireyim. Laiklik başlığında Türkiye'de bizim istediğimiz yahut diyelim olması gerektiği gibi işleyen bir ilke olmadığı söylenebilir. Ancak meseleye yine sınıfsal bakalım, bu çağda burjuvazinin laikliği budur işte. Ve tam bu nedenle her geçen gün daha geriye gidilmiş ve nihayetinde bu noktaya gelinmiştir. Bence esas meselemiz şu, biz burjuvaziden komünistlerin laiklik prensibini, ya da ne bileyim 1800'lerin başındaki yani işçi sınıfının henüz bir politik güç olarak tarih sahnesine çıkmadığı dönemdeki, daha açık söyleyelim burjuvazinin devrimci olduğu dönemdeki radikallikle bir laiklik uygulamasını mı bekliyoruz?

Bu Türkiye'de Cumhuriyet'in kuruluşunda yoktur demek başka bir şey, fakat Türkiye hiç laik olmadı demek başka bir şey. Eğer hiç laiklik olmadıysa, bugünkü durum eskinin birebir devamı mıdır? Bize göre böyle değil.

Kemal ATAKAN: Cumhuriyetin kuruluş sürecindeki kimi reformları **modernleşme niteliğinde reformlar** olarak değerlendiriyoruz. Resmi söylemde **laiklik** uygulanıyormuş gibi bir tarz geliştirilmiştir, ancak bizce bu sözde laikliktir. Neden "sözde"? Bugün yaşanan dinsel gericileşme Cumhuriyetin kuruluş döneminde ve 93 yıllık süreçte yaratılan alt yapının üzerinde uygulama olanağı buluyor. Neredeydi "laiklik"? Görüntüde evet, bir makyaj veya giydirilmiş dış cephe gibi bir "laiklik" vardı. Ama uygulanan burjuva anlamda dahi laiklik değildi.

Konumuza dönüp, Kürt Ulusal Sorunu ve Türkiye'ye gelirsek, Kürt Özgürlük Hareketi, 90'lı yılların sonuna doğru (Öcalan henüz Türkiye'ye teslim edilmeden) "Bağımsız Kürdistan" amacından vaz geçmiş, Kürt halkının yaşadığı dört parçada politik, kültürel ve ulusal eşit yurttaşlık haklarını hedefleyen özerklik temelinde birlikte yaşama politikasını geliştirmişlerdir. Özerklik mi, Federasyon mu, Eyalet sistemi mi tartışması değil, asıl dikkate alınması gereken niyettir. Birlikte yaşama amacı beraberinde devletin yapısının değişmesi ve demokratikleşmesini beraberinde getirmektedir. Bizim gibi düşünmeyebilirler her konuda, ancak Türkiye'deki devrim sürecinin bileşeni olan Kürt işçi, emekçi ve köylülerinin demokratik mücadele temelinde mücadeleye atılmaları dahi başlı başına sınıfsal bir öz taşımaktadır. Bu çerçevede bugün Kürt ulusal demokratik özgürlük hareketi, Türkiye sınıf hareketinin en dinamik ve aktif bölümünü oluşturmaktadır.

Görüşlerimize göre, Türkiye'de sosyalizm mücadelesinin yükselmesi, bu doğrultuda sınıf hareketinin güçlenmesi, Türkiye işçi sınıfının devrimci hareketi ile Kürt halkının ulusal demokratik özgürlük hareketinin birleşik mücadelesi ile sağlanacaktır. AKP-Saray Diktatörlüğü'nün de engellemeye çalıştığı temel birliktelik budur. Nihai çözüm kuşkusuz ki Sosyalist Türkiye'dedir. Sosyalist Türkiye için gerekli bilince sahip devrimin ordusunu oluşturmak birleşik mücadele sürecini dayatıyor. Bunu başardığımız zaman sınıf savaşımında çok yol almış ve devrime yaklaşmış olacağız.

Politika: ***Yoldaşlar, son sözlerinizi alıp toparlayalım. Çok yararlı bir görüşme oldu, bu konuların tartışılmasına vesile oluyorsunuz, bunu önemsiyoruz.***

Kemal ATAKAN: Somut konuşalım. BHH, HDK/HDP, EMEP, HE ve mümkün olan tüm diğer devrimci güçlerin ve bireylerin birlikteliğini sağlamak, işyeri ve semtler temelinde meclislerimizi oluşturmak, ortak mücadeleyi siyasi çatı partisi temsili dahil inşa etmeliyiz. Tartıştığımız konularda mücadele sürecinde ortaklaşmaya devam edebiliriz. Önemli olan niyet. Bu varsa, ki bizce var, o halde işçi sınıfının politik öncü örgütünün bize yüklediği sorumluluğu yerine getirmeliyiz. Suphilerin, Mahirlerin, Denizlerin, İboların, Mahsunların,Tayfunların ve daha onbinlerce devrim şehidinin vasiyeti bunu gerektiriyor. Bütün bu siyasi devrimci çizgilerin olmazsa olmaz birlikte mücadelesi şarttır. 60'lı yılların ayrım noktalarını yeniden buluşturmak bu kuşağın görevidir, komünistlerin sorumluluğudur. Bu konuda hiç farklı düşünmediğimiz Erkan Başkan'a ayrıca açıklığı, samimiyeti ve ilkeliliği için teşekkür ederiz.

Erkan BAŞ: Ben de hem misafirperverliğiniz için hem de bize bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim. Geçen sayıda yayınlanan röportaj sonrası çokça olumlu geri bildirim almıştık, sıcak selamlarını, ilgi ve desteğini esirgemeyen tüm yoldaşlara da teşekkür ediyorum. Bunun kendisi bile bu söyleşilerin ne kadar önemli ve değerli olduğunu gösteren bir veridir. Bu mesajı aldığımızı da ifade etmiş oldum...

Türkiye tarihsel bir dönemece girmiş durumda, sürekli olarak aynı noktaya odaklanmamız gerekiyor; içinden geçtiğimiz dönemde komünistler ülkenin kaderine etki edebilirler, bu bizim öznel pozisyonumuzdan çok ülkenin ve hatta dünyanın içinden geçtiği dönemle ilgili. Böylesi dönemlerde yaptığımız, yapmadığımız veya yapamadığımız her şeyin önemli sonuçları olacağını bilerek hareket etmeliyiz. Bu sorumlulukla hareket etmeli, önümüzdeki bu tarihsel fırsatı değerlendirmeliyiz.

Politika: ***Biz teşekkür ederiz yoldaşlar.***

Kürtler Açısından Ulusal Mücadeleye Bir Bakış

❑ **Mehmet DEMİR**

Enternasyonal dayanışmanın önemi bir kez daha kendisini açıkça ortaya koymaktadır. Bölgemizi de etkileyen ve dünyanın bir çok yerinde ve özellikle de Batı Avrupa'da sağ ve ırkçı politikaların yeniden daha geniş taban bulmaya başlaması, ırkçılık ve milliyetçiliğe karşı halkların dayanışmasını yükselten, enternasyonal bir birlikteliği geliştirebilmenin önemini daha da fazlasıyla ortaya çıkarmaktadır.

Öyle bir coğrafyada yaşıyoruz ki, çözülmemiş sorunlar yumağı büyüdükçe büyüyor. Uluslararası ve bölgesel güçlerin, bölgeye yeni bir düzen vermek için yürüttükleri mücadele, her geçen gün yeni aktörlerin sahneye çıkması ile en azından şu anki görünümü ile karmaşık bir hal alıyor. Çözüm, bölge halklarının kendi iradelerini yansıtabilecekleri demokratik bir dönüşüme doğru yol almakla mümkündür. Eski statükonun devamı, sorunları içerisinden daha çıkılmaz bir hale getirecektir. Emperyalist güçlerin çıkarları temelinde yüzyıl önce biçim verilmiş olan Ortadoğu eskisi gibi yönetilemiyor. Bunda ısrar daha çok çatışma ve savaş demektir. Bu savaş, fitili ateşlenmiş bir bomba gibi bölge halklarının kucağına bırakılmış durumda. Uluslararası emperyalist güçler ve bölgesel işbirlikçileri egemenliklerini devam ettirmek için bölge halklarının aleyhine yeni girişimlerde bulunmaktadırlar. Kırılmaya doğru yol alan halkası zayıfladıkça, zincir halklarımızın boynuna daha acımasız bir faşist saldırganlıkla geçirilmeye çalışılıyor. Bunun için de ulusal ve mezhepsel farklılıklar, yakınlaşmadan çok düşmanlığa götürecek boyutlarda derinleştirilmekte ve böylece halklar arasındaki dayanışmanın önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

Ortadoğu'da ulusal ve mezhepsel sorunların halkların birliğini temel alan bir çözüme kavuşmamış olması kanayan bir yara durumundadır. Emperyalistler ve bölgedeki işbirlikçileri, bu yarayı şimdiye kadar kendi çıkarları için kullanmayı başardılar. Yer yer bu politikada gedikler açılsa da tümden boşa çıkarılmış değildir. Ulusal ve mezhepsel ayrılıkların düşmanlığa yol açmadan halkların çıkarlarını gözeten bir yaklaşımla çözüme kavuşturulması demokrasi ve sosyalizm güçlerinin önünde duran önemli görevlerden biridir. Bölgedeki çatışmaların, ulusal, dinsel ve mezhepsel ayrılıkları derinleştirmeye doğru evrimleşmesinin önünü ancak halkların birliğini güçlendirerek önleyebiliriz. Bu da bölgede demokrasi güçlerinin ortak mücadelesini barış, demokrasi ve sosyalizm temelinde geliştirmekle mümkün olabilir.

Anadolu, Mezopotamya ve Ortadoğu Halklarının Çıkarı Dayanışmadadır

Bölgenin yakın geçmişine baktığımızda halklar arasında ayrılıklar çeşitli şekillerde körüklenmiş ve derinleştirilmiştir. Halklar arasında dayanışmanın güçlenememesi, klasik o "böl-yönet" politikasının belirli oranlarda da olsa başarılı olması sayesindedir. Bölgenin geri kalmışlığının altında yatan nedenlerden biri de hiç kuşkusuz budur. "Böl-yönet" politikasını boşa çıkarmak, dayanışmayı yükseltmek ile mümkündür. Son günlerde çok sık kullanıldığı ve egemenler tarafından içi boşaltılmaya çalışılsa da kardeşliği geliştirmek önemlidir.

Akla Habil ile Kabil kardeşlerin kardeşliği de gelebilir. Ama bizim burada kardeşlikten anladığımız bu değildir. Kardeşlik derken, halkların karşılıklı halklarının korunması ve özgürlüklerine kavuşmalarını anlıyoruz. İnsan olmak, ve bunun gerekleri olan her kesimin özgürce bir yaşama kavuşmasını anlıyoruz. Bölge halklarının demokratik bir yönetime kavuşmaları, barışa kapıyı aralayacak, savaş ve çatışmaların sonunu da getirecektir. Birlikte yaşamanın ve dünyanın zenginliklerinden ortakça yararlanmanın yolu da bu şekilde açılmış olacaktır. Buna ulaşmanın o kadar da kolay olmayacağını bölge üzerinde egemenlik savaşı yürüten uluslararası güçlerin ve bölgedeki işbirlikçilerinin ayrılıkları körükleyen saldırgan tutumlarının gemi azıya almalarında da biliyoruz. Halklar birbirilerine yakınlaştıkça yeni ayrılık noktaları ortaya çıkarılmakta ve daha da derinleşmesi için adeta körüklenmektedir.

Kaşındıkça derinleşmeye uygun olan mezhepsel çelişkiler canlı tutulmakta ve devreye sokulan İŞİD gibi vahşi çeteler eliyle de yara hep kanar bir durumda tutulmaktadır. Mezhepsel ayrılıklar, ulusal ayrılıkların ve düşmanlıkların da körüklenmesi ile keskinleşmekte ve halkların birliğine giden yolun önüne engel olarak çıkarılmaktadır. Halklar birlikte yaşamaya ve ortak çıkarlar etrafında örgütlenmek için daha çok bir araya gelmeye başladıkça bu çelişkilerin körüklenmesinden çıkar uman gerici güçler de çabalarına hız vermekteler. Bu saldırganlıkların geriletilmesi, ısrarla dayanışma bayrağının güçlendirilmesi ile mümkündür. Hiç bir ayrım gözetmeden bölgedeki tüm halkların ulusal ve etnik haklarına sahip çıkmak gerekmektedir. Anadolu, Mezopotamya ve Ortadoğu halklarının hepsinin; Türk, Kürt, Arap, Fars, Ermeni, Süryani, Türkmen vd. ayrımı gözetmeden alevisi, sunnisi, şiisi, hristiyanı, ezidisi ile ortak mücadelenin koşullarını yaratmak ve dayanışmayı yükseltmek zorunluluğu vardır.

Enternasyonal dayanışmanın önemi bir kez daha kendisini açıkça ortaya koymaktadır. Bölgemizi de etkileyen ve dünyanın bir çok yerinde ve özellikle de Batı Avrupa'da sağ ve ırkçı politikaların yeniden daha geniş taban bulmaya başlaması, ırkçılık ve milliyetçiliğe karşı halkların dayanışmasını yükselten, enternasyonal bir birlikteliği geliştirebilmenin önemini daha da fazlasıyla ortaya çıkarmaktadır. Milliyetçi bir dalganın yükselmesi, bölge halklarının mevcut çatışma ortamı içerisinde sıkışıp kalmasına ve düşmanlıkların ekilmesine yol açacaktır.

Kürt Ulusal Sorununun Çözümü Neden Önemli?

Bu genel değerlendirmeler ışığı altında Kürt sorununa ve çözümüne bakabiliriz. Sadece Türk halkının değil İran, Irak ve Suriye'de de yaşayan halkların da Kürt sorununun demokratik bir temelde çözülmesinden son derece büyük çıkarları vardır. Kürtlerin sömürge bir statüde tutulmaları bu halkların özgürleşememesinin de temel nedenidir. Bu açıdan bakıldığında Kürt sorununun çözümünün olmazsa olmaz bir problem olduğunu görmekteyiz. Buradaki çözümsüzlük, her dört devletin de demokrasiye uzak kalmasına yol açıyor. Sık sık dile getirilen bölünme korkusu bu halklarda milliyetçi ve ırkçı duyguların canlı tutulmasına sebep olmaktadır.

Türkiye ve Kuzey Kürdistan'a baktığımızda sorunun çözülmemiş olmasından Türk halkının da büyük bir zarar gördüğünü söyleyebiliriz. TC'nin kuruluş yıllarına döndüğümüzde başlangıçta kabul edilen Kürt gerçekliğinin zamanla inkar edildiğini ve "Mısak-ı Milli" içerisinde "tek dil - tek devlet" yaratma politikasının geliştirildiğini görmekteyiz. Oysa yanı başında Sovyet devrimi gerçekleşmiş ve halklar hapishanesi olarak bilinen çarlık Rusya'sında halklar özgürlüklerine kavuşmuş ve ortak

devletleri kurulmuş olmasına rağmen, Kürtler tümüyle baskı altına alınmıştır. Bu devrimin etkilerinin içerde kendisini hissettirmemesi için de komünistlere ve ilericilere karşı katliam ve baskılar geliştirilmiştir. Bundan sonra gelişen Kürt isyanları da katliamlarla bastırılmış ve Kürtlerin varlığı bile inkar edilmeye başlanmıştır.

Bu aynı zamanda Türkiye'de yaşayan diğer azınlıkların inkarını da beraberinde getirmiştir. Tamamıyla yoğun bir Türkleştirme politikası yürütülmüştür. *"Güneş - Dil"* teorisi ve yeni bir Türk tarihinin yazımı geliştirilmiş ve *"tek dil-tek millet"* yaratmak için her türlü ırkçılık ve faşizm körüklenmiştir. Ermeni katliamı inkar edilmiş, Rumlara ve Ermenilere karşı ırkçılığa varan bir düşmanlık geliştirilmiştir.

Bu bakımdan Kürt sorununun çözümlenmesi, azınlıkların haklarına kavuşmaları ve demokratik bir Türkiye'nin kurulması birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. **Lenin**'in Sovyetler'de bayraklaştırdığı *ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı* yadsınamaz bir haktır. Bu halkların ayrılması veya birarada yaşamasını gözeten bir haktır. Bu, mevcut koşullara göre halkların birlikte vereceği bir karardır. Bugün Güney Kürdistan'da sık sık dile getirilen bağımsız bir Kürdistan'ın kurulması bölgesel koşullara bağlı olarak diğer halklar ile birlikte atılabilecek bir adımdır. Bölgede yaşanan sorunların temelden çözülebilmesi için halkların ortak iradesini yansıtan adımların atılması gerekmektedir. Tüm sorunların köklü bir çözüme kavuşması için sadece her bir Kürdistan parçasının değil, diğer halkların da özgürleşmesi ile birlikte bölgenin demokratikleşmesi gerekmektedir.

Milliyetçilik ve Kürtler

Son yıllarda fazla güçlü olmasa da, Kürtlerde de milliyetçi bir dalgalanma belirli kesimlerde varlığını göstermeye başladı. Bunda Kürtlere karşı egemen uluslardan yönelen ırkçı ve dışlayıcı saldırıların belirli bir etkisi olsa da özellikle de Türkiye'deki faşist saldırıların yarattığı güvensizlik bu eğilimin gelişmesini tetiklemektedir. Adeta batının sessizliği Kürtlerin yalnız olduğu imasına yol açmaktadır. Sık sık dile getirilen kardeşlik isteklerinin içinin doldurulamadığı ve boş kaldığı hissini kamçılamaktadır. Bu hissiyata hitap eden bazı kesimler, Kürtler kendi yollarını tek başına çizmeli demektedirler. Bu milliyetçi dalgalanmalar, halklara karşı onları dışlayan ve ırkçı söylemlerle onlara karşı düşmanlığı besleyen bir eğilimden uzak da olsalar, halklar arasındaki dayanışmayı zayıflatan bir eğilimin gelişmesine temel oluşturmaktadırlar. Yurtseverlikle milliyetçiliği tamamen birbirinden ayırmak gerekmektedir. Bugün dünyadaki ülkeler ve halklar birbirlerine daha yakınlaştılar.

Her hangi bir başka ülkedeki sorunlara enternasyonalist dayanışma çerçevesinde bir çok ülkeden destek gösterilebilinmektedir. Eğer bu topraklarda yanyana yaşayacaksak birbirimize, özgürlüğümüze ve kültürel kimliklerimize hoşgörü ile yaklaşmasını becerebilmemiz gerekiyor. HDP ve Kürt Özgürlük Hareketini halklar arasındaki dayanışmaya daha fazla önem vermekle eleştirmektedirler. Kaldı ki bu hiç bir şekilde Kürtlerin özgürleşmesinden vazgeçildiği anlamına gelmez. Bölgedeki sorunlar öylesine içiçe geçmiş durumdadır ki tek başına kurtuluş mümkün değildir. Tam tersine halklar arasındaki dayanışma ve ittifaklar güçlendikçe, en zayıf halkalarından kölelik zincirleri kırılacak ve bölgenin emperyalist müdahalelerden kurtulması ve demokratikleşmesi gerçekleşecektir. Hele Kürdistan'ın dört devlet arasındaki bölünmüşlüğü halklar arasında birlik ve dayanışma olmadan tek başına bir kurtuluşu zorlaştırmaktadır. Türkiye sosyalist, demokratik ve ilerici güçlerinin hala istenilen bir düzeyde kitle desteğine kavuşamamış olmaları bu dayanışmanın gelişmesini yavaşlatmaktadır. Dayanışmanın zayıflığı, bunun olmadığı ve gelişmeyeceği veya güçlenmeyeceği anlamına gelmemektedir. Kürt Özgürlük Hareketinin her dört parçada da diğer halklarla dayanışma içerisine girerek ortak mücadele yürütmesi bu yönüyle anlaşılırdır. Milliyetçiliğin şimdiye kadar hiç bir halka faydası olmamıştır. Kürtlere de bir faydası olmayacaktır. Ortadoğu'da sorunların milliyetçilik temelinde çözümlenmesinin olanağı da yoktur. Sorunlara milliyetçilik temelinde bir müdahale çözümsüzlüğü derinleştirmekten öte bir sonuca yol açmayacaktır. Bu sorunların daha da ağırlaşması ile birlikte karmaşıklaşmasını da beraberinde getirecektir. Halklar birbirlerinden uzaklaştıkça ve düşmanlaştıkça bölgede emperyalistlerin hakimiyeti eskisi gibi devam edecektir. Bölgedeki gerici ve faşist yönetimlerde varlıklarını olduğu gibi devam ettireceklerdir. Bundan ne halklar ve ne de emekçiler bir fayda sağlamayacaktır.

Dün Ermenilere, Rumlara ve bugün de Kürtlere yapılanlara karşı sessizlik devam ettikçe, faşist saldırganlık durmak bilmeyecektir. Faşizme karşı ortak bir mücadelenin geliştirilmesi çok önemlidir. Faşizme ve bu baskılara karşı olan herkesin, demokratik bir Türkiye ve özgür bir Kürdistan mücadelesinde el ele vermeleri olmazsa olmaz bir zorunluluk haline geldi. ... Faşizmi başka bir şekilde geriletmenin imkanı da yoktur.

Buradan hareketle diyebiliriz ki, HDP'nin üstlenmiş olduğu misyon, tüm bu önyargıları ortadan kaldırmanın yanısıra Türk halkını da giderek daha kitlesel boyutlarda demokrasi cephesine kazanmaktır. 7 Haziran seçimlerinde bu konuda önemli bir başarı da sağlanmıştır. Barış ortamında halkların birbirlerine daha çok yaklaştığını gören AKP savaşı yeniden tırmandırmış ve faşizmi geliştirmek için türk-islam milliyetçiliğini açıktan geliştirmeye başlamıştır. MHP'nin milliyetçilik temelindeki faşist ideolojisine yeniden sarılmış ve ülke bölünüyor tehdidi ile de ulusalcı kemalistleri yanına almış olan AKP, hem içerde ve hem de dışarıda saldırgan bir politikaya sarılmıştır. Rojava ve Musul üzerindeki emellerini 'Mısak-ı Milli'yi yeniden canlandırma hayalleri kurarak, savaş politikası ile hayata geçirmeye çalışmaktadır. Kendisine yer açmak için de el altından sünni-şii mezhepsel çelişkisini ve halklar arasındaki ayrılığı körüklemektedir. İçerde de alevi-sünni çelişkisini kaşımakla kalmayıp Kürtlere, Ermenilere, Rumlara ve ötekileştirilen her kesime karşı bir düşmanlığı kışkırtmaktadır. Kadınlar, erkek egemenliği altında daha sıkı bir kıskaç içerisinde hapsedilmek isteniyor. Ve özellikle kadın aydınlara karşı daha pervasız bir saldırı geliştirmektedirler. Meselenin sadece Kürtlerin özgürlüklerine yönelik saldırılarla sınırlı kalmayacağını önceden de söylemiştik. Tüm muhalif kesimler susturulmaya çalışılıyor. Biat etmeyenler esaret altına alınıyorlar. Faşist darbe, her gün yeni birilerini zindanlara dolduruyor ve özgürlüklerine el koyuyor. Bu arada "mısak-ı milli" ve "tek dil - tek millet " lafları sık sık dile getirilerek Türk milliyetçiliği geliştiriliyor.

Bu milliyetçi dalganın Türk halkını yeni felaketlere sürükleyeceğini ve tarihe karşı yeni suçlara ortak edeceğini söylemek gerekiyor. Dün yapılan Ermeni, Rum ve Kürt katliamlarının günahı daha boyunlarına asılmış dururken bugün yeni katliamlara ortak edilmek isteniyorlar. Suça ortak olmak istemeyenler derdest edilerek esaret altına alınıyorlar. Sur, Nusaybin, Cizre, Şırnak, Gever ve diğer Kürt illeri yakılıp yıkılmış, çocuklar kadınlar kurşunlanmış, gençler topluca yakılmış ve sessiz kalan çoğunluk bu suça ortak olmuşlardır. Sessiz kaldıkça suçlara daha fazla ortak olduklarının da farkında olmuyorlar. Evet kardeşlik deniyor ama kardeşlikten önce insan olmayı becerebilmek ve insanca davranmak gerekiyor. Bu sessiz çoğunluğa bir şekilde ulaşmak gerekiyor. Sessizliklerinin aslında kendi ölümleri, kendi mahkum edilmişlikleri olduğunu onlara göstermek gerekiyor.

Sessizlik Suça Ortak Yapar

Hergün içimizden birilerinin alındığı ve faşizmin pekiştirildiği bir ortamda sessiz kalmamak ve direnmek önemlidir. Sessiz kaldıkça bir şekilde suça ortak ediliyoruz. Sıranın bize gelmesini beklersek, geride bizlere sahip çıkacak kimse de kalmayacaktır. O meşhur fıkradaki gibi *"Biz o Ermeniyi dövdürmeyecektik."* Dün Ermenilere, Rumlara ve bugün de Kürtlere yapılanlara karşı sessizlik devam ettikçe, faşist saldırganlık durmak bilmeyecektir. Faşizme karşı ortak bir mücadelenin geliştirilmesi çok önemlidir. Faşizme ve bu baskılara karşı olan herkesin, demokratik bir Türkiye ve özgür bir Kürdistan mücadelesinde el ele vermeleri olmazsa olmaz bir zorunluluk haline geldi. Şu son günlerde yaşanan gelişmelere bakıldığında baskının dozajı giderek artacaktır. Kürt illerindeki topyekün saldırı yeni bir boyuta vardırılacak ve tenkil hareketi devam ettirilecektir. Sessiz kalmamak, bu bakımdan da çok önemlidir. Faşizmi başka bir şekilde geriletmenin imkanı da yoktur. Direniş, direniş ve yine de direniş, demokrasi ve özgürlüğü kazanmanın tek yolu.

ABD Seçimleri: (1)
Brexit'in Ardından İkinci Darbe mi?

❑ **Murat ÇAKIR**

Tüm öngörüler yanlış çıktı. Bu satırların yazarı da beklentisinde yanıldı. Anketler **Hillary Clinton**'un kazanacağını öngörüyordu ve "şeytanlaştırılmış" **Donald Trump**'ın şansı olmadığını iddia ediyorlardı. Ancak, nasıl Brexit kararı konusunda öngörülenin tersi olduysa, ABD başkanlık seçimlerinde de Clinton yerine Trump seçildi. Seçimin hemen sonrasında ise gene bazı iddialar ileri sürülmekte: *"kızgın beyaz işçi sınıfı faşizmi seçti"*; *"eğitimsiz kesimler ABD'nin ve dolayısıyla dünyanın geleceğini tehlikeye attılar"*; *"dünya şokta"*, *"ABD'ne artık güvenilemeyecek"* vs. Bu iddiaların ve tespitlerin de yanılgı olduklarını söylemek mümkün. En başta, *"kızgın beyaz işçi sınıfının faşizmi seçmiş"* olduğu iddiasının, 1933 Almanya'sı için ileri sürülenlerde olduğu gibi, bir efsaneden ibaret olduğunu vurgulamak gerekiyor. Faşizm her zaman güçlü olanlara karşı çıkmak yerine, kriz dönemlerinde daha yoksul olanlara tekme atan küçük burjuva orta katmanlar tarafından taşınır. Yoksullaşma korkuları, refah şovenizmi ve toplumsal bölünmedir, küçük burjuva orta katmanları ırkçılaştıran, faşistleştiren ve ayrımcı söylemlerin peşinden gitmesini sağlayan. ABD başkanlık seçimleri sonuçları Trump'ın en fazla oyu gelir düzeyi ortalamanın üzerinde olan kesimlerden aldığını gösteriyor. Yoksullar, düşük gelirlilerden değil. Bu gerçek, işçi sınıfının *"faşizmi seçtiği"* iddiasını baştan çürütüyor.

Trump bilhassa Wisconsin, Michigan, Pennsylvania ve Ohio gibi alt yapı yatırımlarının azaldığı, ücretler üzerindeki baskının arttığı, merkezi hükümete güvenin azaldığı ve fabrikalardaki iyi gelirli çekirdek kadronun kredilerini ödeyememe ve yoksullaşma korkusunu yaygın olarak yaşadıkları eyaletlerdeki işçi ve hizmetlilerin oylarını topladı. Sekiz yıl önce **Barack Obama**'yı seçen kesimler, bu sefer Clinton'a değil Trump'a oy verdiler. Aynı sekiz yıl önce olduğu gibi, oylarını değişim istemi ile kullandılar. Her ne kadar Trump kitlelerin güvenine yeterince sahip olmasa da, statükoyu ve nefret uyandıran iktidar güçlerini temsil eden Clinton'a tercih edildi. Kitleler, bilhassa beyaz ABD'liler işsizliğin azaldığını ve sağlık sigortası reformunun yapılabildiğini görüyorlar, ama bunların düşük ücretli işlerin yaygınlaştırılması ve sağlık sigortası primlerinin pahalılaştırılarak, sırtlarına yüklenmesi pahasına yapıldığına inanıyorlar. Sağlık sigortası primlerinin rekor seviyelere ulaşması, üniversite harçları ve konut kredilerinin yükünün olağanüstü ağırlaşması, ABD işçi sınıfının ortalama 50 – 100 bin Dolar gelire sahip olan kesimlerinde ciddî travmalara yol açtı. Statükonun temsilcisi olarak gördükleri Clinton'un giderek inandırıcılığı yitirmesi, **Bernie Sanders**'in mobilize ettiği sola yatkın seçmenlerin baskısıyla seçim propagandasına "sosyal içerik" katmasının güven kazandırmaması ve Trump'ın *"Amerika'yı yeniden güçlü yapalım"* sloganına etkin bir karşılık verememesi, zamanında Obama'ya oy veren seçmenlerin önemli bir bölümünü kaybetmesine neden oldu. Sonuçta Trump merkezî hükümetin politikalarından rahatsız olan, ama şimdiye kadar oy kullanmayarak protestolarını ifade eden kesimleri de mobilize etti ve Britanya'da Brexit lehine oy verenler veya F. Almanya'da sağ popülist partilere seçenler gibi, egemen bloka *"tokat"* atma fırsatını görenlerin oylarını da kazanabildi.

Trump'ı seçen kesimlerin, özellikle işçi sınıfının çeşitli katmanlarının kendilerine zarar vermiş oldukları çok açık. Ancak, Trump'ın seçim kampanyasında yaptığı konuşmalardan farklı davranacağını, Kongre ve Senato'daki çoğunluğu arkasına alarak bilhassa altyapı yatırımlarını artırarak yurtiçi konjonktür motoruna ivme kazandırması ve çoğunluğun reddettiği KHK'ları geçersiz kılması ile kendisini seçenlerin gönlünü hoş tutacağı şimdiden söylenebilir. Bununla birlikte özellikle uluslararası siyaset arenasında seçeceği rotanın belirsizliğinin, NATO müttefikleri arasında ve bilhassa AB'nin emperyalist güçlerinde kaygıları arttıracağını da görmek gerekiyor. O açıdan Trump'ın beklentilerin tersine ABD başkanı seçilmesinin, Brexit'ten sonra AB'nin emperyalist heveslerine vurulan ikinci bir darbe anlamına geldiğini vurgulamak yanlış olmayacak. Öyle ya da böyle; henüz Trump'ın başkanlığı altındaki ABD'nin nasıl bir dış politika izleyeceğini zaman gösterecek.

Peki ama, Trump'ın seçilemeyeceğini öngören anketlerin böylesine iddialı olmasının ardında yatan neden neydi? Neden ABD egemen bloğu, Cumhuriyetçi Trump yerine, Demokrat Partili Hillary Clinton'u önceliyordu? ABD sermaye fraksiyonları ve bunların temsilcileri olan iki siyasî parti içerisinde başlayan değişim sürecinin arka planında ne yatıyor? Dış politikada ABD emperyalizminin –Rusya'ya karşı olduğu gibi– geleneksel yaklaşımlarını reddederek ABD'lilerin sempatisini toplayan Trump'ın başkanlığı bu arka plan açısından hangi anlamı taşıyor? Bu soruların yanıtları, her ne kadar hepsi bu yazıda yanıtlanamasa da, antiemperyalist mücadele açısından değerli ipuçları verecektir.

ABD hegemonyası altında biçimlendirilmesini, ABD sermayesine yarayan serbest ticaret bölgeleri kurulmasını ve ABD karşıtı olan veya olma potansiyeli taşıyan tüm güçlerin yok edilmesini aynı şekilde savunan Neoconlar ve "liberal müdahaleciler" arasındaki farklılıkları göstermek pek kolay değil. Çünkü iki taraf da hedeflerini gerçekleştirmek için militarist saldırganlığı öncelemektedirler.

"Liberal Müdahaleciler" - Neocon Ortaklığı

ABD emperyalizminin en gerici ve en saldırgan kesimi olan Neoconların strateji değişikliğini, *"Center for a New American Security" (Yeni Amerikan Güvenliği Merkezi)* adlı düşünce kuruluşunun yayınladığı bir rapordan *("Extending American Power")* okumak olanaklı. Raporun en önemli özelliği, Demokrat Parti içerisinde militarist ve müdahaleci çizgiyi savunan "liberal müdahaleciler" ile Cumhuriyetçi Partinin şahinleri olan Neoconlar tarafından ortaklaşa kaleme alınmış olmasıdır.

İki kanadın böylesine yakınlaşmasını sağlayan en önemli nedenin, **Barack Obama**'nın zikzaklı dış politikası olduğunu söylemek mümkün. Gerçi Obama Afganistan ve Irak'ta askerî angajmanı devam ettirerek sorunların derinleşmesinin, Doğu Afrika, Pakistan ve Yemen'de İHA saldırıları ile binlerce sivilin öldürülmesinin ve Rusya ve Çin'e yönelik provokasyonlarla savaş tehdidinin artmasının baş sorumlusu. Ancak, gene de başında bulunduğu hükümet içerisindeki militarist kesimin etkisini azaltan bir başkan oldu. Örneğin Libya ve Suriye'de ABD ordusunun kara müdahalesini engelledi, İran ile nükleer uzlaşının önünü açtı ve Ukrayna'daki karşı devrimci faşist güçlere ağır silahların verilmesini reddetti. Dış politikada bir çok kararı, kendisine yakın olan danışmanlarından oluşan küçük bir ekiple alarak, zamanın Dışişleri Bakanı olan H. Clinton'u ve ekibini önemli ölçüde dışladı, H. Clinton'un daha tehditkâr ve daha saldırgan çizgisini engelledi.

Obama'nın dışlayıcı yönetiminin yol açtığı hayal kırıklığı ve ABD hükümeti içerisinde azalan etkinlikleri, "liberal müdahalecileri" Neoconlara yakınlaştırmaktaydı. Diğer taraftan Trump'ın adaylığı, Neoconların "liberal müdahalecilere" yakınlaşmalarını tetikledi. Çünkü, her ne kadar H. Clinton ve Trump arasında ABD emperyalizminin öncülüğü konusunda pek fark olmasa da, korkuyu ve nefreti körükleyen Trump'ın dış politikada öngörülemez, kontrol edilemez ve güvenilemez bir siyasetçi olduğu kanısı Neoconlar arasında egemen görüş hâline geldi. H. Clinton'a ise, Dışişleri Bakanı olarak izlediği çizgi nedeniyle daha çok güven duymaya başladılar.

Dünyanın ABD hegemonyası altında biçimlendirilmesini, ABD sermayesine yarayan serbest ticaret bölgeleri kurulmasını ve ABD karşıtı olan veya olma potansiyeli taşıyan tüm güçlerin yok edilmesini aynı şekilde savunan Neoconlar ve "liberal müdahaleciler" arasındaki farklılıkları göstermek pek kolay değil. Çünkü iki taraf da hedeflerini gerçekleştirmek için militarist saldırganlığı öncelemektedirler. Aralarındaki en önemli fark BM ve NATO gibi kurumların değerlendirilmesinde yatıyor. "Liberal müdahaleciler", ABD'nin müdahale savaşlarına belirli bir meşruiyet kazandırabilmek amacıyla, planlarını geliştirmeyi ve uygulamayı olanaklı olduğunca BM ve NATO ile işbirliğinde gerçekleştirmek isterlerken, Neoconlar ABD'nin askerî gücünün yeterince meşruiyet sağladığını ve ABD'nin zorunlu olmadıkça BM gibi

uluslararası kurumlarla işbirliğinde hareket etmesinin gerekli olmadığını savunuyorlar.

İşin ilginç tarafı, Neoconlar ile "liberal müdahaleciler" arasındaki bu ufak farkın dahi silikleşiyor olmasıdır. Neoconların önemli isimlerinden, *"Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi"* PNAC'in mimarlarından, Cumhuriyetçi başkan adayları **John McCain** ve **Mitt Romney**'in baş danışmanı olan **Robert Kagan** gibi Neoconlar artık kendilerine "liberal müdahaleci" denmesinden bile rahatsız olmuyorlar. *"Liberal"* tanımının, *"Yeni Muhafazakâr"* olarak Türkçeye çevrilebilecek Neocon tanımlamasından daha az "sorun" çıkartıyor olması işlerine gelen ABD şahinleri, Demokrat Partili akıldaşları ile birlikte H. Clinton'un öncü rolünü kabul ederek, güçlü bir koalisyon oluşturuyorlar.

Küresel Strateji Raporu: "Extending American Power"

"Liberal müdahaleciler" ve Neoconların birlikte kaleme aldıkları yaklaşık yirmi sayfalık belge, ABD devlet aklına dayanan ve serbest ticaret antlaşmalarından sayısız askerî müdahaleye kadar çok çeşitli militarist ve neoliberal önerilerle dolu olan bir küresel strateji raporu. Dünyanın, ABD'nin öncü rolünün zayıfladığı bir dönemde *"daha kaotik ve daha tehlikeli bir yere"* dönüştüğü iddia edilen raporda, *"muzaffer dünya düzeninin"* Rusya, Çin, terörist örgütler, siber suçlar ve iktisadî değişimler tarafından tehdit edildiğini öne sürüyor ve bu *"tehditlere"* karşı ABD'nin *"askerî gücünü daha etkin kullanmasını"* talep ediyor.

Ancak raporda bu taleplere değinilmeden önce, ABD hegemonyasının korunmasına yönelik dört *"temel ilke"* sıralanıyor, ki bunlar farklı sermaye kesimleri arasındaki çelişkilerin – şimdilik – üstünün örtüldüğüne işaret ediyor. Bu "temel ilkeler" şöyle:

"1.) Amerikan gücünün ve uluslararası düzen için en büyük tehditlerin bulunduğu veya yeni yaklaşımların, ya da önceden denenmiş eski yaklaşımların daha tutarlı bir biçimde uygulanması gereken bölgeler olan Asya, Avrupa ve genişletilmiş Ortadoğu'daki ABD yönetim yetisinin geliştirilmesi gerekmektedir.

2.) Bunun için en ivedi adımlardan bir tanesi ulusal güvenlik ve savunma giderlerinin belirgin bir şekilde yükseltilmesi ve Budget Control Act'in [Bütçe Kontrol Yasasının] bütçeyi içine soktuğu deli gömleğinden kurtarılmasıdır. Bununla bağlantılı ikinci ivedi adım, Washington'un elinde olan, ama yeterince kullanmadığı askerî, iktisadî ve diplomatik gücü kullanmak için gerekli olan siyaset önerileri yapmaktır.

3.) ABD'nin iktisadî buhranı ardında bırakmasının bir sonucu olarak askerî, iktisadî ve diplomatik yetenekler için ayrılan bütçelerin olanaklı olduğunca belirgin bir biçimde artırılmasıdır.

4.) Böylelikle bir sonraki Başkanın önünde duran sorun, Birleşik Devletlerin uluslararası öncülüğü daha aktif üstlenmesi için yeterli bütçenin olup olmadığı değil, Amerikan hükümetinin bu iradeye sahip olup olmayacağıdır. Ve eğer önderlik için bu güce ve iradeye sahipse, o zaman asıl belirleyici olan soru, makul emelleri ve gerekli sınırları yansıtan bir biçimde [bu önderliğin] gereğinin nasıl yerine getirileceği sorusudur."

Raporda yer alan bu *"temel ilkeler"* bariz bir biçimde ABD egemen bloğunun şimdiye kadar olduğundan daha saldırgan bir politika izlemeyi planladığını gösteriyor. Egemen bloğun iki ana akımı da eski

argümanlara geri dönüyorlar: *"denenmiş eski yaklaşımlar"*, bildiğimiz kanlı savaş politikalarından başka bir şey değil. "Denenmiş eski yaklaşımların" şimdiye kadarki başarısızlıklarının nedeni olarak ise, bunların *"daha tutarlı uygulanmaması"* gösteriliyor. Diğer taraftan, yılda 600 milyar Dolarlık silahlanma bütçesiyle zaten dünya çapında silahlanmaya en fazla para harcayan ülke olan ABD'nin, elbette silah tekellerinin lehine, daha fazla para harcaması "temel ilke" hâline getirilmek isteniyor. Silahlanma bütçelerinin artırılması için yapılan öneriler de "eski": sosyal giderlerde önemli ölçüde kısıtlamalar yapmak. Kısacası "temel ilkeler" tüm ABD sermaye fraksiyonlarının çıkarlarından başka bir şeyi "korumaya" yönelik değil.

Peki, bu "temel ilkelerin" ve sıralanan taleplerin küresel etkileri ne olacak, özellikle Ortadoğu'da? Raporda altı kalınca çizilerek, *"İslam Devletine karşı yürütülen uluslararası çabalar belirgin bir biçimde artırılmalıdır. ABD, İslam Devletini kaçtığı her yerden uzaklaştırma hedefi için gerekli adımları atmaya hazırlıklı olmalıdır"* deniyor. Bunu, İslam Devletine karşı yürütülen sözde savaşın sadece Suriye ve Irak ile sınırlı tutulmayacağı biçiminde okumak mümkün. Obama yönetiminin hâlihazırda Libya'da (özellikle Sirte'de) yürüttüğü askerî operasyonları, H. Clinton'un henüz bakanlığı döneminde ifade ettiği *"Libya planları"* ile birlikte düşününce, ABD'nin Kuzey Afrika'yı da Suriyelileştirmek istediği sonucuna varılabilir.

H. Clinton'un Suriye'ye yönelik yaklaşımları Obama yönetimininkinden farklıydı. H. Clinton Suriye iç savaşının başlangıcından itibaren **Esad** rejiminin *"eldeki her araçla"* alaşağı edilmesini savunuyordu. O açıdan başkan seçilmesi durumunda ABD'nin Suriye politikalarında değişiklik olması, hatta ABD ordusuna kara harekâtı başlatma emrini vermesi küçük bir olasılık değil. Neoconlarla "liberal müdahalecilerin" ortaklaşa kaleme aldıkları rapor Rusya ve İran'ın etkisiyle Suriye'deki *"askerî balansın Esad rejimi lehine değiştiğini"* kabul ediyor, ama maceraperest taleplerden de geri kalmıyor. Rapor, ABD'nin askerî gücünü *"uçuşa yasak bölgelerin oluşturulması için kullanmasını"* talep ediyor.

Aynı şekilde H. Clinton'un başkanlığı altında ABD'nin İran politikasında da değişimlerin olması büyük olasılık. H. Clinton'un İran ile varılan nükleer uzlaşıya güvenmediğine değinen rapor, yeni ABD yönetimine şu önerilerde bulunuyor: *"Birincisi, Tahran'ın nükleer uzlaşı nedeniyle Washington'un İran hükümetine yönelik yaklaşımlarında bir değişiklik olmayacağını anlaması sağlanmalıdır. İkincisi, ilân edilen politika, Washington'un İran'a ne bugün, ne de hiç bir zaman nükleer silah devleti olmasına izin vermeyeceğinin altı çizilmelidir. Üçüncüsü, ABD, askerî, iktisadî ve diplomatik araçlarla İran'ın Ortadoğu'daki hegemonik arzularını köstekleyeyen bir strateji izlemelidir"*. İran Körfezinin ABD'nin "güvenliği" için yaşamsal önem taşıdığını vurgulayan rapor, İran Körfezinde ve Hürmüz Boğazında *"yeterli sayıda ABD birliklerinin konuşlandırılması zorunluluğunu"* belirtiyor. H. Clinton'un internet sayfasında aynı yaklaşımları, aynı kelimelerle okumak mümkün. H. Clinton bölgedeki enerji taşıyıcıları nakliyatının ABD'nin kontrolü altında olmasını savunduğundan, muhtemel H. Clinton yönetiminin bölgedeki ABD askerî varlığını artırmaya yönelik bir politika izleyeceği kesindi.

Diğer taraftan H. Clinton yönetimi altında AB ve NATO üyesi ülkelerin –özellikle Rusya'ya karşı– daha saldırgan bir pozisyona itileceklerinden de hareket etmek gerekiyor. Gerek H. Clinton, gerekse destekçileri yaptıkları değerlendirmelerde, *"Rusya'nın başkan Putin'in yönetimi altında aldığı tehlikeli yolda, ABD'nin 21. Yüzyıl'da karşı karşıya olacağı jeopolitik tehditlerin en büyüğü hâline geldiği"* vurgulanıyor. Bu "tehdide" karşı yapılan 3güvenlik önerileri" ise, *"Rusya cephesinde bulunan NATO müttefiklerinin savunma yetilerinin daha fazla güçlendirilmesi"* ve *"Rusya'dan çekinmeden, sürekli olarak bölgede konuşlandırılmış NATO birliklerinin geniş hacimli antrenman ve manevra faaliyetlerinin artırılması"* olarak sıralanıyor. Bu da, Avrupa'nın, bilhassa Doğu Avrupa ülkelerinin şimdiye kadar olduğundan daha fazla militaristleştirilmeleri anlamına geliyor.

Sonuç Yerine

Daha önce belirttiğimiz gibi, ABD emperyalizminin dünya çapındaki hegemonyasını ayakta tutma hedefi, tüm ABD sermaye fraksiyonlarını ve bunların temsilcisi olan iki siyasî partiyi birleştiren bir hedeftir. Aralarındaki temel sorun, bu hedefe hangi yollardan ulaşılabileceğiydi. Kısa bir zaman öncesine kadar Demokratlar, askerî şiddetin uygulanması konusunda Cumhuriyetçiler kadar kararlı bir duruş sergilemiyorlardı. Gerek H. Clinton, gerekse yakınına aldığı ve muhtemelen hükümetinde karar verici pozisyonlara getirilecek olan danışmanları, diğer Demokratlar kadar kararsız değillerdi ve bunu her fırsatta dile getiriyordular. Bu nedenle de Neoconlar ile »liberal müdahaleciler« yakınlaştılar. Ancak bu yakınlaşmaları, seçmen iradesinin oluşturduğu duvara tosladı.

Gerek Sanders'in, gerekse de Trump'ın seçim kampanyaları, ABD egemen bloğunun halk desteğinden yoksun olduğunu gösterdi. Tarihte defalarca kanıtlandığı gibi, toplumsal hoşnutsuzluk iradeye dönüştüğü anda, egemen sınıfların her istediklerini yapmalarını engelleyebilecek setlerin ortaya çıkabileceğini bir kez daha görmüş olduk. Egemen bloktaki yeni ittifakın bu duruma nasıl bir reaksiyon göstereceğini ise, kısa süre içerisinde görebileceğiz. O zaman değerlendirmelerimizi devam ettirebiliriz.

(Devam edecek)

Ütopya ve Sosyalist Ütopyalar II

❑ Murat CEYİŞAKAR

"Özünde artı değer üretmek, artı emek yutmak demek olan kapitalist üretim, iş gününü uzatarak, emek gücünü sadece normal manevi ve fiziksel gelişme ve etkin olma koşullarından yoksun bırakmaz. Bizzat emek gücünün zamanından önce tükenmesine ve ölümüne de sebep olur. İşçinin belli Bir zaman arasındaki üretim süresini, onun yaşam süresini kısaltarak uzatır." [Marx, 1867/1890: 3.707 (281)]

Ütopyaların, **Platon**'dan başlayıp **Tomas Hobbes**'a kadar uzanan geniş bir tasarımlar yelpazesinin, birbiriyle benzeştiği kadar ayrıldığı yanlarıyla birlikte oldukça zengin bir edebi külliyatı oluşturduğu düşünülürse, onları bir ansiklopedik çizgeyle incelemek yerine yeri geldikçe öne çıkan yanlarıyla incelemek daha verimli olur sanırım. Ütopyalar tarih kadar eskidirler ve her biri insanlığın evriminde sınıflı sınıfsız bütün toplumların gelişiminde ama özellikle kriz dönemlerinde çok boyutlu belki bu gün bize biraz komik ve eğlenceli hatta naif gelebilecek sayısız toplumsal programlar ve modeller üretegelmişlerdir. Bulundukları coğrafyalardan da iklimlerden de etkilendiler. Doğu ütopyaları yeşil vadileri, akar suları dekor olarak kullanırken Batı ütopyaları açlığın, salgın hastalıkların olmadığı dekorları kullandı hep. Birbirlerinden de etkilendiklerine dair sayısız örnek sayılabilir. Hangisinin hangisinden etkilendiğini anlamak kolay bir şey değildir, zira yolculukları tek yönlü değildir, bir bölgeye göçerler, gittikleri yerden etkilenirler ama kendileri de değişime uğrayıp, tekrar aynı bölgeye geri gelebilirler, kültürün bütün diğer ögeleri de öyle değil midir...

Robinsonad (Ada Ütopyaları) ütopyaların ilk örneklerinden sayılan *Hay bin Yakzan*'ın kökleri eski bir Yunan efsanesine dayanır, Doğu'da *Hay bin Yakzan*'a dönüşüp batıya **Daniel de Foe**'nun *Rebenson Cruiese* 'unda tekrar neşvü nema bulacaktır yıllar, yüz yıllar sonra.

İbn-i Tufeyl'in bir adada kurguladığı *Hay bin Yakzan* adlı romanında önce kahramanının yedişer yıllık süreçlerde nasıl değişimler geçirdiğini ayrıntılarıyla anlatır. *Hay*, bir adada tek başına gelişim sürecini tamamladıktan sonra artık olgunlaşmış doğa ve kendisini çevreleyen maddi dünya karşısında sonsuz bir ahengin parçası olmuştur.

"Sözgelimi, bir engel nedeniyle güneş ışıklarından yoksun kalmış bir bitki mi gördü, hemen koşuyor, engeli kaldırıyor, bitkiyi güneş ışığına kavuşturuyordu. Yabancı bitkiler tarafından kuşatılmış, hayatı tehlikeye girmiş bir bitki bile kaçmıyordu Hay'ın gözünden. Hemen boğulmak üzere olan bitki ile diğerlerinin arasını ayırıyor, çevresini açıyordu. Sudan uzak kalmış, ölürcesine susamış bir çiçek mi gördü, onu suya kavuşturana kadar hiç durmadan çalışıyordu. Yabanıl bir hayvanın pençeleri arasında son soluklarını almakta olan zavallı bir yavru, Hay'ın müdahalesiyle canını kurtarıyor, yaşamanın sevincini yeniden duyuyordu. Herhangi bir yerine bir şey batmış, bir çalıya takılmış, gözüne ya da kulağına bir şey kaçmış, acıyla inleyen, kıvranan hayvanlar, Hay'ı yanı başlarında buluyorlardı. Hay'ın sevecen elleri yaralarını sarıyor, acılarını dindiriyordu. Bir sevimli derecik, bir ırmak da yardıma gereksinim duyabilirdi. İçine yuvarlanan bir kayanın akışını engellediği bir dere, toprağın kayarak önünü kapattığı, yönünü çevirdiği bir ırmak Hay'ın çalışmaları sonucu kendilerine alışmış, bekleyip duran bitki ve hayvanlara doğru olağan akışını sürdürüyordu." [1]

Ütopyalar, kötü ve zalim bir yönetimin başında olduğu çatışmalı bir toplumsal yapının içinden bir çırpıda sıkıntıları ve sorunları orada bırakarak kaçıvermenin hikayeleridir aynı zamanda. Hayali koruma duvarlarıyla örülü bir adada ılık ve bereketli bir iklimde, çocukça kurgular ve erdemli toplum tasarımları üretirler. Bir çocuğa hayalindeki dünyayı kağıda dökmesini isteseniz size yazacağı ya da resimleyeceği dünya **Campenella**'nın *Güneş Ülkesi*'nden ya da **Francis Bacon**'un *Atlantis*'inden çok az farklı olacaktır. Bunların çocuksu olmaları, onların ne edebi ne da sosyal açıdan değerlerini azaltmaz elbette.

Thomas More, Latince yazdığı *Ütopya*'sında, mutluluğun iki kaynağına vurgu yapmaktadır: **Özel mülkiyetin kaldırılması ve dinsel hoşgörü**... Her iki düşünce de, Thomas More'un yaşadığı döneme göre çok ileri düşüncelerdir. [2]

Francis Bacon, *Yeni Atlantis*'te, insanlığın çok eski bir düşünü yeniden ele alıyor. *İdeal Devlet* tanımlaması yapıyor. Devlet felsefesinin başına **bilimi** koymuştur. Bilime verdiği önemi ütopyası *Yeni Atlantis*'in [3] her köşesinde bulabiliriz. Ortaçağın kilise ideolojisi ile köreltildiği dönemde merkezine insanı adeta yeni bir yücelişi ile yerleştirerek en büyük tepkiyi kiliseden alacaktı tabii ki.

Onun ideal devlet ütopyası devletin doğayı iyi kullanıp, doğayla akıl arasında bağ kurup, bilgiye ulaşıp insanlar için daha iyiye erişmesi gerekliliği üzerine kuruludur.

Sosyalizm... Ütopya'dan gerçeğe

Friedrich Engels *Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm* adlı kitabında:

"Devrim kasırgası Fransa'da ortalığı altüst ederken, İngiltere'de daha sessiz, ama daha az korkunç olmayan bir devrim, sürüp gidiyordu. Buhar ve yeni makineler, manüfaktürü, modern sanayiye dönüştürüyor ve böylece, burjuva toplumun bütün temellerini baştan aşağı değiştiriyordu. Manüfaktür döneminin ağır aksak gelişimi, gerçek bir üretim fırtınası ve gerginliği dönemine dönüşüyordu. Toplumun büyük kapitalistlere ve malsız-mülksüz proleterlere ayrılması, durmadan artan bir hızla ilerliyordu. Artık, onların arasında, o eski kararlı orta-sınıfın yerinde zanaatçıların ve küçük dükkancıların kararsız bir yığını, nü-

fusun en çok dalgalanan kesimi, güvenilmez bir varlık göstermeye başladı." [4] der.

Bu kasırga daha sonra üç büyük ütopyacıya alan açmıştır, **Saint-Simon; Fourier** ve **Owen**.

St. Simon, Fourier ve Owen'ın önderliğinde Avrupa'da gelişen siyasal ütopyacılığın toplumsal taslaklarında sanayi devrimi ile ortaya çıkan, kötü çalışma ve yaşam koşullarına hümanistçe bir tepkiyi de dile getirirler. *Sanayileşmenin getirdiği muazzam sermaye birikimi ve onun insanların hatta patronların sübjektif "iyi" niyetlerinden tamamen bağımsız, bir o kadar da tekelci eğilimleri ve acı sonuçları daha o zaman ortaya çıkmaya başlamış ip uçlarını* "halının altına" süpürdüler. Ütopyalar İtalyan faşist propagandaları için yaratılan Monteruga köyü istisnası dikkate alınmazsa sosyalistti ama devrimci değillerdi. Hatta özellikle işçiler için daha az çalışma koşulları, kadınlar için eşit haklar gibi, çocukların kollektif bir toplum ahlakı içinde bireycilikten ve özel mülkiyet kafasından uzakta yani tam da komünist bir anlayışla yetiştirilmeleri gibi muazzam ilerici ve avangart önermeleri vardı. Ekim Devrimi'nin hazırlıklarının yapıldığı yıllarda **Lenin**'in **Çernişevski**'nin[5] ya da **Herzen**'in [6] ütopyalarına zaman ayırması boşuna değildi.

Gerçekleşen bir Sosyalist Ütopya: Bilimsel Sosyalizm

Daha 1889 yılında Alman ve Rus Sosyal Demokrat İşçi Partilerinin de içinde yer aldığı bir gurup partinin önderliğinde II. Enternasyonal ortaya çıkmıştır...

II. Enternasyonal, Avrupa'da 1800'lü yılların sonlarına doğru kapitalist temerküzünü tamamlayıp emperyalistleşen burjuvazinin ve onun kırlardan kopartarak mülksüzleştirdiği proleteryanın devleşen varlığının uzlaşmaz yeni dialektiği içinde ortaya çıkmıştır. II. Enternasyonal'in işçi sınıfına getirdiği en büyük kazanım sekiz saatlik işgünü ve 1 Mayıs'ın işçi sınıfının uluslararası ortak dayanışma ve mücadele günü olarak kabul edilmesi olmuştur.

Tabii ki II. Enternasyonalin işçi sınıfına getirdiği kazanç ve mücadele hedefi bunlarla sınırlı değildi.

1- Kadın organizmasına zarar veren üretim kollarının tümünün kadın işçilere kapatılması.

2- 14 yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılmalarının yasaklanması ve 18 yaşına dek kız ve erkek tüm çocukların işgünleri nin azami 6 saat ile sınırlandırıl ması.

3- Kesintisiz çalışmaları gerekli olan bazı üretim kolları dışında gece işinin yasaklanması.

"Tarihin herhangi bir döneminde toplumsal işbölümünün sonucunda toplum içinde sadece bir kesime, ama özellikle gittikçe artan emekçiler ordusunun boynuna yüklenmiş ve kuşaktan kuşağa aktarılan fabrikalara, tarlalara ve bürolara mahkum edilmiş bir köleliğin kaldırılıp kafa emeği ile kol emeği arasındaki fark kaldırılmalıdır.

4- 18 yaşını doldurmamış tüm kız ve erkek çocuklar için gece işinin yasaklanması.

5- Tüm çalışanlar için haftalık minumum 36 saatlik aralıksız tatil/ izin hakkının tanınması.

6- İşçiler için zararlı olan belirli üretim ve çalışma yöntemlerinin yasaklanmaları.

7- İş ücretlerinin ayni olarak ödenmesinin yasaklanması ve patron dükkanlarının kapatılması.

Başta sekiz saatlik iş günü olmak üzere yukarıda maddelenmiş hedefler için mücadele etme kararı alan II. Enternasyonal kongresi, bu mücadelenin şekliniyse şöyle belirlemişti:

"Önceden belirlenmiş bir zamanda ve önceden belirlenmiş tek bir günde, tüm ülkelerde, tüm kentlerde çalışanlar görkemli uluslararası gösteriler yaparak Paris Konferansı'nca belirlenmiş olan iş gününün kısaltılması talebinin ve diğer tüm taleplerin uluslararası planda gerçekleşmesini/ yaşama geçmesinin sağlayacaklardır."

Herkesten Yeteneğine Göre... Herkese İhtiyacı Kadar...

Geçen yüz yılın başında komünistlerin programlarındaysa hiç bir çelişkiye yol açmayacak kadar bir berraklıkla işci sınıfının bir ideolojisi olarak komünizmin ilk aşamasında yani sosyalist aşamasında herkesten yeteneğine göre alma, ama ikinci aşamasında herkese ihtiyacı kadar verme vardı. Bu şiar insanlık tarihinde kağıda dökülmüş en adaletli ve en devrimci bir programdır. Detaylarıyla beraber ***"bilimsel sosyalizm"*** diye adlandırılır...

Bu belgi komünistlerin tüm çalışanlara vaat ettiği insanın uzak gelecekte de varabileceği en yüce olgunluğun senedidir. Üretim araçları üzerindeki kapitalist özel mülkiyet gerilerde kalmış, ordusuyla, polisiyle, bürokrasisi ve dini kurumlarıyla halkın tepesinde sadece onu sömüren değil, gelişmesini de her yola başvurarak engelleyen kurumların yerini, insanın kendi kendini yönetmesi almıştır. Kapitalist kurumlar ve onun toplum içinde yarattığı bütün bireyci hastalıklı alışkanlık ve arzular insanın kendi kendini yönettiği sınıfsız ve devletsiz bir toplumda, bütün çatışmaların yerini insanın kendini ve kendisiyle beraber doğayı da geliştirdiği; herkesin kendi ihtiyaçlarını başkalarının ihtiyaçlarıyla birlikte düşünerek, sınırlarını, miktarını ve ölçülerini ortaklaşa koydukları bir toplumsal biyotopta birleşme vaadinin özüdür. Paris Komünü'nden sonra bir "manifesto" ile ortaya konan ilkeler program kitapçıklarında kalmamış Ekim Devrimi'nde Sovyet ana vatanında bir bir hayata geçirilmeye çalışılmıştır.

1917 Ekim devriminden sonra Sovyetler Birliği'ne bela olan "ya kuşatarak ya da ve iç savaş yoluyla" devrimi boğma planlarında, 1920'li yıllarda kapitalizmin kahredici "taylorist" modellerinin kurtarıcılığına sarılınması tarihsel koşullardan bağımsız olarak ele alınmamalı. Sovyet Taylorizmi geçiciydi ama emperyalist sistemin dünyanın ortasında Sovyetler gibi büyük bir alanda işçilerin rüyalarının gerçekleşmesine izin vermeyeceği açıktı, Sovyetlerde II. Komün I. ye göre daha uzun sürdü ama o da bilinen-bilinmeyen nedenlerle yıkıldı. Emekçi sınıfların insanlığı sömürüden ve zulümden nihai olarak kurtaracağı kavgada tabii ki henüz son sözün söylenmediği açıktır.

Uluslararası İşçi Birliği'nin 1866 yılında dünya proletaryasının önüne koyduğu 8 saatlik işgünü hedefine, tam 60 yıllık bir mücadelenin ardından ulaşılabilmesi yani, 8 saatlik işgününün ilk defa yasallaşması ve uygulanmaya başlamasından bu yana 80 yıldan fazla bir süre geçmiştir.

1970'lerde Alman işçi sınıfı **DGB** *(Alman Sendikalar Birliği)* önderliğinde başlayan mücadele on yıllarca sürmüş ama anca 1990'larda hedefine ulaşabilmişti. Özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla emperyalist sistem işçi sınıfının bütün kazanımlarını adım adım geri alma ve üretim birimlerini modern köleciliğin merkezleri haline getirmeye çalışmaktadır.

Yenilgiler ve geri çekilmeler, yeni kazanımlar için mücadele azminin azalmasının yarattığı fırsatları elbette Kapitalistler işçi sınıfının bu güne dek elde ettiği kazanımları bir bir geri alabilmek için şeytanın bile aklına gelmeyecek rafine yöntemlerle ve projelerle saldırıya geçmişlerdir.

Tarihin herhangi bir döneminde toplumsal iş bölümünün sonucunda toplum içinde bir kesime ama özellikle emekçilerin boynuna yüklenmiş ve kuşaktan kuşağa aktarılan fabrikalara bürolara mahkum edilmiş ilkel/modern farketmez bu köleliğin kaldırılıp, yerine üretimin yükünün toplumun bütün sınıfları arasında eşit ve ortaklaşa paylaşılması gerçekleşmelidir.

Devam edecek...

---

[1] *İbni Tufeyl, Hay Bin Yakzan YK Yayınevi 2014 İst*

[2] *Ütopya, Thomas More. Kabalcı Yayıncılık, 2012, çev. Ciğdem Dürüşken*

[3] *Yeni Atlantis, Francis Bacon Kabalcı Yayıncılık, 2008, çev. Ciğdem Dürüşken*

[4] *F. Engels Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm*

[5] *Nikolay Çernişevski (12 Temmuz 1828 - 17 Ekim 1889) Filozof, eleştirmen ve sosyalist. Bazıları tarafından bir ütopyacı (ütopist) sosyalist olarak değerlendirilmiştir. Lenin onun Rusya'daki devrimci düşünce ve haraketin gelişimindeki rolünü şöyle açıklar; "... Herzen'den sonra Narodnik görüşleri geliştiren Çernişevski, Herzen'le karşılaştırıldığında büyük bir sıçrama yapmıştır. Çernişevski çok daha tutarlı ve militan bir demokrattı, onun yazıları sınıf mücadelesi ruhunu esinlendirir. O, liberalizmin ikiyüzlülüğünü teşhir etme yolunu kararlılıkla izlemiştir... Ütopik sosyalist görüşlerine rağmen, O, kapitalizmin dikkat çekici biçimde derin bir eleştirmeniydi." (Rusya'da İşçi Basınının Tarihinden)*

[6] *Aleksandr Herzen, Rus düşünür ve yazar. Rus sosyalizminin babası olarak da bilinir. Türkçe'de Kabahat Kimde adlı ütopyasıyla tanınır. (1845–46).*

Bir ÇEKA'cının Gözünden 20. Yüzyıl Tarihi

Özel Görevler

❑ Sinan DERVİŞOĞLU

Sudoplatovun kitabı, uğradığı haksızlıktan ötürü yer yer Sovyet sistemine yönelik acı ve kızgın ifadeler içerse de, ömrünü komünizmin zaferine adamış bir savaşçının mücadelesini yansıtmaktadır.
...Diyalektik değerlendirmenin dönüştürücü gücü ile okunduğunda, bu eserin tüm devrimciler için son derece faydalı olacağına inanıyoruz.

Pavel Anatolievitch Sudoplatov

Geçen sene içinde yayınlanan *"Özel Görevler: Sovyet İstihbarat Şefinin Anıları"* adlı kitap, yazarı olan **Pavel Sudoplatov**'un kişisel anıları olmanın çok ötesinde, 20. yüzyılın keskin siyasi mücadelelerinin bilinmeyen bir çok yüzüne ışık tutan önemli bir tanıklık niteliğindedir. Bu ay kutladığımız Ekim Devrimi'nin 99. yıldönümü, sosyalist mücadeleye devrim esnasında katılmış olan **Sudoplatov**'un bu anılarının tanıtımı açısından da ayrı bir anlam taşımaktadır.

İç Savaş ve ÇEKA'ya Giriş

Ukrayna'da köylü bir aileden gelen **Sudoplatov**, 1919 yılında, tam 12 yaşındayken ağabeyiyle birlikte **Kızıl Ordu**'ya katılır. Kısa bir zaman sonra haberleşme ve teknik hizmetlere, ondan sonra da yeni kurulmuş olan istihbarat örgütü **Çeka**'ya girer. Çeka, 20. yüzyıl boyunca farklı isimler (GPU, OGPU, NKVD, MVD, MGB, KGB...) almasına rağmen, bu örgütün çalışanları Sovyet literatüründe SSCB'nin yıkımına kadar tek bir isimle, *"Çeka'cılar"* ya da *"Çekistler"* olarak anılagelmiştir.

Bir Çeka'cı olarak **Sudoplatov**'un ilk önemli görevi, İç Savaş sonrası hala bir tehdit oluşturmaya devam eden Ukrayna burjuva milliyetçi örgütüne sızmak olur. Önceleri faşist Almanya, daha sonra (Soğuk Savaş'ta da) İngiltere tarafından desteklenen, eğitilen ve Ukrayna'yı SSCB'den koparmak için savaşan bu örgütün Avrupa'daki merkezine sızmayı başaran **Sudoplatov**, kısa zamanda hareketin lideri **Konovalets**'in güvenini kazanır ve yardımcısı olur. Ülke içindeki hücreler konusunda yeterli bilgi aldıktan sonra, son derece iyi planlanmış bir operasyonla, Konovalets'i infaz eder. Ukrayna milliyetçileri, bu olayla **Sudoplatov**'un bağlantısını uzun süre kuramazlar!..

ÇEKA'cıların Profili

Ülkemizde ve diğer kapitalist ülkelerde *"casus, ajan, istihbaratçı, devlet güvenlik elemanı"* gibi görevlerin akla getirdiği ilk insan profili sinsi, biraz kişiliksiz, silik, her renge giren, kısaca hiçbir parlaklığı olmayan bir insan tipolojisidir. **Sudoplatov**'un anılarında karşımıza çıkan Çeka'cı profilleri ise bu ezberi bozmaktadır. Öncelikle yüksek bir cesaret ve militan ruh söz konusudur. Mükemmel Almanca konuşarak Nazi ordusuna bir yüzbaşı olarak sızan Çeka'cı **Kuznetsov**, işgal bölgesinde Almanların arasında gezerken, bir yandan da Nazi subaylarını tenha bir köşede kıstırıp önce idam kararını hızla yüzlerine tebliğ etmekte, sonra da alınlarından vurmaktadır. Çok sayıda başarılı infazdan sonra Sovyet bölgesine geçmeye karar veren **Kuznetsov**, Ukrayna faşistleri tarafından kıstırıldığında el bombasıyla kendini havaya uçurur. **Troçki**'nin sekreterliğine gelecek kadar gizli çalışan **Maria Aleksandr**, 2. Dünya Savaşı esnasında düşman hatları gerisinde paraşütle indirilerek telsiz operasyonlarını yönetir; daha sonra da Latin Amerika'daki bir KGB ekibinin başına geçer. Uzun yıllar ABD'de casusluk yapan Çeka'cı **Liagin**, 2. Dünya Savaşı'nda Almanların Karadeniz donanma üssü komutanının dostluğunu kazanır, öte yandan da çok sayıda gizli sabotaj düzenleyerek ciddi zararlar verir. Sonunda Gestapo tarafından kurşuna dizilir. *"Elemanlarını piyon gibi kullanan örgüt"* önyargısını tuzla buz edecek olgu ise, bu tavrın tüm kademelerde geçerli olmasıdır. Savaş esnasında Kafkasya'da düzenlenen ve Almanların petrol bölgelerine inmesini engelleyecek çok kritik bir sabotaj operasyonuna, bizzat SSCB İç İşleri Bakanı (NKVD) **Merkulov**, elde silah katılır ve bombalar altında operasyonu yönetir. **Stalin** daha sonra kendisini *"fazla riske attığı"* için **Merkulov**'u kınayacaktır!

Profilin bir diğer özelliği ise yetenek, eğitim ve kültürdür. Atom bombası istihbaratında önemli katkısı olan Çeka'cı **Heifetz**, Komintern'in ve ABD KP'nin kuruluşuna katılmış, öte yandan 4 dil bilen bir fizikçidir. **Heifetz**'e yardım eden Çeka'cı **Semyonov** ise, dünyanın en ünlü bilim kuruluşu olan Massachusets Teknoloji Enstitüsü mezunudur!. Cambridge'de İngiliz aristokrasisinin en parlak gençlerini (ünlü **Kim Philby** dahil) Çeka'ya kazanan **Deutsch**, kazandığı gençlerden daha parlak bir entelektüeldir. ABD'deki ekibin etkin üyelerinden **Elizabeth Zarubina**, hem Romanya KP'nin faşistlerle silahlı çatışmada ölen yöneticilerinden birinin kız kardeşi, öte yandan da 5 dil bilen etkileyici bir kişiliktir. Büyük klasik Rus yazarı **Anton Çehov**'un yeğeni ve saygın bir aydın olan **Olga Çehova** da Çeka saflarına katılanlardan biridir. Açıktır ki, Ekim Devrimi'nin başlattığı fırtına, dünyanın en güçlü yüreklerini ve en parlak beyinlerini o dönem kendine çekmeyi başarmıştır.

NAZİ Saldırısı, PARTİZAN Savaşı ve İstihbarat

Kızıl Ordu'nun düzenli operasyonlarının yanı sıra, 2. Dünya Savaşı'nda tartışılmaz bir katkısı olan partizan savaşı, Parti ve Çeka tarafından örgütlenmiştir. **Sudoplatov**, savaşın başlangıcında Çeka'nın başlattığı seferberliği anlatmaktadır. Öncelikle Komintern, partizan savaşı için Çeka'ya tüm uluslardan 20.000 kişi devreder. Öte yandan Çeka, ülkedeki tüm boks, güreş ve atletizm klüplerinden binlerce genci partizan savaşı için göreve çağırır ve eğitir. Tüm işgal bölgelerinde partizan savaşı, istihbarat ve sabotaj eylemleri, Parti MK'sının önderliğinde Çeka tarafından koordine edilir.

Sudoplatov, belli bir saygıyla bahsettiği **Stalin**'in bu sürece yaptığı kişisel katkıları da aktarmaktadır. 1944'de, aralarında **Sudoplatov**'un da olduğu bir Çeka ekibini çağıran **Stalin**, onlara istihbarat ve ordu faaliyetini birlikte içeren ve kombine eden zekice bir plan önerir. Buna göre Nazi genelkurmayına, Kızıl Ordu tarafından kuşatılmış bir Alman birliği olduğu yönünde yanlış bir istihbarat iletilir. Gerçekte bu Nazi birliği çoktan kızıl Ordu tarafından esir alınmıştır. Ancak gelen istihbarata dayanan Berlin, sürekli olarak bu "birliğe" para, silah ve mühimmat yardımı yapar. Dahası, onları "kurtarmak" için Polonya'lı faşistlerden oluşan bir birlik, paraşütle Sovyet topraklarına indirilir.

Bütün bu "yardımlar", doğal olarak anında Kızıl Ordu'nun eline geçer. Bu oyun, Berlin'in düştüğü 9 Mayıs 1945'e kadar başarıyla sürdürülür.

Bir diğer başarılı istihbarat operasyonu ise, "Çarlık yanlısı subaylar" hilesidir. Çeka'cı **Aleksandr**, iyi hazırlanmış bir düzenle, Almanlara kendiliğinden teslim olur ve SSCB içinde rejim aleyhtarı bir subay ekibinin varlığından bahseder. Onu derhal kendi istihbarat örgütleri olan Abwehr'e alan Naziler, Max kod adlı **Aleksandr**'dan bir ağ oluşturmasını isterler. Bu ağı oluşturan **Aleksandr**, yer yer Kızıl Ordu'ya hafif zararlar verme pahasına Nazilere bilgi iletir ve onların gözünde önemi artar. Daha sonra verdiği yanlış bilgilerle Almanlar, Stalingrad'da ve Kursk'ta ciddi kayıplar verirler. Öte yandan Max, bu kayıplar için "gerekçe" bulacak kadar yetenekli bir istihbarat elemanıdır ve Almanlar için uzun süre çalışmaya devam eder; hatta Sovyet istihbaratından Kızıl Yıldız nişanı alırken, Almanlardan da "Demir Haç" nişanı almayı başarır!.

Atom Bombası ve Soğuk Savaş

Sudoplatov, savaşın bitimine doğru, sonrası için hayati önem taşıyan nükleer silah konusundaki operasyonları da ayrıntısıyla aktarır. Burada, ABD'deki atom bombası çalışmalarından direkt bilgi sızdırmak söz konusudur. Şimdiye kadar hiç ortaya çıkmamış bir gerçeği aktarır **Sudoplatov**: Bu operasyonda, son derece başarılı ve inanmış Çeka'cıların yanı sıra, her biri birer deha olan ABD'li atom fizikçilerinin de katkısı ve desteği belirleyici olmuştur. ABD'de "atom bombasının babası" olarak bilinen **R.J.Oppenheimer**, savaş öncesinde bir komünizm sempatizanıdır ve bir Yahudi olarak SSCB'nin anti-semitizme karşı aldığı kararlı ve net tavırdan etkilenmiştir. Böylece, direkt olarak Sovyetlere atom sırlarını iletmeyi kabul eder. Öte yandan komünizmle ilgisi olmayan, ancak böylesine güçlü bir silahın sadece ABD ve İngiltere'nin elinde olmasının hem adaletsiz, hem de insanlık için ciddi bir risk yaratacağını düşünen İtalyan **Enrico Fermi** ve Danimarka'lı **Niels Bohr**, Çeka'cılarla gizlice görüşürler ve SSCB'de sürmekte olan atom araştırmalarında Sovyet fizikçilerinin takıldığı sorunları bizzat çözerek çalışmalara gizlice destek olurlar. Sovyetler'e atom sırlarını sattıkları için yakalanan **Rosenberg**'ler ise gerçekten Çeka'cıdır; ancak bu operasyonda rolleri son derece talidir ve yalnızca kabaran Amerikan gericiliğinin boy hedefi haline geldikleri için idam edilirler. Fizik bilimine katkıları **Einstein**'e yakın olan **Fermi** ve **Bohr**'un katkısı ise bugüne kadar sır olarak kalmıştır.

Sudoplatov, Soğuk Savaş'ın bilinmeyen yönleri hakkında da önemli bilgiler sunar. Bir tanesi, Berlin duvarı krizidir. Savaş sonrasında, Demokratik Almanya'nın da başkenti olan Berlin'deki Batılı (ABD, İngiliz ve Fransız) sektörlerin, sosyalist başkent olan Doğu Berlin'e karşı çok sayıda yıkıcı faaliyetin ve sabotajın merkezi olduğu, bu yüzden Berlin duvarının bir siyasi zorunluluk olduğu hep bilinegelmiştir. Ancak bu duvarın kuruluşunun zamanlaması ilginçtir. 1948-49'da Çin komünistleri iktidara yürüdüğü sırada, ABD ve İngiltere bu büyük ülkenin komünistlerin egemenliğine geçmesini önlemek için atom silahı kullanmayı planlamıştır. Bunu üzerine **Stalin**, bu riski hafifletmek için dünyada başka bir gerilim noktası "yaratmaya" karar verir ve Berlin'in Batı sektörlerini, ördürdüğü duvar ile abluka altına alır. **Sudoplatov**'a göre **Stalin**'in planı aşırı cesur olan şu ön kabule dayanmaktadır: Batılıların hem Çin'e, hem de Berlin'e atacak kadar fazla atom bombası yoktur! **Stalin**, krizi körükleyerek kendi ülkesini öne atmış ve Çin komünistlerinin nükleer belayı savuşturmasını sağlayarak devrimin önünü açmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti'nde bugün bile sürmekte olan **Stalin** sevgisinin sebepsiz olmadığı ortadadır.

*Ukrayna'da köylü bir aileden gelen **Sudoplatov**, 1919 yılında, tam 12 yaşındayken ağabeyiyle birlikte Kızıl Ordu'ya katılır. Kısa bir zaman sonra haberleşme ve teknik hizmetlere, ondan sonra da yeni kurulmuş olan istihbarat örgütü Çeka'ya girer. Çeka, 20. yüzyıl boyunca farklı isimler (GPU, OGPU, NKVD, MVD, MGB, KGB...) almasına rağmen, bu örgütün çalışanları Sovyet literatüründe SSCB'nin yıkımına kadar tek bir isimle, **"Çeka'cılar"** ya da **"Çekistler"** olarak anılagelmiştir.*

Sudoplatov'dan öğrendiğimiz bir diğer olgu ise, Soğuk Savaş'ın sandığımız kadar "soğuk" geçmediğidir. Aktardığına göre 1950'lerin başlarında SSCB hava sahasında Batı uçaklarıyla SSCB hava kuvvetleri arasında (istihbarat/ sabotaj ve karşı-istihbarat çerçevesinde) her ay çatışma cereyan etmiş, ve bu çatışmalarda "her iki taraf da ağır kayıplara" uğramıştır. Emperyalizmin SSCB'ye olan gözü dönmüş düşmanlığı soğuk Savaşta bile "soğumamıştır".

Hatalar, Tasfiyeler ve Çöküş

Sudoplatov, kitap boyunca, büyük başarılar ve parlak zaferlerin yanı sıra, bunlara belli ölçüde gölge düşüren hata ve kayıplara da değinir. Öncelikle **Stalin**'e ve **Beria**'ya karşı oldukça saygılıdır; hatta **Kruşçev** ve **Brejnev** dönemlerinde "sadist bir muhteris" olarak sunulan **Beria** için son derece farklı bir portre çizer ve onu çok zeki, çalışkan, astlarına saygılı ve parlak bir örgütçü olarak tasvir eder.

Ancak 1930'lardan itibaren Parti için çatışmalar kaçınılmaz olarak belli tasfiyeleri getirirken, belli sayıda kadro da orta kademe yöneticilerin kişisel hırsları ve husumetleri dolayısıyla haksızlığa uğrarlar. Sovyet iktidarına büyük hizmetler verecek olan**Sudoplatov**'un bizzat kendisi, 1930'larda benzer bir iftiranın kurbanı olarak tasfiyeden kıl payıyla kurtulur. Parlak kişiliklerin ve kahramanların yanı sıra, ilkesiz ve mevki hırsından başka motivasyonu olmayan kimi yöneticilerin verdiği zararlardan da bahseder.

Sudoplatov, **Stalin**'in ölümünden bir süre sonra, iktidarını sağlamlaştıran Kruşçev yönetimi tarafından *"Beria'nın adamı"* olduğu gerekçesiyle 1953'de tutuklanır. 1968'e kadar hapiste kalır. Brejnev yönetimi de ona özgürlüğünü hemen vermez. Bu süre zarfında sağlığı sık sık bozulur. Öte yandan, hapisteyken KGB'ye bizzat "yeni taktik mücadele" önerileri içeren proje raporları gönderir ve KGB yönetimi hapisteki bu eski savaşçıya resmen teşekkürlerini iletir! İktidar içi mücadelelerin dinamiği giderek karmaşıklaşmaya başlamıştır. Efsanevi İspanyol komünist lideri **Dolores İbarruri**, bizzat SBKP Politbüro'suna başvurarak şahsen tanıdığı ve komünizme olan bağlılığından şüphe etmediği **Sudoplatov** için özgürlük talep eder; ancak talebi reddedilir. Onunla yakın çalışmış Bulgar KP önderlerinin de bu doğrultudaki başvurusu aynı şekilde sonuçlanır. **Sudoplatov**, 1968'de serbest kaldıktan sonra tüm maddi olanaklarına (maaş, ev..) yeniden kavuşur ve KGB akademisinde ders vermeye başlar. Ancak o, çok daha değer verdiği bir şeyin peşindedir: Bir komünist ve Çeka'cı olarak itibarının iadesi! KGB yönetiminin de destek olduğu bu savaşı Perestroika döneminde de sürer, ancak sonuç alamaz. Hatta SBKP MK arşivlerinde, 1970'lerde *"Pavel Sudoplatov'a itibarının iade edilmesi"* yönünde bir Politbüro kararı dahi bulunur; ancak devlet çökmeye başlamıştır ve oluşan toz bulutu içinde kim için hangi kanunun belirleyici olduğu artık iyice belirsiz hale gelmiştir. İtibarı, SSCB'nin resmen dağılmasından birkaç gün sonra iade edilir.

Sudoplatovun kitabı, uğradığı haksızlıktan ötürü yer yer Sovyet sistemine yönelik acı ve kızgın ifadeler içerse de, ömrünü komünizmin zaferine adamış bir savaşçının mücadelesini yansıtmaktadır. Yukarda bahsettiğimiz konuların yanı sıra Troçki'ye suikast operasyonu, 30'lardaki tasfiyeler, SSCB'nin Kürtlerle ilişkileri, İsrail'in kuruluşu esnasındaki Sovyet politikası gibi konularda da kitap son derece ilginç bilgiler içermektedir. Diyalektik değerlendirmenin dönüştürücü gücü ile okunduğunda, bu eserin tüm devrimciler için son derece faydalı olacağına inanıyoruz.

Politika Gazetesi'ne Abone Ol, Abone Bul!

(Doğru) YAZMAK ve (Doğru) OKUMAK

❑ **Nurani ERSOY**

Yaklaşık 5 bin yıl önce, Sümer medeniyeti ''yazı'' denen o kalıcılık harikasını başlatmasaydı yüzyıllar süren insanlık tarihinin çok azından haberdar olurduk. Haberdar olduklarımızın çoğu da efsanelerden, destanlardan oluşurdu. Antik Yunan'ı, Anadolu'yu, Mısır'ı, Çin'i, Hindistan'ı; dünyayı yerinden oynatan devrimleri, karşı devrimleri, isyanları, komün deneyimlerini, evrimi, görünmez özneleri; siyahları, kadınları, işçileri, yoksulları, kısacası geçmişin birikimlerini – tümünü olmasa da- bu yazı serüveni sayesinde tanıyabildik.

Ancak, tarihi yazanlar çoğunlukla o ''tarih''i yapanlar değildi. Bu sebeple tarih okumalarının tümünü mutlak doğru olarak kabul edemeyiz. **Bertold Brecht**, ***''Okumuş İşçi''*** şiirinde şöyle diyor: *''Yedi Kapılı Teb şehrini kuran kim? / Kitaplar yalnız kralların adını yazar. / Yoksa o kayaları taşıyanlar krallar mı? ''* **Brecht**, Marksist bir bakış açısıyla, üretim araçlarına el koyanların değil, üretenlerin tarihini yazmanın önemine işaret eder bu şiirinde.

Biz de diyoruz ki üretenler kendi tarihini kendisi yazmalıdır. Tarihi gerçekleri (gerçek tarihi) yazmak isteyenler, ***''diyalektik ve tarihsel maddeci''*** yöntemi rehber edinmelidir. Sınıf savaşlarının, komün denemelerinin, Sovyet Devriminin ve uluslararası devrimci hareketlerin geride bıraktığı tarihsel ve kuramsal mirasın yanı sıra, güncel olanın; günümüzde yaşanan sınıf mücadelesinin, devrimci mücadelenin, ulusal ve sınıfsal kalkışmaların da bu temelde, doğru biçimde yazılıp gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir.

Yani demem o ki sosyalistler, geçmişi doğru okuyup doğru (eleştirel) değerlendirerek bugünü analitik ve diyalektik yöntemle değerlendirerek yazmak zorundadır. Bunun için de bilimsel, kültürel, edebi, sanatsal yönden dolu dolu (birikimli) olmak zorundayız. Yoksa bütün yazılanlar, değerlendirmeler, bilgilendirmeler sistemin yarattığı Kemalist veya Troçkist yazarlara, liberal entelektüellere bırakılacaktır. 1960 sonrası ortaya çıkan eserlere bakıldığında ya sistem içinden çıkmış yazarların ya Avrupa'daki liberal soslu solcuların ya da Amerika'dan beslenen Troçkistlerin yazılarını eserlerini görürüz. Bütün bu yazılan yazılar, kitaplar, hem 68 Kuşağı'nı hem de 70'li dönemin gençliğini sınıf mücadelesinden uzak tutmaya, Marksist – Leninist ideolojiyi sulandırmaya çalışmış, bunda da oldukça başarılı olmuştur. Bu saldırı, 1980 sonrasında daha yoğun yapılarak önce felsefi ve bilimsel kavramların içi boşaltılmış, ardından daha da ileri gidilerek –sol ve sosyalist dergilerde bile- Sovyet Devrimine, **Lenin**'e, **Stalin**'e saldırı üzerinden komünist düşüncenin bu topraklarda filizlenmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Diğer yandan, Türkiye'nin yakın zamandaki devrimci mücadelesini –daha şimdiden- mitolojik bir kahramanlık hikayesine dönüştürmek, bu mücadelenin değişik alanlarda ve değişik siyasi yapılarındaki kişi ve önderleri (**Mahir'leri, Deniz'leri, Kaypakkaya'ları**...) de salt korkusuz birer kahraman objesine indirgeyen bir çok eser yazıldı ve okunmakta. Bu anlayışla yazılan eserler, yaratılan algılar, ister istemez yeni kuşaklara da sadece bir kahramanlık hikayesi olarak gidecektir. Halbuki yakın tarihimizde yaşanan devrimci mücadele, sınıfsal çelişkilerden, sınıf mücadelesinden ayrı düşünülemez. Tabii ki her devrimci korkusuz, gözünü budaktan esirgemeyen bireyler olmalıdır. Ancak bu korkusuzluk, sadece inanmışlıkla ifade edilemez, sürdürülemez. Sınıfsız ve sömürüsüz dünya ideali ve sınıf bilinci olmadıkça mücadele süreklilik kazanamaz, başarıya ulaşamaz.

Ekim ayında İstanbul'da bulunan **Camilo Guevera** (**Ernesto Che Guevera**'nın oğlu), babası ile ilgili şöyle diyor: *''Bizim birçok Che'ye ihtiyacımız var. Ama onun en önemli eseri, dağlardaki gerilla savaşı değil, dünyayı değiştirme idealiydi.''*

Bütün bu yaşananlardan, bilinenlerden hareketle, kendini Marksist – Leninist olarak ifade eden herkes ve her kurum, hem ülkenin ve yakın coğrafyanın (Ortadoğu'nun) içinde bulunduğu çatışmalı ortamına müdahalede sessiz, tarafsız kalmadan her alanda ve noktada mücadelenin içinde, hatta en başında olmalı hem her alanda yoğun okumalar yaparak kendini geliştirmeli hem de bütün bu coğrafyada yaşananları; gevezeliğe düşmeden doğru tespitler yaparak, kavramları doğru anlamları ile kullanarak ve herkesin rahatça anlayabileceği bir üslup kullanarak yazmalı. Bu bağlamda hem ideolojik hem felsefi hem politik dergiler çıkararak, işçi sınıfının bilinç düzeyini geliştirmek adına, sömürü araçlarını ve yöntemlerini basit bir dille anlatan broşürler, görseller hazırlayarak; sinema, tiyatro, müzik ve şiirle toplumun her kesimine ulaşarak bütün bu saldırıların, kirlenmenin şimdiden önüne geçebilir, gelecek kuşaklara da anlaşılır, doğru kaynaklar bırakabiliriz. Hadi bakalım, okumaya, yazmaya, sokağa...

Can Yücel ile

Şiir Sorunsalı Üzerine Söyleşi*

(Baştarafı 32. Sayfada)

giden bir şiir, modern şiir ceryanıdır. İkinci-Yeni'nin çıkış noktası, Türkiye'de az bilinen şiiri, Türkçede nasıl yaratırız, idi. Ama asıl İkinci Yeni'ye yöneltilmesi gereken eleştiri, bu özellikleri, edebiyatları, kendilerinin iyi bilmedikleridir. İyi bilmedikleri için, -Cemal Süreyya'nın şiirlerinin bir kısmı hariç.- Öte yandan ne Edip (Cansever), ne Turgut (Uyar), dil bilmedikleri için; -Ece Ayhan'da dahil bunlara- hepsi arkadaşlarından işittikleriyle bu şiiri yaratmaya soyundular.

Zaman geçtikçe, bir özenti olan İkinci Yeni şiiri, Türkiye'de hiç de özenilen şiirle ilgisi olmayan başka bir takım noktalara gitti. Ve bu arkadaşların en büyük özelliklerinden biri de, malum olmuş sol hareketin içinde, bütün aydın kitlesinin ve adeta özelleşme, öznelleşme, tekelleşme planında kendilerini takdim edişlerinden dolayı da, bu yola gidilmiştir. Bunlar, aslında kendileri de inandılar bu gidişe, Ve bir nevi yalnızlığı bir meziyet, erdem olarak sırtlandılar. Hem Turgut'ta vardır bu hem Edip'te… Cemal'in birçok şiirinde vardır. Fakat yine de belli büyük bunalım noktalarında çok sosyal özlü olmasa bile, sosyal duyarlı şiirler de yazmışlardır. Ve İkinci Yeni'nin asıl büyük kahramanı bence, İkinci Yeni akımı içinde yer almasa bile bence üçünden de daha iyi şiirler yazmış olan Oktay Rıfat. Oktay Rıfat, bir zaman, bu yalnız kalma psikozunu, zaman zaman atlatabilen, bilinçli olarak atlatabilen bir uyanıklıkta olduğu için çok daha başarılı şiirler yazmıştır. Ve İkinci Yeni'cilerin bir ayıbı da, Oktay Rıfat gibi bir şairi yok saymalarıdır. Hala eldeki şiirler bu noktada dönenmektedir. Aslında Türk şiirinin, Nazım'dan sonra en büyük ustası Oktay Rıfat'tır.

A.Ö.Çağlar: Müsaade ederseniz tekrar sizin şiirinize dönmek istiyorum burada. Şiirlerinizin ince bir ironiye, kara mizaha dayandığı söylenebilir mi?

Can Yücel: Vallahi böyle şiirlerim de vardır, böyle olmayan şiirlerim de –ben ona kara mizah da demeyeceğim.- ironi şiirinin büyük bir geçmişi olduğundan yahut yenilenmesi için gerekli kaynakları bulunduğundan ironi ihtiyacı vardır ülkemizde. Kullandığım şiirlerde, çarpıcı olması gerektiği noktada bunlara yer verdim. İroninin çocukça oluşunu yahut çocuk ironisini öne sürdüğümden dolayı, çocukluk özelliği ironi olarak gözükmüştür. Adeta bir palyaço ironisinin ne kadar çocukça olduğunu gözden kaybetmemecesine; işlenmesi gibi, bunun da adına ironi denmiştir.

Onun ötesinde, bir bakıma felsefi şiirler de vardır. Söz gibi görünen, sözle somutun arasındaki mekiği iyi dokuyan şiirlerde vardır. Bu çelişkidir; şiiri şiir eden. Çelişki yakalandığı anda, o günkü olayları kavramak için gerekli duyarlılığı ortaya koyabilecek, adeta bir dokuma tezgâhı gibi, sözlerle mekiğin hızlı, zaman zaman yavaş işletilmesi söz konusudur. Mekiği işletmek, zaten üslup ve tarzdır. Başta da söylediğim gibi, gerçeği yansıtma değil, gerçekten hareket ederek, ana çelişkiye doğru, yani olması gerekenden olan arasındaki çelişkiye doğru götürücü, dünyayı değiştirici şiir denen nesneleri yaratmaktır şairin görevi. Eğer bu nesne yaratımı, üretimi doğru yolda ise, şiir iyi demektir. Yoksa, olana dayanmayan olması gerekenle ilgili ayrı planlarda şiirler yazılırsa, yani olanı anlatarak. Olan zaten vardır ve herkes de bilir. Şiir özü yoktur bunun; nesirle de anlatırsın. Tiyatroda da böyledir. Hele bugün ki grift gaflet, dünya düzeni içinde ve bir sürü yalanlarla çevrili Türkiye'de; gerçek, çok bulanık, -bütün şeffaflık iddiasına karşın- yalanlar içinde kıvranmaktadır. İşte bu çelişkinin, olanla olması gereken arasındaki mekiğin iyi işlemesi, yalanların da azaltılması yahut ortadan kalkması noktasında bize yeni kanıtlar ve yeni üretim konuları getirebilir.

Şiir yeni bir nesnedir; sözcüklerle zaman içinde yaratılan bir nesnedir. Nasıl ki resim, boyutlar içinde renklerle, çizgilerle yaratılan bir nesne ise, şiirlerde sözcüklerle zaman içinde yaratılan musiki gibi, bir nesnedir. Tabi o, musiki değildir, resim de değildir, ama bir nesnedir.

A.Ö.Çağlar: Üçüncü sorumu tam da bu noktaya yöneltmek istiyorum. Ancak yukarıda anlattıklarınızdan sonra, daha ne söylenebilir bilemiyorum. Ne ki, konunun genişletilmesi açısından, tekrar da olsa, müsaade ederseniz, sormak istiyorum: Edebiyat türleri içerisinde en zor tanımı yapılan şiirdir herhalde. Acaba sizce şiir nedir, ne değildir?

Can Yücel: Önce sonuncudan cevap vermeye çalışayım. Şiir, günlük değildir. "Günlük dil değildir" derken, şunu söylemek istiyorum; örneğin birbirimizle anlaşmak üzere, somut olaylarda beraberliği kuran dil; güncel dile dayanır; yani yerleşmiş sözcük ve kavramlara dayanır. Halbuki şiir, güncelin ötesindeki sözcük değerlerini ve iletişim olanaklarını kurcalayan bir yoldur

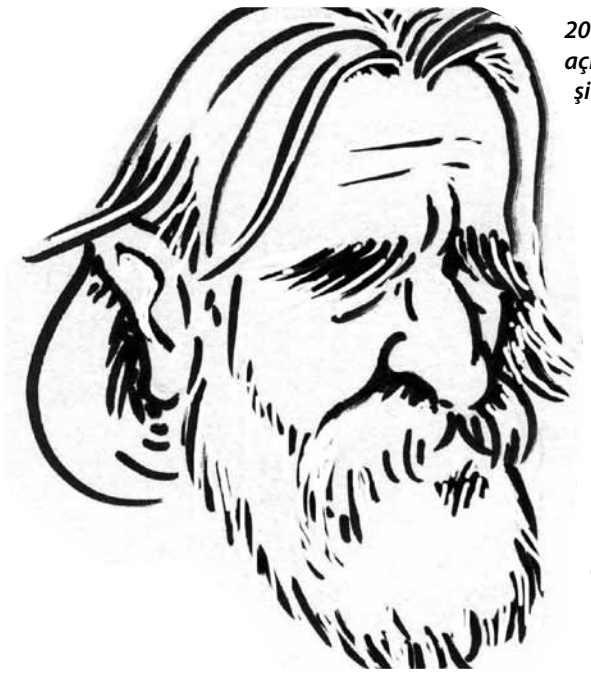

dilin içinde. Günceli adeta tarihi hale getirmek söz konusudur. Bu tarihi hale getirme iki noktada ceryan eder, bir tanesi geçmişe bağlıdır, bir tanesi geleceğe bağlıdır. Geçmişe bağlı olan tarafı, her sözcüğün yerleşmeden önceki saflığını, ilkelliğini duyurmak gerekir. 'Kuş' dediğimiz zaman, burada duran kuş değildir. 'Kuş' sözcüğünün altında yatan, eski ama yenileştirilmiş gerçeği vardır. Geleceğe ait tarafı, mümkün olduğu kadar, geleceğin içindeki kuş kavramını, bütün çağrışımlarıyla, eskiyi de içine alan ilkelliği de içine alan bir bütünlükte ortaya konulmasıdır. Nitekim benim düşündüğüm şey; gerçek kendi başına hareketli bir şey değildir. Hareketi zaman içinde yarattığımıza göre, şiirin geçmiş ve gelecek arasındaki gerçeğini, iyi dokuyarak götürmek gerekir. Ve şiirin, gerçeğin, bütün bu zaman ölçülerini de içine alan bir mucize olduğu kanısındayım ben, bir tansıklık olduğu kanısındayım. Ve yine ben, "Sosyalist Gerçekçilik, yerine, mucizevi tansıklık gerçekliğini öneriyorum. Gerçeği yansıtma yerine, gerçeği değiştirici ve bunu değişme tansıklığını, mucizesini anlatıcı da değil sadece; bunun örneklerini, gerçeğin bir parçası olarak, bir nesne olarak ortaya konmasını ileri sürüyorum. Yani nasıl Picasso'nun resmi, gerçeği anlatmaktan çok, gerçeğin kendisi olan, ama değişilen, değiştirilmiş gerçeği ortaya koyan bir resimse, şiirin de böyle gerçeği değiştiren ve olması gerekene doğru götürücü bir nesne ve kimi yerde bir silah olarak kullanılması fikrindeyim.

A.Ö.Çağlar: Edebiyatçılar arasında dahi, şiir az aranan, izlenen bir türdür. Denilebilir ki öykü, roman, deneme, anı yazan birçok yazar, heykeltıraş, ressam, sinema, tiyatro sanatçıları, aydın kesim, şiire karşı nedense mesafelidirler. Az okurlar, ya da hiç okumazlar. İsterseniz buraya dergi sayfalarında şiir yayımlayan binlerce "şiir yazarı"nı da ekleyebiliriz. Çünkü bu gün şiir kitaplarının bin (1000, 1500) daha kabadayıca bir rakamla söylersek, 2000'lerde kaldığı gerçeği, başka türlü açıklanamaz. Siz ne diyorsunuz? Yoksa şiirde okuyucuyu zorlayan bir yan mı var?

Can Yücel: Tabii, şiirin kendisinden kaynaklanan bir sorun bu. Şiir, yoğun sözdür. Yoğun sözcüklerle bunu algılayan okuyucu da, dinleyici de, şairin istediği etkiyi yaratabilmek için, gerekli bir hazırlık ve birikim söz konusudur. Bir dili bile öğrenmek güç olduğuna göre; kulak, göz musikisi de var bunun içinde. Tümünü algılama sistemlerinin griftliği içinde şiirin özünü yakalayabilmek, bir birikim ve dikkat meselesidir. Dolayısıyla kulağın, gözün, şiire alışmış olması gerekir. Ve bunun içindir ki, sadece Türkiye'de değil, dünyanın her yerinde şiir, bugün dediğin rakamlar içinde satılmaktadır.

Ben bunu şöyle anlatayım. Her edebiyata başlayan, aslında şiirle başlar. Örneğin bazıları bu işi beceremediklerinden düz yazıya girmişlerdir; ondan dolayı da şiiri es geçmektedirler, hayal kırıklığından ötürü. Öbür tarafa gelince, bizde şiir yazmak, dert anlatma halinde görülmüştür. Herkes derdini şiirle anlatmaya kalkar. Örneğin, aşık oldukları, hapse düştükleri zaman, bir de askerde şiir yazarlar. Yani başları sıkıştığında başlarlar şiir yazmaya. Ama onun ötesinde, belli halk gelenek-lerinden yoksun kalmış şiirler de –yani halk edebiyatı dışında- tiyatro, Shekspieare gibi, büyük tiyatro geleneklerinin dışında, yani sosyal olay olmaktan şiirin çıkması durumunda,-Türkiye'ye mahsus bir şey değil- bu aşağı yukarı dünyanın her yerinde böyledir.

Ve yine Türkiye'nin kendine özgü tarafı, tuhaf bir şekilde, devletin, şairleri solcu belleyip, dışlaması noktasıdır. Yani İngiltere'de bir şiir kitabı 1500, 2000 basar ama, televizyona çıkabilir, okunur ve dinlerler. Dikkat edilirse oralarda da dergiler fazla satmaz. Şiir kitapları, şöyle döne döne, şairleri meşhur oldukları, zirveye çıktıkları zaman dışında, az satarlar.

Yüksek sesle şiir okuma geleneği yok oldu. getir adamları edebiyat matinelerine, bir türlü sesini yükseltemiyor, masada okur gibi okuyorlar. Bunlar da içine kapanmış şiirlerin temsilcileridir. Nazım'dan sonra bizde de, yüksek sesle şiir okuma geleneği bitmiştir. Mesela Ekim Devrimi'nde şairler otuz bin kişiye, kırk bin kişiye şiirler okurlardı. (Örneğin Mayakovski) Rusya'da da yok bu gün bu gelenek. Böyle bir tıkanma var bu işte. Özele dönük, kimliğe dönük, kişiselliğe dönük tıkanmalar. Bunların sosyal hayata yeniden oturtulup, şiirin de yeniden ses yerine konması söz konusudur. Övünmek gibi olmasın ama, ben satıyorum şiiri. Satabiliyorum. Bu satmayı da hiçbir zaman şu anlamda anlamadım: yani, satan şiir ille kötüdür. Öyle bir yargı var çünkü.

Böyle bir anlayış da sine sine içine doğru işlemiş. Yani demek istenilen, "Herkesin sevdiği şiir, kötü şiirdir." Şiirden anlayan beş yüz kişiyi, "bunlar anlar" deyip, şiir yazmayı marifet sayıyorlar. Bana göre bu anlaşılmazın temelini araştırmak lazım. Nerden, bunun mekanizması, kaldıracı nerden işliyor, burayı halledebilmek lazım. Turgut'u (Uyar) sanıyorum ölmeden altı ay önce, bir imza gününde, sadece bir kişi ziyaret etmiş. Büyük bir kayıptır bu.

A.Ö.Çağlar: Peki, son bir soru; Can Yücel şimdi nelerle uğraşıyor, neler yazıyor?

Can Yücel: Vallahi buraya geleli üç dört ay oldu (Düsseldorf); şiir yazıyorum. Aşağı yukarı dört aydır otuz şiir yazdım. Gezi Notları, oluyor bunlar. Ayrıca, Gerçek dergisine yazı veriyorum. Şiirlerim Evrensel Kültür ve Adam'da yayımlanıyor. Bu göçebe durumda, uzun çalışma olanağı olmadığı için,Shekspeare çevirilerine devam edemiyorum. Elimde bir Shekspeare çevirisi, var. Onu getirdim ama pek yapamadım. Üç tane Shekspeare çıktı, piyes: "Bahar Noktası", "Fırtına", "Hamlet", elimde yarım yarım olan da "Coriolanus". Bunun dışında bol caz dinliyorum.

Ve değerli şairimiz **Can Yücel**'in o sıralar yazdığı bir şiiri:

GEZİ NOTLARI

-xxx-
Kapının önünde
Kuş gibi bir kız
On beş – on altı
Terden sırıl sıklam
Yaralı
Yüksek dozlu bir iğneyle
Sarı saçlarını yastık etmiş başına
Altına da sıçmış garibim
Kesik kesik nefes alıyor
Karışmadım karabasanlarına
Usulca yanından sokağa çıktım
Döndüğümde yoktu
Uçmuş gitmiş
Tüylerinin tuzları kurumuş diye belki.

1993 / Düsseldorf

*** 90'lı yıllarda yazarımız Ali Özenç Çağlar'ın Düsseldorf – Federal Almanya'da Can Yücel ile yaptığı söyleşi.**

DUYURU

Gazetemizin kurucu sorumlu müdürü **Kemal Tayfun Benol** arkadaşımızın katledilmesinden sonra bayrağı devralan **Ayla Boran** arkadaşımız, **Mustafa Suphi Vakfı** bünyesinde üstlendiği yeni görevlerden dolayı bayrağı **Armağan Barışgül** arkadaşımıza devretmiştir. Emekleri ve üstlendiği politik sorumluluk için kendisine teşekkür eder, başarılarının devamını dileriz.

Politika Yayın Kurulu

Politika Gazetesi'ni bulabileceğiniz adresler

Politika Gazetesi 57 ilde temsicilerimiz vasıtasıyla dağıtılmakta ve satılmaktadır. Şimdi ikinci aşama olarak il ve ilçelerde Kitabevi ve Gazete Bayileri vasıtasıyla da dağıtımı genişletmek amacındayız. Siz de il ve ilçelerinizde uygun gördüğünüz Kitabevi ve Gazete Bayileri ile ilişki kurarak onların isim, adres ve telefon numaralarını Gazete Merkezimize iletebilirsiniz.

İSTANBUL
Anadolu Yakası:
Kadıköy: *Mephisto Kitabevi:* Muvakkithane Cad. No:5
Kadıköy: *Üç Deniz Kitabevi:* Pavlonya Sok. No:10 Kadıköy
Avrupa Yakası:
Beyoğlu: *Mephisto Kitabevi:* Kuloğlu Mh. İstiklal Cad. No:125
Beyoğlu: *Semerkant Kitabevi:* .Süslü Saksı Sk. No:5 Tarlabaşı
Osmanbey: *Beyaz Adam Kitabevi:* Halaskargazi Cd. 17/A
Mecidiyeköy: *Karaduman Gazete Bayii:* Mecidiyeköy
Eyüp: *Özgür Büfe:* Karadolap Mah. Veysel Karani Cd. No: 16/A
Beylikdüzü : *Barış Market:* Beylikdüzü Mh. Cumhuriyet Çarşı
Esenkent: *Havana Büfe:* Enverpaşa Cd. No: 7 Esenyurt
ANKARA
Kızılay: *Doruk Kitabevi:* Mithatpaşa Cad. 28/A Kızılay
Kızılay: *Tayfa KitapKafe:* Meşrutiyet Mah. Selanik Cad. 82/32
Kızılay: *Turhan Kitabevi:* Yüksel Cad. No: 8 Çankaya - Ankara
İZMİR
Alsancak: *Yakın Kitabevi:* Kıbrıs Şehitleri Cad. No:104/A
Buca: *Emek Kitabevi:* Vali Rahmi Bey, Uğur Mumcu Cd. No:2,
ANTALYA
Merkez: *Kitapkurdu Sahaf:* Elmalı Mh. 25. Sk. No:5/A M.paşa
TRABZON
Merkez: *RA Kitabevi:* Uzun Sk. Saray Çarşısı No:60 Trabzon
RİZE
Fındıklı: *Arkadaş Kitap-Kırtasiye:* Cumhuriyet Cd. No: 50/B
MARDİN
Kızıltepe: *Aldemir Basım Dağıtım:* Orduevi Karşısı No:6 D:6
DİYARBAKIR
Yenişehir: *Aram Kitabevi:* Koop. Mah. Gevran Cad. 1. Geçit Sarıoğlu Apt. No:14/4 Ofis
Yenişehir: *Özde Büfe:* Ofis Ekinciler Cad. Devran Apt Altı
EDİRNE
Merkez: *Bellek Kitabevi:* Sabuni Mh. Muhittin Günel İş Mrk. D:Z-08, Balıkpazarı
ESKİŞEHİR
Odunpazarı: *İnsancıl Kitabevi:* İstiklal Mh. Yeşiltepe Sk. 24/A,
BALIKESİR
Erdek: *Ekin Kitabevi:* Yalı Mah. Neyyire Sıtkı Cad. No:15,
ÇANAKKALE
Merkez: *Divit Kitabevi:* Kemalpaşa Mh. Fetvane Sok. N0:26/A
AYDIN
Didim: *Emek Büfe:* Mavi Şehir Belediye Halk Pazarı, Didim
MALATYA
Merkez: *Fidan Kitabevi:* Kiğılı Cami Mevki, No:1, Malatya
SAMSUN
İlkadım: *Penguen Kitabevi:* Çiftlik Mh. Ümraniye Sk. No:27/A
ŞIRNAK
Merkez: *Kelepir Kitabevi:* Sökmenler Plaza, Zemin Kat, No:4
KARAMAN
Merkez: *Danış Kitabevi:* Külhan Mah. 2.İstasyon Cad No:5
KIRŞEHİR
Merkez: *Gül Kitabevi:* Lise Cad. Kaplan Apt. No: 21
MANİSA
Akhisar: *Kültür Kitabevi:* Tahir Ün Cad. No: 150 / A

Politika
SAVAŞSIZ VE SÖMÜRÜSÜZ BİR DÜNYA İÇİN
İki haftalık süreli yayın

İmtiyaz Sahibi : MUSTAFA SUPHİ VAKFI Adına S. Kemal Atakan
Sorumlu Yazışleri Müdürü : Armağan Barışgül

Yönetim Yeri : İbrahim Ağa Cami Sk. No:11/1 Kadıköy-İst.
Telefon : 0216 428 10 21 Telefax : 0216 428 10 22
E-posta : bilgi@politikagazetesi.org
Web adresi : www.politikagazetesi.org
Avrupa Tems. : Kemal Çelik Tel: +49 172 53 17 333
Basıldığı yer : Ezgi Matbaa, Sanayi Cad. Altay Sk. No: 14 Çobançeşme/Bahçelivler- İstanbul Telefon: 0212 452 23 02

Yurtiçi Abone Bedeli : Yıllık 36,- TL
Yurtdışı Abone Bedeli : Yıllık 36,- EUR / - USD
Hesap sahibi : Mustafa Suphi Vakfı
Banka : Türkiye İş Bankası, Tepe Nautulius AVM Şubesi - İstanbul / Kadıköy
SWİFT : ISBKTRIS
TRL IBAN : TR35 0006 4000 0011 2090 2226 00

Yurtdışından ödemeler Ayla Boran Köymen adına WESTERN UNION üzerinden veya Avrupa Temsilcimiz Kemal Çelik'e yapılmaktadır.

Önemli not: İşsiz, emekli, engelli, öğrencilere yurtiçi ve yurtdışı fiyatlarından % 50 indirim, devrimci siyasi tutsaklara ücretsiz abonelik

Kurucu Sahibi ve İlk Sorumlu Müdürü: K. Tayfun Benol
(10.10.2015'de Ankara Katliamı'nda Kaybettik)

Can Yücel ile
Şiir Sorunsalı Üzerine Söyleşi*

❑ **Ali Özenç ÇAĞLAR**

A.Ö.Çağlar: Değerli Can Yücel, sizin şiirlerinizden okuyucu ayrı bir tat alıyor. Ondandır ki Çağdaş Türk Şiiri'nde de diğer şairlerin yanında sizin özel bir yeriniz var Olaylara, olgulara yaklaşımdaki farklılığınız, şiirinizde de ayrı bir söylem oluşturuyor. Örneğin imgeler, sizde öyle çok renkli değildir ve kelebekler gibi de yumuşak konmazlar şiire ama onlarda insanı kavrayan, sarsan bir derinlik vardır; ince lirizmle kaynaşan başkaldırı vardır. Söyleyebilir misiniz, şiir serüveninizin başlarında daha çok kimleri okurdunuz ve okuduklarınızın içerisinde sizleri etkileyen, şiirinizi etkileyen oldu mu?

Can Yücel: Ben baştan beri ezbere şiir bilmememe karşın, çok geniş bir tayf, kordela içinde şiir okudum. Başta tabii, her şeyden önce Nazım'dan etkilendim. Ama benim şansım, Nazım'ın şiirlerinin tekrar edilemeyecek noktasının farkına erken varmamdır. Nazım'ın –ona özenme demiyorum- onun algılama sistemine yeniden varmak söz konusu olursa, Nazım'ı yeni gözle görüp, o düzlemi yakalayarak yeniden dizmek söz konusudur. Ve ben bunu önce gördüm.

Örneğin benim gençliğimin en revaçta olan, elden ele gezen şiiri, Orhan Veli şiiriydi. Ama biz Metin Eroğlu'yla beraber Orhan Veli'nin şiir yapısını da tamamen başka bir gözle görüp, taklide düşmeden o dönemeçten geçtik ve ayrıldık. Nitekim Orhan Veli'nin arkadaşları, bu ihtiyacı, daha sonra gördüler ve bu arada da epey zaman yitirdiler. Erken uyanmalarda buna destek olan şey, dil bilmemdi. Şimdi zor zoruna öğrenmeye çalıştığım Almancayı, ben çok önceleri az da olsa biliyordum. Klasikleri önce okudum. Latin disiplininden, Yunanca disiplininden geçtim. Elimdeki bütün resimlerden modern şiiri inceleyebildiğim gibi, evimizde alaturkayla ilgili bir birikim olduğu için ve babamdan ötürü, eski şiire birikimim olduğu için, hiçbir zaman sesli yargılar vermeden, bizim çağdaş şiirimizin Yahya Kemal'le, Ahmet Haşim'le ilgisini daha önce duyabildim. Ve daha önce Mehmet Akif okuyabildim, daha önce Tevfik Fikret okuyabildim. Ondan dolayı benim okumam bir bakıma geniş oldu. Tabii bunun içinde boşluklar da var. Mesela Acemce iyi bilmediğimden ötürü, eski şiiri okumamda güçlükler oldu. Ve birazda bu güçlükleri göğüsleyemediğim için, çok iyi divan edebiyatı bildiğim sayılmaz. Hocalarımız iyiydi: Cevdet Kudret gibi bir hocamız vardı. Ondan edebiyat okuma fırsatı buldum.

Aşağı yukarı benim şiir bilgim, daha sonra, İngilizce ve Fransızca da okuyacak kadar öğrenebildiğim için, şiirim, sanırım seyrek görünen bir birikimin üzerine kuruldu. Sonra ben kendimi yetiştirebilmek için, -bu bilinçli miydi, değil miydi, ona hüküm vermek güç ama- bilinçli de olsa, bilinçsiz de olsa ben çeviri şiirini, şiir çeviri işini ciddiye aldım. Ve ciddiye alırken benim çevirideki temel yöntemim, yeniden o şiiri yaratmak-Türkçe de yaratmak- yöntemi olduğundan ötürü, adeta her yeni çeviride bir şiirsel nesne ortaya çıkarma bakımından büyük deneyim kazandım. Ve bu yüzdendir ki, Cemalcığımın -Cemal Süreyya'nın- dediği gibi, çok çeşitli tarzlarda şiirler yazdım.

Bu çeşitlilik, aslında yitirilmemesi gereken bir şey ve kendi sesimi bulmama engel olmadı. Değişik tarzlarda kendi sesimi aramayı kafaya koyduğum için, her şiirde benim özsuyum, öz sesim ortaya çıksın diye, isteyerek giriyordum buna ve sonraki dönemlerde de bu böyle oldu.

Türk şiiri İkinci Yeni'ye geçti. Yine İkinci Yeni'nin getirdiği değerleri onlardan daha önce bildiğim için, çok daha kolay bu yolları deneyebildim. İkinci Yeni'nin hem kusurlarını, hem de meziyetlerini önce kavrayabildim. Yani bu cesaret meselesinden çok, bir birikim meselesidir. Benim yazdığım şiir, aşağı yukarı kendi özelliklerini taşımasına karşın, aynı zamanda şiirimizin içinden geçtiği tünelleri, serüvenleri izleyebilen bir şiir bileşimi haline dönüştü. Dolayısıyla etkilenme elbette oldu. Hiçbir şiir, özlü şiir, özü olan şiir, başkasından etkilenmeden mevcut değildir, var değildir. Sebebine gelince, her şiiri tek tek şiirler olarak düşünürsek, bizdeki şiirin tarihinin çetelesidir. Her şiir, bir dilde yazılmış şiirlerin birleşik noktasına varmış olmasıdır. Ancak böylece şiir dediğimiz serüvenin, bir dilde nasıl yaratıldığını görebilir, ve bu ana damara, şiir damarına nasıl girileceğini bulabiliriz. Yani genelin içinde, genel şiir serüveni içinde özneli yakalama, kendine özgü olanı yakalayabilme, zaman değişmeleri içinde, karşılaştığın olayları kavrayarak, kendi şiirine kaynak değişimini getirebilme. Esas mesele buradadır. Öteden beri Türk şiirinde, gerçekleri yansıtma denilen yönteme hiçbir zaman inanmadım. Şiir, gerçekleri yansıtmaz, gerçeklerden hareket ederek, yeni gerçeklerin işaretlerini verir.

A.Ö.Çağlar: Burada bir geriye dönüş yapmak istiyorum. İkinci Yeni şiiri, sanıyorum Türkiye'de Garip akımından sonra en çok gündemde kalan ve en çok eleştiriye uğrayan akımdı. Sizce İkinci Yeni'nin bunca eleştiriyi, tepkiyi üzerine çekmesindeki asıl nedenler nelerdir? Yoksa eleştirilen salt aykırılığı mıydı? Yerleşik şiir düzleminden farklı bir çizgi izlemiş olmasından dolayı mı kaynaklanıyordu bütün bunlar?

Can Yücel: İkinci Yeni'ye eleştiri, Nazım çizgisinin sürüp gitmesi ve ardından gelenlerin, Ahmet Arif gibi, Enver Gökçe gibi, A. Kadir gibi, başarılı örneklerini bir tarafa bırakırsak, bu Nazım'ın tali şiirinin, sosyalizmin şiir anlayışıyla da birleşerek ve ille de bu çizgide gitmesi noktasında yoğunlaştırıldığından ötürü, eleştiriler geliyordu. Bu tabii, sadece İkinci Yeni'ye değil, aynı zamanda Garip Şiiri için de söz konusuydu. Hatta Garip Şiiri'nin bir küçük burjuva şiiri olduğundan tutun, iktidarın benimsediği şiir tarzı suçlamasına uzamış bir sürü ok vardı. Halbuki mesele bu değildi. Her dönemde bir takım şiir denemelerine girilerek, her olayın altında yatan o şiir kaynağına girilebilmesi için, uyanık ve değişken olabilmelidir şiir. Hiç kimse Orhan Veli'nin sosyal olaylara kayıtsız kaldığını savlayamaz. Ve nitekim devlet tarafından korunduğu söylenen şiirin bu üç ası da, hiçbiri han apartman sahibi olarak ölmemiştir. Melih Cevdet bile hala aldığı emeklilik maaşına muhtaç bir fukaradır aslında. Bu eleştiriler havada eleştirilerdir.

Yani Türkiye'de bir nasırlaşmış şiir var, o kırılmaz, bunun için de şiir yazdığın zaman, böyle yazılmalıdır, gibi. Ama İkinci Yeni'ye yöneltilecek bir eleştiri varsa, o da, İkinci Yeni, olayların getirdiği küçük ölçülü şiir yerine ki bu Fransız şiirinden esinlenilmiş bir şiirdir. Bunun yerine Soupault, Prevert gibi, Fransız yazarlarından esinlenilmiştir. Bunun yerine Avrupa edebiyatında sürrealist anlayışları da içine katan çok büyük bir şiir gelişimi olmuştur. Bu, Baudelaire'le başlayan büyük Rımbaud'la

(Devamı 30. Sayfada)